

ΕΞ ΥΠΑΡΧΗΣ

μηνιαίο βήμα ανάλυσης, κριτικής και διαλόγου

ΜΑΡΤΙΟΣ 2003 ■ τεύχος 41ο ■ τιμή: €3,00

- * Η παιδεία της χώρας δεν είναι θέμα της εκκλησίας
- * Ντουρντουράν: η ώρα των δικαιοδικών κομμάτων
- * Τα πρώτα ναι ήταν τα εύκολα
- * Μετά τις εκλογές
- * Μορφές πολιτιστικής καταστολής
- * Ο πόλεμος και η κρίση
- * Νοημοσύνη και πολιτικές σκοπιμότητες

5 290573 551022

ΓΡΑΦΤΕΙΤΕ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΕΣ

εξ υπαρχής ■ Δελτίο εγγραφής συνδρομητών

Όνοματεπώνυμο:

Διεύθυνση:

Πόλη: Τ.Τ.:

Επαρχία:

Τηλ. Οικίας: Φαξ Οικίας:

Τηλ. Οικίας: Φαξ Εργασίας:

Επάγγελμα:

Τιμή συνδρομής: εσωτερικού ετήσια £25.00. Υπόλοιπες χώρες Ευρώπης £30.00. ΗΠΑ £32.00. Αυστραλία £41.00.

Επιταγές στο όνομα: Επικοινωνία Πολιτών Γέφυρα Λτδ

Οι συνδρομητές μπορούν να αποπληρώνουν τις συνδρομές τους μέσω οποιασδήποτε τράπεζας στον αριθμό λογαριασμού 100404000752-6, Συνεργατικό Ταμειυτήριο Καταστηματαρχών

εξ υπαρχής ■ Δελτίο εγγραφής συνδρομητών

Όνοματεπώνυμο:

Διεύθυνση:

Πόλη: Τ.Τ.:

Επαρχία:

Τηλ. Οικίας: Φαξ Οικίας:

Τηλ. Οικίας: Φαξ Εργασίας:

Επάγγελμα:

Τιμή συνδρομής: εσωτερικού ετήσια £25.00. Υπόλοιπες χώρες Ευρώπης £30.00. ΗΠΑ £32.00. Αυστραλία £41.00.

Επιταγές στο όνομα: Επικοινωνία Πολιτών Γέφυρα Λτδ

Οι συνδρομητές μπορούν να αποπληρώνουν τις συνδρομές τους μέσω οποιασδήποτε τράπεζας στον αριθμό λογαριασμού 100404000752-6, Συνεργατικό Ταμειυτήριο Καταστηματαρχών

ΕΚΔΟΤΙΚΟ

ελπίδα & εφιάλτης

Τα πράγματα φαίνονται να κινούνται πλέον τόσο γρήγορα και λέω φαίνονται γιατί στο τέλος της ημέρας κανείς δεν ξέρει πόση πραγματικά απόσταση θα έχει διανυθεί. Έτσι ώστε το μηνιαίο κειμενοσυλλεκτικό «Εξ Υπαρχής» δεν μπορεί να τα προλάβει. Αυτή την φορά καθυστερήσαμε την έκδοση καλού κακού αναμένοντας την επίσκεψη Ανάν. Μας προέκυψε όμως η Λάγη και τα δημοψηφίσματα όμως πλέον έπρεπε να πάμε στο τυπογραφείο. Αν πάμε σε δημοψηφίσματα λέμε από τώρα ότι θα καθυστερήσουμε την έκδοση του Απρίλη για να ασχοληθούμε τουλάχιστον με τα αποτελέσματά τους.

Η ίδια αν όχι και χειρότερη ρευστότητα επικρατεί στο διεθνές πλαίσιο σε σχέση με τον πόλεμο στο Ιράκ και την, ως φαίνεται μέχρι στιγμής μεγάλη αντιπαράθεση για το θέμα των Αμερικανών και Βρετανών με τη Γαλλία, τη Γερμανία, τη Ρωσία, την Κίνα και άλλες χώρες. Μπορεί να μην είναι η στιγμή της μεγάλης ρήξης είναι όμως σαφές ότι νέες ισορροπίες είναι υπό διαμόρφωση στον ήδη χαώδη πλανήτη μας.

Μαζί με τα πιο πάνω είχαμε στις 15 του περασμένου μήνα τις μεγαλύτερες ίσως αντιπολεμικές διαδηλώσεις στο κόσμο, και στις 28 τη μεγαλύτερη διαδήλωση των Τουρκοκυπρίων υπέρ της λύσης του Κυπριακού.

Τα χρόνια που περνούμε εγκυμονούν ένα νέο κόσμο, που μοιάζει την ίδια ώρα και γεμάτος ελπίδα και εφιαλτικός.

Η ταχύτητα με την οποία κυλούν οι εξελίξεις δεν αφήνουν χρόνο για απολογισμούς και για κριτική των θέσεων που εκφράζονται και προσπερνιούνται ούτε από τους ίδιους τους ανθρώπους που τις εκφράζουν. Ειδικά στην Κύπρο έχουν λεχθεί πολλά στην προεκλογική περίοδο από ανθρώπους που τους συνηθίσαμε σοβαρούς σε ηρεμότερες μέρες. Είναι καλά να επανέλθουμε ξανά και ξανά ψύχραιμα. Δεν είναι άσχημο να μάθουμε και σ' αυτή την χώρα να σκεφτόμαστε άμα λάχει και εξ υπαρχής.

Ανάμεσα σε τούτα όλα να σημειώσουμε την μεγάλη σημασία που έχει για τη μικρή μας χώρα η συμμετοχή επιτέλους του μεγάλου κόμματος της ελληνοκυπριακής Αριστεράς σε μια κυβέρνηση. Είναι καιρός να αισθάνονται επιτέλους και οι Κύπριοι Αριστεροί ως «φυσιολογικοί» πολίτες της χώρας.

Ο γράφων παρόλα αυτά δεν αρέσκειται καθόλου σ' αυτού του είδους τις αριστεροδέξιες συμμαχίες. Η επόμενη περίοδος όμως θα μας δώσει την ευκαιρία να τεκμηριώσουμε αυτή μας την προτίμηση με γεγονότα ή αντίθετα θα μας υποχρεώσει να ξανασκεφθούμε το πράγμα.

ΚΑ

Περιοδικό "εξ υπαρχής"

Μηνιαίο βήμα ανάλυσης
κριτικής και διαλόγου

Μάρτιος 2003
Τεύχος 41ο

Διεύθυνση:

Αρχ. Μακαρίου Γ' 127,
Καϊμακλί, Λευκωσία 1021
Τηλ. 22346061 - 22346160

E-mail:

yparhis@spidernet.com.cy

Υπεύθυνος για τον Νόμο:

Δώρος Κακουλλής

Εκδίδεται από

την Επικοινωνία Πολιτών
Γέφυρα Λτδ

Υπεύθυνος Έγλης

Κωστής Αχνιώτης

τηλ 99 517 413

μετά τις 15.00μμ

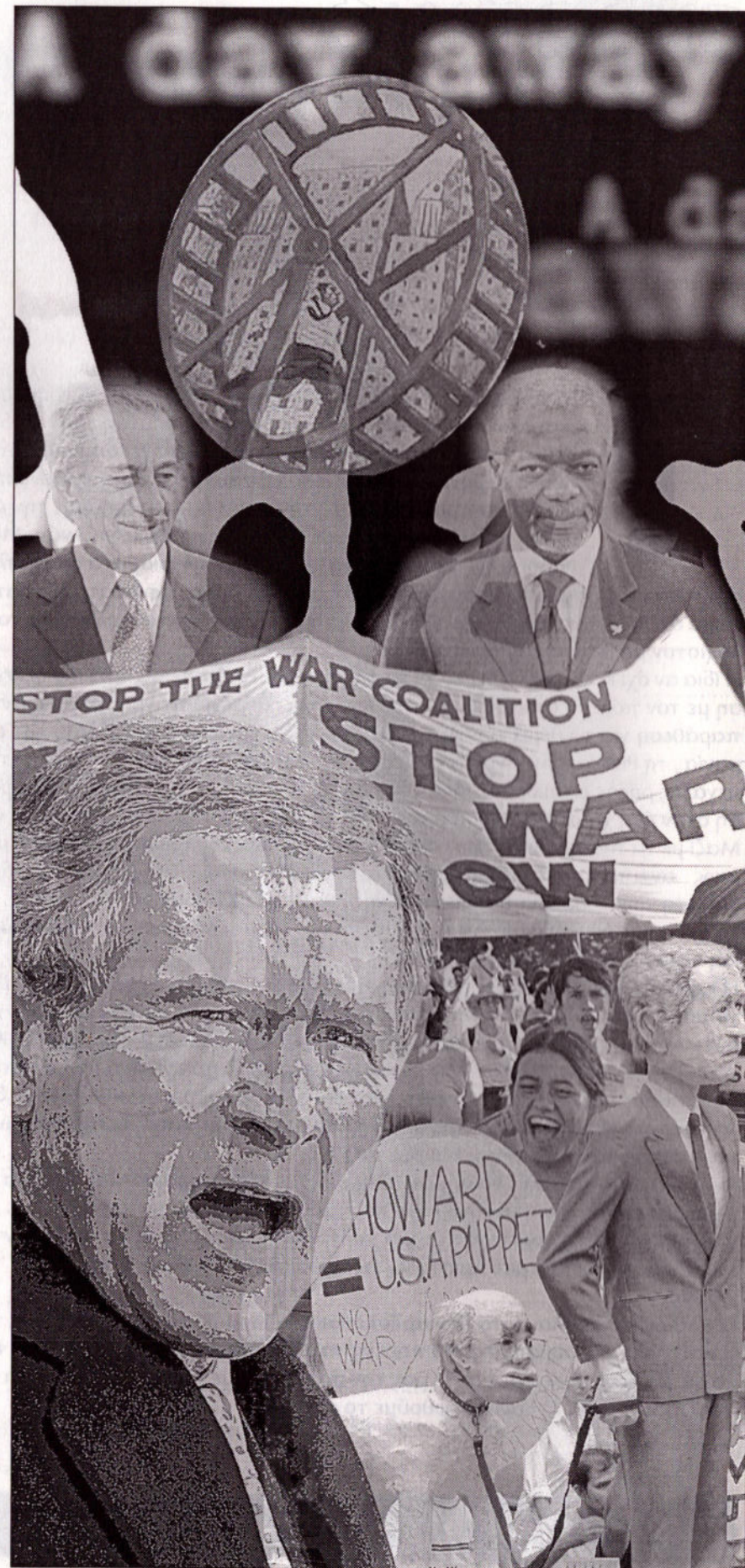
Για τα υπογραμμένα κείμενα
ευθύνονται οι συγγραφείς τους

Οι συνδρομητές μπορούν να
αποπληρώνουν τις συνδρομές
τους μέσω

οποιασδήποτε τράπεζας
στον αριθμό λογαριασμού
100404000752-6, Συνεργατικό
Ταμειτήριο Καταστηματαρχών

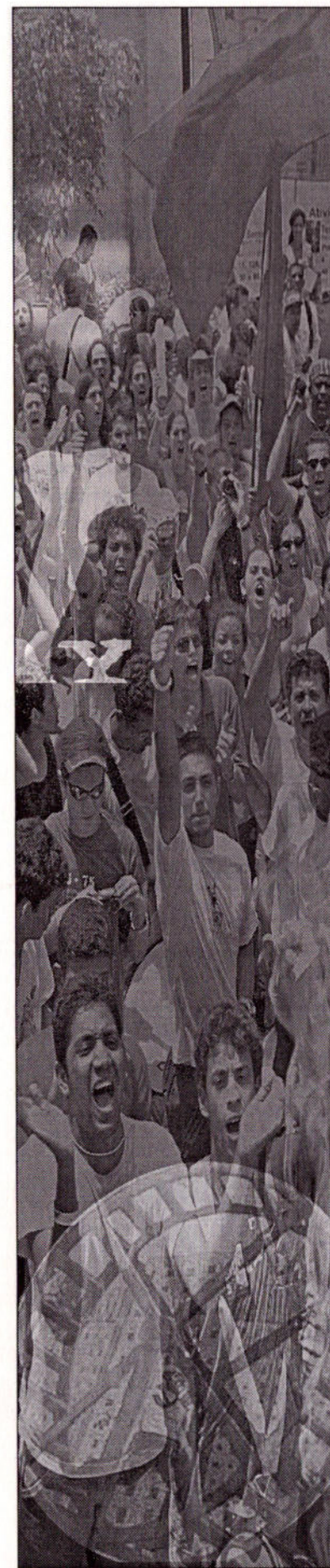
Εκτύπωση:

Τυπογραφεία ΕΡΜΗΣ
τηλ. 22482361

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- 4 Αχμέτ Τζιαβίτ: Ένας Τουρκοκύπριος που ποτέ δεν δέχτηκε
τη διχοτόμηση Του Ιωσήφ Παγιάτα
- 6 Η παιδεία της χώρας δεν είναι θέμα της εκκλησίας Του Τ.Π.
- 7 Η αλλαγή κυβέρνησης Του Κωστή Αχνιώτη
- 8 Κουβεντιάζοντας με τον Αλπάϋ Ντουρντουράν Του Ιωσήφ Παγιάτα
- 10 Τα πρώτα ναι ήταν τα εύκολα Του Πέτρου Ζαρούνα
- 12 Ανταπόκριση απ'το μέλλον Του Γιώργου Κορψιάτη
- 15 Μετεκλογικό σκηνικό με πολλά ερωτηματικά Του Παύλου Μ. Παύλου
- 17 Μορφές πολιτιστικής καταστολής και νομιμοποίηση της εξουσίας
Νεοκυπριακός Σύνδεσμος
- 19 Όταν η ελπίδα ζητά μια βάρκα για να διασχίσει τη θάλασσα
Της Έλμας Μιέζ
- 22 Και τώρα, η βαθιά κρίση της Ευρώπης «των από πάνω»
ανοίγει το δρόμο... Του Γιώργου Μητραλιά
- 26 Το άλλο από τα σκυλάκια του George Bush Του John Pilger
- 32 Κι όμως, ο κόσμος μπορεί να αλλάξει Του Χαρίτωνα Καρανάσιου
- 34 Ιδρύθηκε το Ελληνικό κοινωνικό Φόρουμ Του Α.Χ.
- 37 Πόρτο Αλέγκρε 2003
Το πιο μαζικό και ριζοσπαστικό Παγκόσμιο Κοινωνικό Φόρουμ
Του Γιώργου Μητραλιά
- 41 Αντιπαλεύοντας την Αυτοκρατορία Της Αρουντάτι Ρόνι
- ΕΝΤΟΣ ΤΩΝ ΤΕΙΧΩΝ
- 46 Η πόλη σαν φυλακή Του Εντουάρντο Γκαλεάνο
- 49 Νοημοσύνη: Ιστορία και εξέλιξη Της Ελενας Ζαρούνα
- 54 Wouldn't take nothing for my journey now Της Μαγιά Αγγελου
- 56 Σκόρπιες Σκέψεις Της Μαργαρίτας
- 57 Χορεύοντας με τους παππούδες της Κούβας Του Άριστου Τσιάρτα
- ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΤΙΚΗ
- 60 «ΕΟΚΑ Β ΚΑΙ CIA- Το ελληνοτουρκικό παρακράτος
στην Κύπρο» Του Λούη Λοΐζου
- 62 Πολιτικό καφενείο «το γήρας ουκ έρχεται μόνο»
Για τη διανοήση και τις πατερίτσες

Αχμέτ Τζιαβίτ: Ένας Τουρκοκύπριος που **ΠΟΤΕ** δεν δέχτηκε τη διχοτόμηση

Του Ιωσήφ Παγιάτα

Σ

ε όσους από μας έμπρακτα ενδιαφερόμαστε και ασχοληθήκαμε όλα αυτά τα χρόνια με την επανασύνδεση των δύο μεγαλύτερων κοινοτήτων της χώρας, την κατά το

δυνατόν αναίρεση των αποτελεσμάτων της κατοχής και την προσπάθεια επανένωσης της Κύπρου, το όνομα του Αχμέτ Τζιαβίτ Αν δεν είναι άγνωστο. Ο Αχμέτ ήταν από τους πρώτους που έμπρακτα και φανερά τόλμησε να διατηρήσει τους δεσμούς του με το Κυπριακό Κράτος και την Ελληνοκυπριακή Κοινότητα, γενόμενος μεταξύ άλλων και σε ανύποπτο χρόνο μέλος του Νεοκυπριακού Συνδέσμου, ενώ εξακολουθούσε πάντα να ζει στα Κατεχόμενα.

Ακόμα, ήταν από τους πρώτους που άρχισε να δίνει το παρόν του στις κλειστές τότε συναντήσεις για την επαναπροσέγγιση, που είχαν αρχίσει να γίνονται στο Λήδρα Πάλας. Όταν περίπου η ατμόσφαιρα θύμιζε κρυφό σχολειό και οι συναθριζόμενοι δεν ξεπερνούσαμε στην καλλίτερη περίπτωση μια εικοσάδα και θεωρούμαστε ως αρησιπάτριδες, αν όχι κάτι χειρότερο, από τους αστυνομικούς – και όχι μόνο – που τότε επάνδρωναν τα σημεία ελέγχου και από τις δύο μεριές. Φυσικά ο Αχμέτ δεν έχανε σχεδόν καμιά ευκαιρία από τις ανοιχτές συναντήσεις που οργανώνοντο στο Λήδρα Πάλας ή την Πύλα. Σ' όλες τις συναντήσεις διάχυτο ήταν το πόσο δοσμένος ήταν στην επαναπροσέγγιση, πόσο πίστευε στην κοινή πατρίδα και πόσο φιλικά διακείμενος ήταν προς τους Ελληνοκύπριους. Ταυτόχρονα δεν έπαυε να δείχνει – πιο πολύ στο Βορρά – πόσο η ιδέα της «ΤΔΒΚ» του ήταν ξένη και μη αποδεκτή.

Παρά το ότι αρκετές φορές μπόρεσε ο Αχμέτ να βρεθεί στο Λήδρα Πάλας ή σε άλλες εκδηλώσεις, πολλαπλάσιες ήταν οι περιπτώσεις που του στέρησαν το δικαίωμα της επικοινωνίας με τους συμπατριώτες του Ελληνοκύπριους, εξού και η πριν δέκα περίπου χρόνια καταφυγή του στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο

Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Μάζευε τις προσκλήσεις που του στέλλονταν από τα ελεύθερα εδάφη μεταξύ αυτών και αρκετές του Νεοκυπριακού Συνδέσμου – και μπόρεσε έτσι μ' αυτό το υλικό να κτίσει μια καλή υπόθεση στο ΕΔΑΔ. Αν θυμούμαι καλά, την τελευταία φορά που επικοινωνήσαμε, οι αρχές του κ. Ντενκτάς του είχαν μόλις αρνηθεί για 89 φορά την επικοινωνία με τους Ελληνοκύπριους συμπατριώτες του στο Νότο!

Ύστερα από δέκα ολόκληρα χρόνια κέρδισε ο Αχμέτ την προσφυγή του στο ΕΔΑΔ, προσφέροντας στη χώρα μας άλλο ένα νομικό όπλο στην προσπάθεια προάσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, καταφέροντας ταυτόχρονα ένα ισχυρό ράπισμα στην Τουρκία, αφού για άλλη μια φορά επιβεβαιώνεται ότι την ευθύνη για ότι συμβαίνει στα Κατεχόμενα έχει η Τουρκία και όχι η νομικά ανύπαρκτη «ΤΔΒΚ» του κ. Ντενκτάς. Είναι η εκτίμησή μου ότι πρόκειται για απόφαση παρόμοια σε σημασία με εκείνη της Τιτίνας Λοϊζίδου, που κερδίζεται όμως αυτή τη φορά από Τ/κο και μάλιστα σ' ένα θέμα ευρύ, εκείνο του ανθρωπίνου δικαιώματος της επικοινωνίας.

Πέρα από τα δέκα χρόνια που χρειάστηκε ο Αχμέτ να περιμένει γι' αυτή την απόφαση, είναι δύσκολο να γίνουν αντιληπτές οι συνθήκες μέσα στις οποίες διαβίωνε και συνεχίζει να διαβιώνει όλα αυτά τα χρόνια. Εκείνες της απομόνωσης, της ρετινιάς του προδότη, της ανέχειας... Όπως εύκολα μπορεί να γίνει κατανοητό, ο Αχμέτ έντονη αντιμετώπισε την εχθρότητα του κατοχικού καθεστώτος, για το οποίο ήταν ουσιαστικά persona non grata. Του μπούκόταραν τη δουλειά και στην ουσία θυσίασε την καριέρα του παιδίατρο – σπούδασε στη Γερμανία – στο βωμό της επαναπροσέγγισης και της ανεξαρτησίας της Κύπρου.

Κάπου είναι τραγικό, τριάντα σχεδόν χρόνια μετά την εισβολή και μετά τις αλλαγές που έχουν επέλθει, να μη μπορούν να συνειδητοποιηθούν κάποιες αλήθειες για τους Τουρκοκύπριους και σε μεγάλο ίσως μέρος του Ελληνοκυπριακού πληθυσμού να συντηρείται ακόμα η εικόνα του «υφαρπάσαντα τις

περιουσίες και τα σπίτια μας» και μαζί μια υποχθόνια ταύτιση με τον Τούρκο στρατοκράτη εισβολέα. Αρκούμαστε να χειροκροτούμε και να επιδοκιμάζουμε τις από μέρους των Τουρκοκύπριων αντιδράσεις στον κ. Ντενκτάς και τις επιδιώξεις του και δύσκολα ή και καθόλου συνειδητοποιούμε ότι αυτές οι αντιδράσεις γίνονται στην παρουσία 40.000 τουρκικών στρατευμάτων, μια κοινωνία που δικτατορεύεται και στρατοκρατείται και όπου η ελεύθερη έκφραση διώκεται. Όπου είναι εύκολο να χάσει κάποιος τη δουλειά του για τις ιδέες του, να δακτυλοδείχεται όπου πάει ως προδότης, να φυλακίζεται ή και να κινδυνεύει η ζωή του. Ο Αρίφ Ταχσίν και ο Σιενέρ Λεβέντ γνώρισαν τη φυλακή, ο Ουμίτ Ινασιή και η Νιλγκιούν Ορχόν διώχτηκαν από το Πανεπιστήμιο ο πρώτος και από το Λύκειο η δεύτερη, του Αχμέτ Τζιαβίτ καταστράφηκε η καριέρα, ενώ κάποιος άλλος, που μαζί ξεκινήσαμε τις πρώτες συναντήσεις στο Λήδρα Πάλας, ο Κουτλού Ανταλί, δεν βρίσκεται πια στη ζωή, γιατί δολοφονήθηκε κάποιον Ιούλη πριν μερικά χρόνια. Δεν ζήτησαν οποιαδήποτε εύσημα όλοι αυτοί οι Τουρκοκύπριοι από τα Κατεχόμενα αλλά θα ένιωθαν ικανοποίηση αν ήταν δυνατό να τους δείχναμε με κάποιο τρόπο ότι συνειδητοποιούμε τον αγώνα που διεξάγουν.

Κατά τα άλλα δεν μπορεί να μη νιώθει ικανοποιημένο και περήφανο ίσως το Εξυπαρχής, του οποίου ο Αχμέτ υπήρξε κατ'επανάληψη αρθρογράφος, με τελευταία του παρουσία στο τεύχος 39.

Θάπρεπε ίσως να γίνει κατανοητό ότι, αν θέλουμε αυτή η χώρα να βαδίσει μπροστά και να απαλλαγεί από τα χρόνια της προβλήματα, τούτο δεν θα γίνει με το συνεχές «ντάντεμα» των δύο λεγόμενων μητέρων πατρίδων αλλά όταν οι δύο κοινότητες, βάζοντας στην πάντα το κακό παρελθόν και μέσα από τη διαφορετικότητά τους αλληλοαποδεχόμενες η μια την άλλη, θα ατενίσουν μαζί το μέλλον. Έχω την αίσθηση ότι αυτό έκανε όλα αυτά τα χρόνια ο Αχμέτ Τζιαβίτ..

Η παιδεία της χώρας δεν είναι θέμα της εκκλησίας

Το αντίθετο είναι δείγμα υπανάπτυξης και επαρχιωτισμού..

Σε δηλώσεις του σε καθημερινή εφημερίδα, δήλωσε τον περασμένο μήνα ο μητροπολίτης της Πάφου, ότι για το διορισμό του Υπουργού Παιδείας εϊθισται ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας να ζητά τη γνώμη ή τη συγκατάθεση του Αρχιεπισκόπου. «Γιατί» όπως είπε ο κ. Χρυσόστομος, «μέσα από το συγκεκριμένο Υπουργείο χαράσσεται η εκμάθηση της ορθοδοξίας για την οποία θα πρέπει να έχει λόγο η Εκκλησία». Έσπευσε ωστόσο να διευκρινίσει ότι επαφίεται στον ίδιο τον Πρόεδρο Παπαδόπουλο το κατά πόσο θα ερωτηθεί τελικά η Εκκλησία. Βέβαια δια παν ενδεχόμενο, λόγω της αδυναμίας του Αρχιεπισκόπου να εκφέρει άποψη, η Εκκλησιαστική Σύνοδος τον εξουσιοδότησε να το πράξει!

Έτοιμη λοιπόν και πάλιν η Εκκλησία, όπως έκανε πάντα, να αναλώσει εαυτόν για το καλό μας, μήπως και δεν πάρει ο νέος Πρόεδρος της Δημοκρατίας ή τα συνεργαζόμενα κόμματα τη σωστή απόφαση.. Όπως έδειξαν τα γεγονότα των τελευταίων ετών, με την υπόθεση του Αμιάντου, της Νίνα Πετρός, του Παγκράτιου ή του εξ Ελλάδος κομμωτή, η «Ιερά» Σύνοδος και οι «Άγιοι» που την απαρτίζουν, δεν προλάμβαναν να παίρνουν τη μια μετά την άλλη τις σωστές αποφάσεις και θα πρέπει τώρα να συμβουλευθούν – ή ακόμα να συγκατατεθούν, αυτοί που για άλλη δουλειά έχουν εκλεγεί – μήπως και η εκλεγμένη πολιτική ηγεσία, αν αφεθεί μόνη, δεν πάρει τη σωστή απόφαση!

Θα θυμόμαστε ίσως οι Ελληνοκύπριοι, όταν για πρώτη φορά σχημάτισε κυβέρνηση ο κ. Κληρίδης, πόσο φορτικά ο υγιείς τότε Αρχιεπίσκοπος προσπάθησε να πείσει τον Πρόεδρο να διορίσει – αξιωματικά προφανώς – τον πρώην συμμαθητή του: Το πρόσωπο που αργότερα, λόγω του ότι του έγγραφε επιστολές στα αγγλικά, βοήθησε την Αρχιεπισκοπή να απαλλαγεί από μερικά από τα κτήματά της σε εξευτελιστικές τιμές!

Αναφέρει ο κ. Χρυσόστομος σχετικά ως επιχείρημα, την εκμάθηση της ορθοδοξίας. Αλίμονο όμως αν η ευθύνη της παιδείας περιοριζόταν σ' αυτό το θέμα ή αν η ορθοδοξία αποτελούσε το κυρίαρχο θέμα της παιδείας. Επισημαίνεται ότι, το κατεξοχήν μάθημα που αφορά στην ορθοδοξία, εκείνο των θρησκευτικών, δεν ξεπερνά τις 1-2 ώρες τη βδομάδα για την κάθε τάξη και ανεπτυγμένες ευρωπαϊκές χώρες όπως η Γαλλία, δεν το περιλαμβάνουν πια στα υποχρεωτικά μαθήματα. Ίσως λόγω Μακαρίου, προς τον οποίο έτρεφε απεριόριστο σεβασμό, ο Πρόεδρος Παπαδόπουλος μάλλον δεν έδειξε να αποστασιοποιείται από την Εκκλησία. Ωστόσο, αν καλώς ενθυμούμαι, όταν συζητείτο στη Βουλή το νομοσχέδιο για την αποποινικοποίηση της ομοφυλοφιλίας, ήταν ένας εκ των δύο βουλευτών του ΔΗΚΟ που ψήφισε υπέρ. Θα παρατηρήσω ακόμα ότι, το μεγαλύτερο μέρος των ψηφοφόρων που εξέλεξαν τον κ. Παπαδόπουλο στην Προεδρία προέρχονται από τα αριστερά και ότι σε αντίθεση με τα χρι-

στιανοδημοκρατικά τα αριστερά κόμματα δεν πρόσκονται στην Εκκλησία. Μια Εκκλησία μάλιστα, που χάρις στις δικές της και μόνο ενέργειες, λίγο ή και καθόλου τυγχάνει υπολήψεως, έχοντας μετατραπεί σε κάθε άλλο παρά κατάλληλο σύμβουλο..

Όμως, μάλλον δεν είναι αυτοί οι λόγοι που έχουν σημασία. Εκείνο που έχει σημασία είναι ότι σε δεκατέσσερις μήνες περίπου, θα είμαστε πλήρες μέλος της ΕΕ και είναι καλά να αρχίσουμε να συμπεριφερόμαστε ευρωπαϊκά, όχι μόνο όσον αφορά το ντύσιμό μας, τα κομπιούτερ ή τα αυτοκίνητα με τα οποία κυκλοφορούμε, αλλά και ουσία.

Έχω την αίσθηση ότι σε καμιά από τις 15 χώρες της ΕΕ – υποθέτω το ίδιο συμβαίνει και στις άλλες 9 – δεν ερωτάται ο Αρχιεπίσκοπος για το ποιος θα διοριστεί Υπουργός Παιδείας. Στις λίγες μέρες που έχουν περάσει από την ημέρα της εκλογής του στην Προεδρία, ο κ. Παπαδόπουλος με τον τρόπο που συμπεριφέρεται σε μεγάλο βαθμό διαψεύδει τους προεκλογικούς του επικριτές. Θέλω να πιστεύω ότι όταν θα διαβάζονται αυτές οι γραμμές, θα τους έχει διαμεύσει για ακόμα μια φορά, έχοντας αποφασίσει για το ποιος θα ηγείται του Υπουργείου Παιδείας από μόνος του και τους συμβούλους του ή σε συνεννόηση με τα κόμματα που τον ανέδειξαν στην Προεδρία. Θάνατι κι αυτό ένα βήμα αποστασιοποίησης από την υποανάπτυξη και τον επαρχιωτισμό.

Τ.Π

Η αλλαγή κυβέρνησης

* Η αλλαγή κυβέρνησης εμπειδώνει το αίσθημα της δημοκρατίας τουλάχιστο στο κόσμο της αντιπολίτευσης που του φάνηκε πολύ μακριά η δεκαετία Κληρίδη. Το σημαντικό ωστόσο γεγονός σ' αυτές της εκλογές που έχει σχέση με την ουσία της δημοκρατίας είναι η για πρώτη φορά επίσημη συμμετοχή του ΑΚΕΛ στη κυβέρνηση με ποσοστό που αντιπροσωπεύει την εκλογική του δύναμη και με γνωστά σημαντικά στελέχη του. Βέβαια σε μια ευνομούμενη σύγχρονη ας πούμε δημοκρατία ο ίδιος ο πρόεδρος θα έπρεπε υπό τις περιστάσεις να είναι ηγέτης ή ο ηγέτης του ΑΚΕΛ. Εν πάση περιπτώσει η πορεία που βγάζει το ΑΚΕΛ από τον πάγο, όπως δημόσια ξεκίνησε να φαίνεται με την εκλογή του κ. Χριστόφια στη θέση του προέδρου της Βουλής συνεχίζεται. Το ΑΚΕΛ μεταμορφώνεται σε κόμμα εξουσίας, ας πούμε όπως όλα τα κόμματα. Κι' αυτό βέβαια είναι σημαντικό υπό την έννοια ότι οι ψηφοφόροι και τα μέλη του ΑΚΕΛ, ένας δηλαδή στους τρεις πολίτες τουλάχιστο, αισθάνονται ότι ακριβώς είναι πολίτες υπό ίσους όρους με τους υπόλοιπους. Έτσι την ώρα που εκπνέει ίσως το σύνταγμα της

Ζυρίχης χρησιμοποιείται επιτέλους και από το ΑΚΕΛ στο θέμα αυτό.

* Πρέπει όμως να επισημάνουμε ότι στο κυβερνητικό πρόγραμμα δεν προνοείται ούτε μια μεταρρύθμιση ή αίτημα που θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως αριστερό και αυτό θα προκαλέσει πολύ σύντομα στο ΑΚΕΛ κρίση πολιτικής και κοινωνικής ταυτότητας με επιζήμιες επιπτώσεις στους εργαζόμενους. Από την άλλη βέβαια είναι δυνατόν η συγκεκριμένη αναπηρία του προγράμματος να ελαχιστοποιηθεί αν εφαρμοστεί ένα ουσιαστικό πρόγραμμα εναρμόνισης των θεσμών με το ευρωπαϊκό κεκτημένο σε μια σειρά ζητήματα όπως πχ ο διαχωρισμός εκκλησίας και κράτους, η εκδημοκρατικοποίηση και εκκοσμίκευση του σχολείου, η προώθηση μιας πολυπολιτιστικής πολιτικής και άλλα. Αυτό βέβαια είναι κάτι που πολύ σύντομα θα φανεί.

* Στις πρόσφατες εκλογές ο διεθνής παράγοντας και ιδιαίτερα ο ΟΗΕ παρενέβη ενεργά προς όφελος του κ. Κληρίδη με κινήσεις που έτειναν να αποδείξουν ότι έπρεπε η διαπρα-

ματευτική ομάδα να παραμείνει αμετάβλητη. Για αρκετούς πολίτες αυτή η συμπεριφορά εισπράχθηκε ως ύβρις. Μερικοί λεν ότι οι πολίτες των μικρών κρατών πρέπει να κατανοούν ότι ακριβώς το κράτος στο οποίο ανήκουν είναι μικρό. Εγώ λέω ότι δεν βλέπτε να καταγγέλλεις κάτι το οποίο δεν είναι δυνατόν να ανατρέψεις αν αυτό είναι προσβλητικό. Η κριτική αυτή ισχύει κατά την γνώμη μου άσχετα από το περιεχόμενο της παρέμβασης.

* Οι εμπνευστές της προηγούμενης προεκλογικής εκστρατείας του κ. Κληρίδη έκαναν φιλμάκια με τα οποία ειρωνεύονταν τον κ. Ιακώβου ότι το «ναι» του στους πυραύλους δεν ήταν τόσο καθαρό όσο το «ναι» του κ. Κληρίδη. Προχθές έκαναν φιλμάκια ακριβώς πάνω στην ίδια λογική προσπαθώντας να πουν ότι το «ναι» του Παπαδόπουλου δεν ήταν τόσο καθαρό όσο το «ναι» του Κληρίδη στο σχέδιο Ανάν. Σ' αυτό θα έχουμε απάντηση σύντομα. Για τους πυραύλους είχαμε παλαιότερα. (Με «βαρύνουσα θέση» υπενθυμίζω εξ Αθηνών ερχόμενη).

Κωστής Αχνιώτης

Κουβεντιάζοντας με τον Αλπάϋ Ντουρντουράν

Μετά την λύση- δικοινοτομικά κόμματα

Του Ιωσήφ Παγιάτα

■ Αν και για πολλά τώρα χρόνια ζούμε οι δυο κοινότητες χωριστά, η αλήθεια είναι ότι το ποιος κυβερνά τη μια ή την άλλη πλευρά επηρεάζει σε προοπτική τη ζωή όλων των κυπρίων, πιο πολύ αυτή την περίοδο. Ποιες είναι οι πρώτες αντιδράσεις σας στην εκλογή του Τάσσου Παπαδόπουλου επί κεφαλής των Ελληνοκυπρίων;

Βρίσκω θετικές τις πρώτες του αντιδράσεις. Ανάφερε ότι θα αναζητήσει τη λύση στα πλαίσια του σχεδίου που προτείνουν τα Ηνωμένα Έθνη. Είπε ακόμα

ότι θα προσπαθήσει να βελτιώσει το Σχέδιο Ανάν βελτιώνοντας τη λειτουργικότητα του. Εν όσω έχει πάντα στο μυαλό του τις ημερομηνίες που προβλέπει το σχέδιο και εξακολουθεί να διασφαλίζει τη διεθνή στήριξη, έχει κάθε δικαίωμα αλλά και καθήκον να συνεχίσει την προσπάθεια.

■ Είσατε ο κατεξοχήν Τ/Κ πολιτικός που σε ανύποπτο χρόνο κάνατε ανοίγματα προς την ε/κ πλευρά από τους πρώτους αν όχι ο πρώτος διδάξας την επαναπροσέγγιση στη

τ/κ πλευρά. Πώς αντικρύζετε την αλλαγή που παρατηρείται σήμερα στην ε/κ πλευρά.

Η ε/κ κοινότητα είναι η πιο ανεπτυγμένη από τις κοινότητες της Κύπρου. Οι εξελίξεις στο βόρειο μέρος [της χώρας] την έχουν επηρεάσει, έτσι που να νιώθει μεγαλύτερη την ευθύνη vis-à-vis των Τ/Κ. Νιώθω πάρα πολύ ευχαριστημένος διαπιστώνοντας αυτό το αίσθημα ευθύνης.

■ Η απόφαση για ένταξη της Κύπρου στην ΕΕ έχει λειτουργήσει καταλυτικά, πιο πολύ προς την πλευρά της τ/κ

κοινότητας. Αν δεν συμβεί κάτι μέχρι τον Απρίλη βλέπετε να συνεχίζει το παρόν μομέντουμ των εξελίξεων;

Το Κυπριακό είναι διεθνές πρόβλημα, ως εκ τούτου οι προσπάθειες για την επίλυση του θα συνεχίσουν. Μετά τον Απρίλη θα πρέπει να επιδειχθεί περισσότερη ευαισθησία, γιατί η Τουρκία ως υποψήφια χώρα για ένταξη στην ΕΕ θα θεωρείται ως χώρα έχουσα υπό κατοχήν χώρα-μέλος της ΕΕ. Κανείς δεν θέλει να διανοείται ένα τέτοιο ενδεχόμενο. Οι σχέσεις ΗΠΑ, ΕΕ με τη Τουρκία δεν είναι δυνατόν να λειτουργούν κάτω από τέτοιες συνθήκες έντασης.

■ Νομίζετε ότι ο κ. Ντενκτάς θα συνεχίσει να διαδραματίζει τον κυρίαρχο του ρόλο στην τ/κ κοινότητα ή μήπως εκτιμάτε ότι η καριέρα του έφτασε στο τέλος, δεδομένων των εξελίξεων στην Τουρκία;

Ούτως ή άλλως ο κ. Ντενκτάς δεν έχει πολλά χρόνια μπροστά του. Δεν θα θέλαμε ωστόσο ο αντικαταστάτης του να είναι εξίσου ισχυρός, όπως τον κ. Ντενκτάς και να έχει τις ίδιες σχέσεις και διασυνδέσεις με τις αρχές της Τουρκίας. Οι εξελίξεις στην Τουρκία είναι πολύ ενθαρρυντικές. Για την ώρα ο κ. Ντενκτάς έχει ακόμα τη δυνατότητα να αντιστρατεύεται ανοικτά τις ξεκάθαρες δηλώσεις του αρχηγού του κυβερνώντος κόμματος στη Τουρκία. Και οι κρατικοί τηλεοπτικοί και ραδιοφωνικοί σταθμοί τον υποστηρίζουν. Αυτό επιβεβαιώνει ότι κάποια ισχυρά κέντρα αποφάσεων στο κρατικό μηχανισμό της Τουρκίας εξακολουθούν να στηρίζουν τον κ. Ντενκτάς στις διαφωνίες του με τον αρχηγό του κυβερνώντος κόμματος. Το αποτέλεσμα αυτής της διαπάλης είναι εκείνο που σε τελευταία ανάλυση θα κρίνει το χαρακτήρα που θα πάρουν μελλοντικά οι σχέσεις με τη Τουρκία. Κάτω από κάποιες προϋποθέσεις επίσης, αυτό το αποτέλεσμα θα ανοίξει το δρόμο προς τη λύση του Κυπριακού.

■ Πιστεύετε ότι οι αλλαγές που έχουν γίνει και στις δυο κοινότητες έχουν δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για ένα καινούργιο ξεκίνημα στη προσπάθεια ανασύνθεσης της κυπριακής κοινωνίας; Πόσο μακριά μπορούμε να φτάσουμε σχετικά;

Οι προϋποθέσεις για ένα καινούργιο

ξεκίνημα υπάρχουν. Ωστόσο, εξαιτίας των εξουσιών που το σχέδιο Ανάν αποδίδει στα ομόσπονδα κρατίδια, το βάρος στην προσπάθεια συνεργασίας για τη δημιουργία μιας καινούργιας κυπριακής κοινωνίας, πέφτει στους ώμους εμάς των πολιτών. Εμάς τους πολίτες που, χωρίς να αρνούμαστε τη πολιτισμική μας ταυτότητα, συνειδητοποιούμε ότι το να εργαστούμε για την Κύπρο, τη χώρα μας αποτελεί αδήριτη ανάγκη. Πιστεύω σε μια πιο αποτελεσματική κεντρική κυβέρνηση αλλά φαίνεται ότι θα ξεκινήσουμε με μια κεντρική κυβέρνηση με τις λιγότερες εξουσίες. Ως εκ τούτου έχουμε μπροστά μας αρκετή δουλειά.

■ Ο μέσος Ε/Κ δε μπορεί να αντιληφθεί και σε αρκετές περιπτώσεις παρεξηγεί τα κίνητρα των Τ/Κ για λύση του Κυπριακού. Μπορείτε να μας πείτε γιατί οι Τ/Κ επιδιώκουν τόσο έντονα αυτή τη στιγμή τη λύση και ποιοι είναι αυτοί που αντιδρούν σ' αυτή;

Ο χρόνος είναι ο καλύτερος δάσκαλος. Με τη πάροδο του χρόνου και κοιτάζοντας στο καθρέφτη τους Τούρκους από τη Τουρκία ανακάλυψαν [οι Τ/Κ] την κυπριακή τους ταυτότητα. Έμαθαν ότι ο διαχωρισμός της χώρας δεν είναι καλή επιλογή και η δημιουργία μιας άλλης χώρας στο νησί, που να αναγνωρίζεται είναι αδύνατη. Η πιθανότητα προσάρτησης του βορείου τμήματος της χώρας μας [στη Τουρκία] θεωρήθηκε ως θανάσιμος κίνδυνος για τους Τ/Κ, ενώ ο ψηλός βαθμός της μετανάστευσης έχει κτυπήσει όλες τις οικογένειες.

Βέβαια οι οικονομικές δυσκολίες και οι υποσχέσεις της ΕΕ για οικονομική ενίσχυση έπαιξαν κι αυτές το ρόλο τους. Ωστόσο τα βαθύτερα αίτια στην επιθυμία των Τ/Κ για λύση, βρίσκονται στην ανακάλυψη της πραγματικής τους ταυτότητας: του Κυπρίου. Το σύνθημα «αυτή η χώρα είναι δική μας» αναφέρεται σε όλους τους Κυπρίους.

Στη λύση αντιτίθενται μόνο οι ακραίοι εθνικιστές, αυτοί που λεηλάτησαν περιουσίες και που για την ώρα κρατούν τα ηνία της Κοινότητας, κάτι που δε μπορεί να συνεχίσει ή να παραμείνει ανεπαφρο στην περίπτωση μιας λύσης. Αναφέρομαι σε ακραίους εθνικιστές, τους οποίους δεν ενδιαφέρει η χώρα μας αλλά το έθνος.

■ Υπάρχει η άποψη ότι όσον αφορά τον κυπριωτισμό οι τ/κές θέσεις είναι πιο προχωρημένες από τις ε/κές. Πού θα αποδίδατε κάτι τέτοιο;

Το αποδίδω στις εμπειρίες των τ/κές στις σχέσεις τους με τη Τουρκία. Σε ορισμένα έχω ήδη αναφερθεί προηγουμένως.

■ Ανάμεσα στους Ε/Κ, οι επιφυλάξεις για το σχέδιο Ανάν εστιάζονται κυρίως σε δυο παράγοντες, τη δυσλειτουργία του Σχεδίου και τη μεγάλη παρουσία των εποίκων. Πώς αντικρύζονται αυτά τα θέματα από τους Τ/Κ;

Αρκετοί από μας έχουμε επίσης τις επιφυλάξεις μας για το σχέδιο. Όμως το σχέδιο δημιουργεί αρκετές προοπτικές σε σχέση με τον παρόντα διαχωρισμό, τις ευκαιρίες εργασίας και τη διασφάλιση του μέλλοντός μας. Υπολογίζουμε πολύ στη πολύτιμη διάσταση της ΕΕ, που αναμένουμε να δημιουργήσει για όλους ένα καλύτερο μέλλον και να μας στηρίξει.

■ Με την προϋπόθεση ότι θα εξευρεθεί λύση στο Κυπριακό, πόσο σύντομα βλέπετε τη παρουσία ατόμων και από τις δυο κοινότητες στον ίδιο κομματικό σχηματισμό;

Θα δοκιμάσουμε κάτι τέτοιο από την επομένη της λύσεως. Δεν είμαι ακόμα σε θέση να γνωρίζω τι ακριβώς θα προβλέπει η λύση αλλά δε θα θέλουμε να υπάρχει οποιοσδήποτε περιορισμός σ' αυτό το θέμα. Θα έρθουμε, με την πρώτη ευκαιρία, σε επαφή με διάφορες πολιτικές ομάδες και θα διερευνήσουμε τις πιθανότητες. Ανάμεσα στις επιλογές θα είναι η ομοσπονδοποίηση κομμάτων ή ένα κόμμα με κλάδους στα δυο κρατίδια. Εν πάση περιπτώσει, οι επιλογές θα εξαρτηθούν από τη νομοθεσία. Βεβαίως οι πολιτικές ομαδοποιήσεις [με βάση ιδεολογικά κριτήρια] στα κοινοβούλια είναι για μας θέμα προτεραιότητας που θα επιδιώξουμε από την πρώτη μέρα. Με τις σημερινές πραγματικότητες κάτι τέτοιο [η παρουσία στο κοινοβούλιο] φαίνεται απομακρυσμένο για το κόμμα μου αλλά θα διαβουλευθούμε με τα φιλικά μας κόμματα. ■

Τα πρώτα ναί ήταν τα εύκολα

Του Πέτρου Ζαρούνα*

Ηώρα της αλήθειας πλησιάζει. Η καλύτερα όπως το έθεσε και ο ίδιος ο ΓΓ έχουμε ραντεβού με το πεπρωμένο μας. Μέσα στις επόμενες μέρες και όχι κατ'ανάγκη μέχρι την 10

Μαρτίου, θα πρέπει να τοποθετηθούμε ως Εθνικό Συμβούλιο απέναντι στο ερώτημα που μας έθεσε ο κ. Ανάν. Δεχόμαστε την παραπομπή του τελικού σχεδίου του όπως αυτό θα έχει διαμορφωθεί μέχρι και την 10η σε χωριστά και ταυτόχρονα δημοψηφίσματα; Η επίσκεψη του κ. Ανάν στην Κύπρο αποτέλεσε την κορύφωση της πολύ-

μηνης πρωτοβουλίας του για συνολική επίλυση του Κυπριακού. Προηγήθηκαν αντίστοιχες επισκέψεις στην Άγκυρα και την Αθήνα. Κεντρικός στόχος των επισκέψεων αυτών ήταν η παρουσίαση και υποστήριξη του δεύτερου αναθεωρημένου και τρίτου στην σειρά σχεδίου λύσης. Η αναγκαιότητα για παρουσίαση του νέου σχεδίου προήλθε από το γεγονός ότι και οι δύο πλευρές δεν έδειξαν να είναι ικανοποιημένες από το προηγούμενο. Το σχέδιο αυτό είναι στην ουσία και το τελικό αφού από εδώ και πέρα δεν υπάρχει ο χρόνος τα Ηνωμένα Έθνη να ετοιμάσουν άλλο. Η μόνη πρακτική δυνατότητα που υπάρχει είναι τα δύο μέρη να εμπλακούν σε μία απευθείας διαδικασία πάρε δώσε. Με τον τρόπο αυτό για κάθε μία αλλαγή που ζητάει η μία πλευρά πρέπει να είναι έτοιμη και να δώσει κάτι αντίστοιχο στην άλλη. Πέραν όμως της αλλαγής στην ουσία ο ΓΓ ήρθε να προτείνει και μία νέα διαφορετική διαδικασία. Την διαδικασία των απευθείας δημοψηφισμάτων χωρίς προηγούμενη μονογράφηση της συμφωνίας από τους δύο ηγέτες. Η ανάγκη για αλλαγή στην διαδικασία προέκυψε από την διαπίστωση του γεγονότος ότι οι Τουρκοκύπριοι και η τουρκική κυβέρνηση επιθυμούν την λύση ενώ ο κ. Ντενκτάς όχι. Είναι στην ουσία μία απόπειρα παράκαμψης του κ. Ντενκτάς. Εδώ μπαίνουν και μία σειρά ερωτήματα.

Θέλει ο κ. Ντενκτάς τη λύση όπως περίπου αυτή περιγράφεται στο τρίτο Σχέδιο Ανάν; Τι θα κάνει για να προωθήσει ή παρεμποδίσει την λύση αυτή; Θέλει η Τουρκία μία τέτοια λύση; Αν ναι τι θα κάνει για να την επιτύχει; Η απάντηση στο πρώτο ερώτημα είναι για πολλούς εμφανής. Ότι δηλαδή ο Ντενκτάς δεν θέλει. Όμως μία τέτοια προσέγγιση μοιάζει πολύ απλοϊκή. Τόσο η προηγούμενη εμπειρία με τον ίδιο τον κ. Ντενκτάς όσο και η πρόσφατη διαπραγμάτευση τούρκων και αμερικανών για το ζήτημα του Ιράκ αποδεικνύουν ότι οι τούρκοι είναι πολύ καλοί και σκληροί διαπραγματευτές που ξεκινάνε επιζητώντας το μάξιμουμ και αγωνίζονται ως την τελευταία στιγμή για να πετύχουν όσο το δυνατόν μεγαλύτερα ωφέλη. Στην προσπάθεια τους αυτή θα χρησιμοποιήσουν διάφορα προσχήματα όπως την ενδεχόμενη λαϊκή δυσάρεσκεια. Ακόμα θα αξιοποιήσουν και τις εσωτερικές διαδικασίες τους για να κερδίσουν χρόνο ή να πάρουν περισσότερα. Εξ άλλου ο κ. Ντενκτάς δεν είπε ότι θα πεί όχι. Είπε ότι θα πάει να εξηγήσει την θέση του. Ο κ. Ντενκτάς εδώ και χρόνια επιδιώκει λύση δύο κρατών. Όταν λέει δύο κρατών δεν εννοεί χωριστών αλλά κυριάρχων και συνομοσπονδιακώς συνδεδεμένων. Το τελευταίο είναι απαραίτητο ώστε με την επίκληση των μονομερών επεμβατικών της δικαιωμάτων η Τουρκία να ελέγχει στρατηγικά ολόκληρη την Κύπρο. Αν αυτό δεν μπορεί να επιτευχθεί στο μάξιμουμ θα ήταν πρόθυμος να δεχθεί μία λύση που θα διασφάλιζε την επαναβεβαίωση των τουρκικών εγγυητικών δικαιωμάτων αλλά και την μη υιοθέτηση του συνόλου του ευρωπαϊκού κεκτημένου στο βόρειο συστατικό κράτος πριν την τουρκική ένταξη. Οι νέες ρυθμίσεις κάνουν ακριβώς αυτό το πράγμα ενισχύουν από την μία την τουρκική θέση για τουρκική κυριαρχία, διατηρούν τον στρατηγικό έλεγχο της Τουρκίας πάνω στην Κύπρο ενώ κατά τρόπο ξεκάθαρο μιλούν για την διατήρηση των παρεκκλήσεων μέχρι και την ένταξη της Τουρκίας στην ΕΕ.

Κατά συνέπεια η τελική αποδοχή στο παρά πέντε του σχεδίου από τον κ. Ντενκτάς δεν θα πρέπει να αποκλεισθεί. Η σημερινή στάση του θα πρέπει να θεωρηθεί ως τμήμα μίας σκληρής διαπραγμάτευσης για απόσπαση ακόμα περισσότερων ωφελημάτων. Σημειωτέον ότι ο τούρκος υπουργός των Εξωτερικών κ. Γιακίς εδήλωσε πολύ πρόσφατα ότι δεν υπάρχει καμία αλλαγή στην τουρκική πολιτική στο κυπριακό και ότι αυτή συνδιαμορφώνεται μαζί με τον κ. Ντενκτάς. Τώρα στην περίπτωση που ο κ. Ντενκτάς δεν είναι διατεθειμένος να αποδεχθεί την λύση Ανάν τότε το πιθανότερο είναι να αξιοποιήσει τα ερείσματα του εντός της Τουρκίας (στρατιωτικοί, πρόεδρος, ΥΠΕΞ, κοινοβουλευτική και εξωκοινοβουλευτική αντιπολίτευση) έτσι ώστε να υποχρεώσει την κυβέρνηση του Ισλαμικού κόμματος Δικαιοσύνης και Αγάπτης των Ερντογάν - Γκιούλ σε αναδίπλωση και υιοθέτηση των δικών του θέσεων. Δηλαδή να έχουμε επανάληψη των δραματισθέντων στις παραμονές της Κοπεγχάγης. Ακόμα δεν θα πρέπει να μας ξαφνιάσει η επαναφορά του σεναρίου για προδημοψήφισμα αν και το τελευταίο εμπεριέχει μεγάλο ρίσκο. Ως πρώτη προτεραιότητα θα είναι μία υποστηρικτική για τον ίδιο θέση-απόφαση του Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας και εναλλακτικά η προσφυγή σε δημοψήφισμα για την επαναβεβαίωση της λαϊκής εντολής στο πρόσωπο του για τον εν λευκό χειρισμό του κυπριακού. Στην ίδια την Τουρκία η κατάσταση παραμένει σχετικά συγκεχυμένη. Οι γνώμες διίστανται. Από την μία είναι οι ισλαμιστές και μερίδα του τουρκικού υπουργείου εξωτερικών που θέλουν λύση ώστε να διευκολυνθεί η τουρκική ένταξη και από την άλλη η αντιπολίτευση, ο πρόεδρος και η πλειοψηφούσα μέχρι χθές ομάδα του τουρκικού ΥΠΕΞ που επιμένουν στις σκληρές τους θέσεις. Οι στρατιωτικοί τηρούν στάση αναμονής και είναι πολύ επιφυλακτικοί. Η συγκυρία με το Ιράκ είναι τέτοια που είναι πολύ πιθανό τελικά να αποφύγουν μία πρόωρη αντιπαράθεση και ένα ανταγωνισμό με την κυβέρνηση

των ισλαμιστών γύρω από το Κυπριακό. Εξ άλλου μία σειρά προϋποθέσεις που έχουν θέσει π.χ. για την Καρπασία έχουν ικανοποιηθεί. Όλα αυτά αναμένονταν να ξεκαθαρίσουν στην τακτική συνεδρία του Συμβουλίου Εθνικής Ασφαλείας. Το ανακοινωθέν του οποίου είναι πολύ λακωνικό και σύντομο χωρίς να τοποθετείται κατά οποιονδήποτε τρόπο στο κυπριακό. Η μη επανάληψη της προηγούμενης σαφούς και ξεκάθαρης υποστήριξη προς τον κ. Ντενκτάς θα ήταν δυνατόν να ερμηνευτεί ως διαφοροποίηση της προηγούμενης του θέσης. Τώρα στην δική μας πλευρά έχουμε μπει στην τελική φάση. Μέσα στις επόμενες μέρες θα ευρισκόμαστε όλοι ενώπιον του τελικού εγγράφου και θα πρέπει να πούμε ξεκάθαρα η κάθε πολιτική δύναμη αν αποδέχεται τόσο την νέα διαδικασία (διενέργεια χωριστών δημοψηφισμάτων χωρίς προηγούμενη υπογραφή των εγγράφων από τον Πρόεδρο) όσο και την ουσία δηλαδή το τελικό κείμενο όπως αυτό θα έχει διαμορφωθεί μετά και την ολοκλήρωση όλων των διαδικασιών. Το μεγάλο δίλημμα ενώπιον του οποίου θα τεθούμε είναι: Επιθυμούμε να ενταχθούμε ως Κυπριακή Δημοκρατία στην ΕΕ κάτι που θα δυσκολεύει την μελλοντική μας επανένωση αλλά και θα δημιουργήσει τάσεις εγκατάλειψης των κατεχομένων από τους Τ/κ και ενδεχόμενα την μετεγκατάσταση τους στο νότο και διεκδίκηση των συνταγματικών δικαιωμάτων που προνοούσε η Ζυρίχη η προτιμούμε να την εντάξουμε ως Ενωμένη Κυπριακή Δημοκρατία με τα όσα αρνητικά προνοεί το τελικό σχέδιο Ανάν. Ωφείλουμε να εντατικοποιήσουμε την πολιτική αξιολόγηση και συζήτηση των δύο αυτών επιλογών ώστε να μπορέσουμε στο τέλος της διαδικασίας να τοποθετηθούμε υπεύθυνα. Ναι η ιστορία μας περιμένει αλλά είναι εμείς ως ηγεσία και ως λαός που θα την γράψουμε με το ναί μας ή με το όχι μας. Είναι σημαντικό η τελική μας επιλογή να είναι αποτέλεσμα ώριμου και ολοκληρωμένου προβληματισμού. ■

* Ο Πέτρος Ζαρούνας είναι ερευνητής συνεργαζόμενος με το Ευρωπαϊκό Κέντρο Ερευνών Jean Monnet στην Αθήνα

Ανταπόκριση απ' το μέλλον

Του Γιώργου Κορφιάτη

“Αυτός ο επιπόλαιος όχλος που είναι παλαβός
για καθετί καινούργιο
Που δε διαβάζει τα βιβλία του μέχρι το τέλος
Που ξανά και ξανά ξεχνάει τις σκέψεις του
Αυτός είναι του κόσμου
Η φυσική ελπίδα.
Κι ακόμα κι αν δεν είναι
Και πάλι καθετί καινούργιο
Είναι καλύτερο από καθετί παλιό.”

Μπέρτολτ Μπρεχτ (1927)

Π

αραμονές των επόμενων προεκλογικών διαδικασιών (όποτε και όποιες εξελίξεις προκύψουν στο κυπριακό πρόβλημα και στο πολιτειακό μοντέλο που θα συμφωνηθεί) οι πολιτικές ηγεσίες, κυρίως της Ε/Κ συμπαράταξης κεντρώων και αριστερών σχημάτων που πλειοψήφησε στις πρόσφατες εκλογές, αλλά και αυτές των Τ/Κ θα θέσουν στην κρίση των πολιτών τα έργα, τα νέα δεδομένα και ένα πλαίσιο θέσεων. Με βάση αυτά θα διεκδικήσουν την εμπιστοσύνη του πολίτη. Σ' αυτό το πλαίσιο κινούνται ίσως και κάποιοι από τους προβληματισμούς που, όχι αβασάνιστα, κατέθεσα ως προς την κριτική υποστήριξη και υπερψήφιση του υποψηφίου της αντιπολίτευσης Τ. Παπαδόπουλου στις παραμονές των προεδρικών εκλογών. Εκτιμώ, όπως και άλλοι πολίτες, ότι, παρά τους ενδοιασμούς μας, ήταν έντιμη και υποβοηθητική επιλογή στον αγώνα των ενταγμένων και ανέντακτων αριστερών της Κύπρου.

Επιπλέον, ήταν η ώρα που «πιστοποιητικά αριστεροφροσύνης» άρχισαν να διατίθενται, με τη συγκατάθεση των τότε κυβερνώντων, μπροστά στο προεδρικό μέγαρο και ενώπιον τηλεοπτικής κάμερας, χωρίς εμφανώς να φέρουν το σήμα της γνησιότητας, δηλαδή τη λαϊκή προέλευση κι αποδοχή. «Πιστοποιημένες» ενέργειες που (χωρίς να ισοπεδώνονται προθέσεις και αφετηρίες σκέψης) απείχαν πολύ από τη βαθύτητα της αριστερής αναζήτησης, της γνήσιας επικοινωνίας με τον εργαζόμενο της Κύπρου που πλήττεται καθημερινά από την ως τώρα αντιλαϊκή πολιτική των ΔΗΣΥκυβερνώντων και από τις διχαστικές επιλογές είτε του μεταμφιεσμένου εθνικισμού είτε του ξεφωνημένου καιροσκοπισμού. «Πιστοποιημένες» παρεμβάσεις που, με ελάχιστες εξαιρέσεις, αποτελούσαν προϊόντα προεκλογικού βιασμού της κοινής λογικής κάθε πολίτη, πίσω από ένα παρασκήνιο εκλογικών σκοπιμοτήτων και πολιτικών τακτικισμών της Δεξιάς και των συντηρητικών παραφυάδων της. «Πιστοποιημένες» επεξεργασίες που δεν κάλυπταν τις ανήσυχες σκέψεις εκατοντάδων και χιλιάδων αριστερών πολιτών αυτού του τό-

που, που διαφώνησαν κατ' επανάληψη με τις επιλογές των ηγεσιών της Αριστεράς, ακόμη και με την πρόσφατη ατομία της Αριστεράς και την υποψηφιότητα που πρόκρινε για τις προεδρικές εκλογές.

Ωστόσο, τα δεδομένα του πολιτικού και κοινωνικού πεδίου στο διεθνή χώρο και στον τόπο μας δεν έπρεπε να παραγνωριστούν: παγκοσμιοποιημένη βαρβαρότητα «νέας τάξης πραγμάτων και πτωμάτων», ένταση βορειοαμερικανικής κρατικής υστερίας και επικείμενες «ειρηνοποιές» πολεμικές ενέργειες σε βάρος των αμάχων του Ιράκ με πρόσχημα το ρόλο του δικτάτορα Σ. Χουσεΐν, αξιοποίηση των βρετανικών βάσεων και «διευκολύνσεων» που παρέχει η Κυπριακή Δημοκρατία. Είναι αυτά τα δεδομένα που βάρυναν στη συνείδηση πολλών ανέντακτων αριστερών πολιτών και στην κριτική τοποθέτηση υπέρ του υποψηφίου της αντιπολίτευσης Τ. Παπαδόπουλου.

Είναι, εξάλλου, επείγοντα θέματα, όπως οι αντίθετες στο νεοφιλελευθερισμό πολιτικές που πρέπει να εφαρμοστούν για την οικονομική ανάπτυξη, την αντιμετώπιση του πληθωρισμού και του δημοσιονομικού ελλείμματος, της ανεργίας, της φορολογικής ανισοτιμίας, του διαιωνιζόμενου «ασιατικού» εργασιακού στάτους και του κατώτατου μισθού στις συνθήκες που διατυμπανίζεται η «ευρωπαϊκή προοπτική» και θέση της Κύπρου. Επείγει η μελετημένη στάση έναντι των οικολογικών διαταραχών και των αρνητικών συμπτωμάτων της ενταξιακής διαδικασίας στα εργασιακά και αναπτυξιακά θέματα. Ο συσχετισμός δυνάμεων που ευνοεί της δυνάμεις της εργασίας μέσα στη σημερινή διαπάλη συμφερόντων και τάξεων δεν μπορεί να αγνοηθεί στη χάραξη της τακτικής από το ΑΚΕΛ και όλες τις άλλες δυνάμεις κοινοβουλευτικές και εξωκοινοβουλευτικές, που τοποθετούνται στην Αριστερά. Αυτά και άλλα θέματα μπορούν με ευχέρεια να τα προωθήσουν, μέσα από επεξεργασίες και οσμώσεις απόψεων οι ευρύτερες πολιτικές και κοινωνικές δυνάμεις του Κέντρου και της Αριστεράς. Ιδίως τώρα που συναντιόνται και δεσμεύονται σε προγραμματικούς στόχους, προοδευτικούς και ανοιχτούς στο μέ-

λον. Ιδίως σήμερα που επαφίεται η τήρηση και η προώθηση αυτών των σχεδιασμών στις δημοκρατικές συνειδητές επιλογές των ευαίσθητων πολιτών, στις θελήσεις των ταλαιπωρημένων νέων ανθρώπων της Κύπρου και όχι μόνο των αποκομμένων από το λαό ηγετικών μονάδων ή ομάδων του κατεστημένου.

Σήμερα, μετά τις εκλογές, επιβεβαιώνεται ότι ο αριστερός πολίτης δεν παγιεύεται στα προβαλλόμενα προεκλογικά ψευτοδιλήμματα. Ότι δεν ανέχεται τη σκύλευση από τους ηγετίσκους της Δεξιάς κι Ακροδεξιάς των πολυετών αγώνων που έκανε όλη η κυπριακή Αριστερά για την Ελευθερία, για τη Δημοκρατία, για την Επαναπροσέγγιση Ε/Κ και Τ/Κ, για την Κοινωνική Δικαιοσύνη, για το ειρηνικό και δημοκρατικό μέλλον της Κύπρου και του κόσμου ολόκληρου. Διότι, πάνω απ' όλα, ο αριστερός πολίτης σέβεται τον εαυτό του και τον Άνθρωπο. Η ζωή του διέπεται από τον αριστερό οραματισμό μιας κοινωνίας ανοιχτής, στηριγμένης στην ελεύθερη ανάπτυξη κάθε ανθρώπου και στην ελεύθερη ανάπτυξη όλων.

Διότι, αναδεικνύεται από τις εξελίξεις ότι, αντί της περιφοράς των ημιθανών ιδεών και των μετανοημένων «αριστερών προσωπικότητων» που μπήκαν στο παιχνίδι του συστήματος και στην εμπορία των περγαμηνών του παρελθόντος, είναι προτιμητέες η ζωντάνια, η αγωνία και η αναζήτηση των οικολογικών, απελευθερωτικών, σοσιαλιστικών προταγμάτων. Παρά το ότι εκκινούν από ποικίλες κοινωνικές και θεωρητικές αφετηρίες, τα κόμματα και οι κινήσεις της Κυπριακής Αριστεράς, Ε/Κ και Τ/Κ, συνενώνονται στη διεκδίκηση κοινών αξιών, όπως η ελευθερία, η δημοκρατία, η ισότητα, η αλληλεγγύη, η διεκδίκηση ενός καλύτερου κόσμου, που είναι εφικτός! Πριν απ' όλα δε βοηθά την πρόοδο της Κύπρου, η Ε/Κ και Τ/Κ Αριστερά να βρεθεί σε πιο δύσκολη θέση στις σημερινές πολιτικές και κοινωνικές συνθήκες της ντε φάκτο διαίρεσης της Κύπρου, της νεοφιλελεύθερης καπιταλιστικής παγκοσμιοποίησης, οπότε και η πολυφωνία στο εσωτερικό της να μετατραπεί σε πολυφωνικό μοιρολόι! Η πληθθυντική Αριστερά της Κύπρου μπορεί να αντλεί ζωή από την επιδίωξη βιώσιμης λύσης για

όλους τους Κύπριους εργαζόμενους, από την αμφισβήτηση και την αλλαγή του παραδοσιακού μοντέλου άσκησης της πολιτικής και του κατεστημένου στις αξίες, τις δομές, τους θεσμούς. Από το σεβασμό της αυτονομίας των κινήματων, ιδίως του κινήματος των νέων, από την ανανέωση και την ανάδειξη του πολύμορφου ριζοσπαστισμού που διαπερνά τη νεολαία στην Κύπρο και παγκόσμια. Και είναι εκ των ων ουκ άνευ η σύσταση του Διαρκούς Συνεδρίου των Προοδευτικών και Αριστερών Κομμάτων και κινήσεων Ελλήνων και Τούρκων της Κύπρου. Και είναι σοβαρότατος ο ρόλος του Κυπριακού Κοινωνικού Φόρουμ, που πρέπει τολμηρά να πείσει τους εργαζόμενους της Κύπρου ότι συγκροτείται και αναπτύσσεται ως πόλος αντίθεσης σε τοπικούς ή διεθνείς μηχανισμούς που ενισχύουν το νεοφιλελευθερισμό και τον ιμπεριαλιστικό πόλεμο, το ρατσισμό και την καταστολή.

Ακριβώς αυτή η ανασύνθεση μιας ριζοσπαστικής δημοκρατικής Αριστεράς δε θα μπορούσε να προκύψει μέσα σε συνθήκες πνιγερής διακυβέρνησης και σχεδιασμών του ΔΗΣΥ, δηλαδή είτε του «έμπειρου» Κληρίδη είτε του «ανανεωτή» Μαρκίδη! Κι αυτή η ανασύνθεση δεν θα διαμορφωθεί μέσα σε συνθήκες συγκρούσεων, αλληλοσπαραγμής και ήττας των αντιλήψεων της Αριστεράς. Θα υπάρξει σε συνθήκες διεκδίκησης της πολιτικής ηγεμονίας από την Αριστερά και ουσιαστικού διαλόγου για την αντιμετώπιση της δήθεν υπερταξικής διαχείρισης του Κυπριακού, της ιδεολογικής μιζέριας των κυρίαρχων κύκλων και της παρωχημένης πατριδοκαπηλείας. Στην αντίθετη περίπτωση, θα παραμένουν πιο ισχυρές η εκμετάλλευση, η αλλοτρίωση, η καταπίεση, η διάλυση των σχέσεων στα επίπεδα της ιδεολογίας, του πολιτισμού, της πολιτικής.

Διότι, ούτε τα κοινωνικά και πολιτικά αδιέξοδα των Κυπρίων, οι ανασφάλειες, ο εθνικισμός και η φοβία για τους μεταναστές, ο κοινωνικός και φυλετικός ρατσισμός και ο τοπικισμός, ούτε και ο εκκολαπτόμενος συντηρητικός ευρωπαϊκεντισμός θα μπορούσαν ν' αντιμετωπιστούν και να ξεπεραστούν με την εκλογική επικράτηση των Κληρίδη - Μαρκίδη-Κουτσού. Οι πολιτικές αυτών δεν απο-

τελούν σωσίβια λέμβο για τους ναυαγούς του κοινωνικού και ιδεολογικού αποκλεισμού. Αντίθετα, διέξοδος παραμένει η κοινωνική απελευθέρωση και ο σοσιαλισμός με πλουραλισμό, ελευθερία και δημοκρατία. Δεν αποτελεί μια δογματική βεβαιότητα, αλλά μια αδήριτη ανάγκη ο σοσιαλιστικός μετασχηματισμός της κοινωνίας και η ακύρωση στην πράξη των εκμεταλλευτικών παραγωγικών σχέσεων που διέπουν τις κεφαλαιοκρατικές κοινωνίες.

Διότι ακόμη υπάρχει γόνιμος χώρος για προβληματισμούς και ζυμώσεις για τη νέα συνάντηση της εθνικής χειραφέτησης με την κοινωνική απελευθέρωση, ώστε να αποδώσει εκ νέου μια αριστερή στρατηγική, βασισμένη στον (υποβαθμισμένο, αλλά παρόντα) κοινό αγώνα Ε/Κ και Τ/Κ για επανένωση της Κύπρου, την ειρηνική συνύπαρξη, την ελεύθερη και δημοκρατική συμβίωση, το πολιτικό πλαίσιο νέων σχέσεων φιλίας και εμπιστοσύνης.

Διότι πολλοί είναι αυτοί που δεν αποδέχονται ούτε τη «διχοτόμηση» ούτε μια «κακή και μη βιώσιμη λύση», εμμένοντας στη φιλοσοφία της επαναπροσέγγισης και της κοινής ζωής. Διότι η ειρηνική συνύπαρξη των δύο κοινοτήτων της Κύπρου και η ελεύθερη συμβίωση μπορεί να επιβληθεί μόνο από τους Κύπριους που αισθάνονται συμπολίτες, λαός της ομοσπονδιακής, δίκαιης, δημοκρατικής πολιτείας, συμμετέχοντας στην υπερεθνική Ευρωπαϊκή Ένωση, παρά τις καταγεγραμμένες αντιφάσεις και κακοτοπίες του (βρετανοαμερικανικού) «σχεδίου Ανάν» και κυρίως παρά τον ενοφθαλμισμό του σχεδίου αυτού στην αμερικανική επαναχάραξη του γεωπολιτικού χάρτη της Μέσης Ανατολής και του Περσικού Κόλπου.

Διότι η σύγχρονη Αριστερά, τα κόμματα και οι πολιτικές κινήσεις της δεν αρθρώνονται στην εύκολη καταγγελία των πάντων, σε δογματισμούς ή και διαχειριστικές λογικές της κλασικής σοσιαλδημοκρατικής ηγεσίας. Έχει ανάγκη την ευρύτητα απόψεων, την ενότητα, τη δημοκρατικότητα, τη συλλογικότητα, την πραγμάτωση νέων πολιτικών συμπεριφορών και πολιτικής δράσης. Έχει ανάγκη τα «πολύχρωμα» κοινωνικά κινήματα, ένα νέο τύπο σχέσεων των νέων με

την πολιτική, με την αμεσότητα της συμμετοχής στα κέντρα λήψης αποφάσεων και ένα νέο διεθνισμό ως απάντηση στην κερδοσκοπική και αντιπεριβαλλοντική παγκοσμιοποίηση της οικονομίας. Έχει ανάγκη την προβολή ενός εναλλακτικού προς την γερασμένη κεφαλαιοκρατία οράματος πρώτα σε ευρωπαϊκό επίπεδο και σε παγκόσμιο στη συνέχεια.

Δίπλα στις άφθαρτες αξιακές αρχές της ισότητας, της ελευθερίας, της δικαιοσύνης, της αλληλεγγύης, της δημοκρατίας, των κοινωνικών δικαιωμάτων των ανθρώπων της εργασίας και του πολιτισμού, η Αριστερά επιβάλλεται να τοποθετήσει στις προτεραιότητές της την οικολογία, τη βιωσιμότητα του φυσικού περιβάλλοντος, το ξεπέραςμα του καταναλωτικού μοντέλου, την τόνωση της αυτοεκτίμησης, την ψυχική ισορροπία και ευτυχία των ανθρώπων. Να αποστασιοποιηθεί οριστικά από δήθεν «υπαρκτά» μοντέλα που κλώνισαν την ελκτική δύναμη του σοσιαλισμού, που έκαναν τις αριστερές δυνάμεις απολογητές κρατικών ιδεολογιών και τους εργαζόμενους να αδιαφορούν για το σοσιαλιστικό όραμα, που ταυτίστηκε με απλοϊκές και φτωχές «υλιστικές» ουτοπίες. Διότι χωρίς την Αριστερά δεν θα προχωρήσει η επανασύνδεση της πολιτικής με την ηθική, η εμπέδωση μιας κουλτούρας διαλόγου, η διεκδίκηση ενός άλλου κόσμου, η διεύρυνση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των δικαιωμάτων των εργαζόμενων, η διασφάλιση της ατομικότητας συγχρόνως με την ανάπτυξη της συλλογικής συνείδησης των πολιτών, η καλλιέργεια της αισθητικής και οικολογικής ευαισθησίας των πολιτών στον πολιτισμό της καθημερινής ζωής, όλων αυτών που συγκροτούν το σοσιαλιστικό όραμα.

Αυτά ας απασχολήσουν τις ηγεσίες της πολιτικής Αριστεράς της Κύπρου, από σήμερα και έως τη στιγμή που θα θελήσει να επαναδιεκδικήσει την υποστήριξη μας και την ψήφο μας. Για τους άλλους έτσι κι αλλιώς ισχύει η προτροπή του Hegel από το 1807: «Να ψάχνετε πρώτα τροφή κι ενδυμασία και η βασιλεία του θεού θα σας δοθεί μετά μόνη της».

□

Μετεκλογικό σκηνικό με πολλά ερωτηματικά

Του Παύλου Μ. Παύλου

Αυτό που όλοι λίγο-πολύ υπολογίζαμε ότι θα γίνει μετεκλογικά, έγινε τελικά: Ο νέος Πρόεδρος υποχρεώθηκε πολύ νωρίς να δώσει δείγματα γραφής στην πράξη για τις προθέσεις του στο Κυπριακό, και μάλιστα σε χρόνο ρεκόρ. Μπορούμε να πούμε ότι μέχρι στιγμής φαίνεται να «περνά τις εξετάσεις» με καλό βαθμό. Διαδικαστικά χειρίζεται το θέμα πολύ προσεχτικά και έκανε όλους γύρω του να αφομοιώσουν από το πρώτο εικοσιτετράωρο ότι εννοούσε όσα έλεγε για ειλικρινή διαπραγμάτευση.

Όμως, χρειάστηκε ήδη να σταλούν τόσα πολλά «διαπιστευτήρια» για τη νομιμοφροσύνη και την προσήλωσή του στη συνέχιση των συνομιλιών, που

η έξωθεν αποδοχή της οποίας τυγχάνει με την εκλογή του, μοιάζει περισσότερο με απειλή: Το παραμικρό παραστράτημα θα θεωρηθεί από όλους ως επιβεβαίωση των κατηγοριών εναντίον του για «απορριπτισμό», κι από εκεί και πέρα ξέρει πως όλοι του την έχουν στημένη. Αυτό τον καθιστά κατ'αρχήν ευάλωτο. Μέσα σε θυελλώδεις συνθήκες, αναλώνει σημαντικό μέρος της δυναμικότητάς του στο να αποφεύγει να κάνει το λάθος. Αυτό το ξέρουν και ο Ανάν και οι λοιποί, κάτι που είχε τη συμβολή του στο να προχωρήσει τόσο επιτακτικά ο ΓΓ στη διαδικασία.

Πραγματικό αντιστάθμισμα σ' αυτή τη δυσμενή θέση είναι για τον Τάσσο Παπαδόπουλο η πρόσφατη λαϊκή εντολή, η στήριξη από το ΑΚΕΛ (το μόνο κόμμα στο οποίο οι αμερικανοί έχουν εμπι-

στοσύνη ότι θα στηρίξει διαδικασίες επίλυσης και βιωσιμότητας σε βάθος χρόνου) και η συνοχή του ευρύτερου μπλοκ κομμάτων που των στηρίζουν, λόγω του πρόσφατου των εκλογών.

Είναι δύσκολο να αναλύσει κανείς τις τάσεις που θα αναπτυχθούν στην πολιτική ζωή της Κύπρου αποκομμένα από το τι θα γίνει στο Κυπριακό. Όμως, υπάρχουν αυτές οι τάσεις και δεν μπορεί κανείς να τις αγνοήσει:

■ Οι πραγματικοί μετεκλογικοί «παίκτες» είναι το ΑΚΕΛ και το ΔΗΚΟ. Όλοι θα πάρουν πολύ στα σοβαρά το τι θα κάνουν και πώς θα συμπεριφερθούν αυτά τα δύο κόμματα. Και σε επίπεδο ευθύνης για το παρακάτω, αλλά και σε επίπεδο δυνατοτήτων αυτοδιαμόρφωσης και διαμόρφωσης των εξελίξεων.

■ Κάτι που μπορεί να αποδειχθεί σο-

βαρή εξέλιξη, είναι η διαφαινόμενη μεταστροφή του ΑΚΕΛ στο θέμα της συμμετοχής στη διακυβέρνηση. Όχι τόσο αναφορικά με τον αριθμό των υπουργείων, όσο κυρίως σε σχέση με την αλλαγή της τακτικής να μετέχει «με επιφυλακτικότητα». Η πολιτική θέση για συμμετοχή στελεχών πρώτης γραμμής στην Κυβέρνηση, είναι σοβαρή πολιτική με βάθος χρόνου: Το ΑΚΕΛ δείχνει να θέλει να εξοικειωθεί το ίδιο και κυρίως να εξοικειώσει την κοινωνία με την πρωταγωνιστική του παρουσία. Με άλλα λόγια, μπορεί να ψιθυρίζει ότι «στις επόμενες εκλογές κατεβαίνω με δικό μου υποψήφιο». Ή ακόμη, τη βούληση να είναι σε περίπτωση λύσης ο πρωταγωνιστής σε μια επανενωμένη Κύπρο, σε συνεργασία με τις τουρκοκυπριακές αριστερές δυνάμεις. Πολύ περισσότερο που η αρχική παγωμάρα των ηγετών των προοδευτικών τουρκοκυπριακών κομμάτων λόγω επιλογής Παπαδόπουλου, φαίνεται να ξεπερνιέται με εξαιρετικά γρήγορους ρυθμούς. Από την άλλη όμως, η (συν)κυβερνητική ιδιότητα του ΑΚΕΛ γίνεται από μόνη της ανασχετικός παράγοντας σ' αυτή τη δυναμική: Από τη μια γιατί το κόμμα αυτό βρέθηκε να μετέχει στην κυβέρνηση σε μια εξαιρετικά κρίσιμη περίοδο, οπότε και υποχρεώνεται σε συγκρατημένη στάση – κάτι που μπορεί και να παρεξηγείται από τους τουρκοκύπριους σε κάποιες φάσεις. Από την άλλη γίνεται στο παρασκήνιο ο κυριότερος ίσως αποδέκτης διλημάτων, πιέσεων, ή «μηνυμάτων», από ΗΠΑ, Ευρώπη και Αθήνα, ώστε ο Γενικός του Γραμματέας να απορροφάται στην πολιτική «υψηλού επιπέδου». Δεν είναι μόνο το γεγονός ότι ο κ. Χριστόφιας δεν είναι συνηθισμένος σε αυτό το πολιτικό περιβάλλον, αλλά κυρίως το ότι δεν υπάρχουν ούτε τα περιθώρια, ούτε ο χρόνος ή οι δυνάμεις για παράλληλη άσκηση πολιτικής με όρους λαού (ελληνοκυπρίων και τουρκοκυπρίων).

■ Το ΔΗΚΟ θα κριθεί σε τρία επίπεδα: Στην αποτελεσματικότητα στήριξης του Προέδρου και της Κυβέρνησης, στη μάχη με τον εαυτό του σε επίπεδο ξεπεράσματος της πελατειακής του φυσιογνωμίας (ίσως το δυσκολότερο) και στη μάχη με τον εαυτό του για από-

κτηση κεντροδεξιάς ή σοσιαλδημοκρατικής ταυτότητας. Το τελευταίο πιθανότατα θα κριθεί σε μεγάλο βαθμό και από το ποιος τελικά θα είναι ο νέος πρόεδρος του, ενώ με τη σειρά του θα κρίνει και την ένταση των υπαρκτών προβλημάτων του ΚΙΣΟΣ. Πάντως, μέχρι στιγμής τα στελέχη του φαίνεται να δείχνουν μια σοβαρότητα ανάλογη των περιστάσεων. Δεν μπορεί κανείς να είναι βέβαιος για το τι θα γίνει αν ναυαγήσουν οι προσπάθειες για λύση στο Κυπριακό και επανέλθουμε στα «συνθησιμένα». Μπορεί όμως να λεχθεί ότι οι πρώτες υποθήκες που εγγράφονται είναι θετικές. Ζ Το ΚΙΣΟΣ θα υποχρεωθεί να συνεχίσει να χορεύει στο κενό: Όλα δείχνουν ότι εκ των πραγμάτων εγκαταλείπει ακόμη περισσότερο τις ακραίες θέσεις στο Κυπριακό, χωρίς ταυτόχρονα να έχει κατακτήσει πραγματικό ιδεολογικό χώρο σε κοινωνικό επίπεδο. Τώρα θα ανακαλύψει πως η για χρόνια εγκατάλειψη της κοινωνικής του φυσιογνωμίας και η υδροκεφαλική επένδυση στις γνωστές θέσεις στο Κυπριακό, το αφήνουν γυμνό μπροστά στα νέα δεδομένα. Ανάμεσα σε ένα «σοσιαλδημοκρατικό» ΑΚΕΛ και ένα ΔΗΚΟ που θα διευρύνεται ιδεολογικά προς την πλευρά του, δε συμπιέζεται απλώς, αλλά εξωθείται να πιαστεί για την επιβίωσή του στην εξουσιαστική λογική: Οι πελατειακές σχέσεις που θα αναπτύχθούν γύρω από τα «δικά του» υπουργεία, θα είναι η χαρά και η αγαλλίαση ενός εκπαιδευμένου μηχανισμού. Εξάλλου, αυτό προσπαθεί από την πρώτη μετεκλογική στιγμή να διαφυλάξει. Οι παλινδρομήσεις του κόμματος αυτού στις προεδρικές εκλογές είχαν και ένα καλό: Έκαναν τον πρόεδρό του να συναισθανθεί σε κάποιο βαθμό την κρισιμότητα της φάσης που περνά ο χώρος αυτός και να είναι πιο προσεχτικός και μετριοπαθής.

■ Ο χώρος των Οικολόγων έχει χίλια δυο στενά και κρυφές παγίδες να ξεπεράσει, αλλά δεν αποκλείεται στο τέλος της ημέρας να αναδειχθεί σε αξιόπιστη δύναμη του προοδευτικού χώρου, αν παίξει σωστά το παιγνίδι της αυτόνομης και μη εξαγοράσιμης φωνής. Είναι ο μόνος εταίρος που θα χά-

σει αν προσκολληθεί στον εξουσιαστικό μηχανισμό, και θα κερδίσει αν πείσει έγκαιρα για την πρόθεσή του να στηρίξει με αυστηρότητα - έως αντιπολιτευτική απειλή αναφορικά με τα εσωτερικά θέματα - την Κυβέρνηση. Η μη διεκδίκηση υπουργείου, η γενικότερη μετριοπαθής συμπεριφορά, ακόμη και η σημαντική αλλαγή στην αντίκριση του σχεδίου Ανάν, δείχνουν πως υπάρχει συναίσθηση αυτής της κατάστασης και του ρόλου που μπορεί να διαδραματίσει.

■ Στην αντίπερα όχθη, στο ΔΗΣΥ, τα πράγματα είναι πιο «μαγικά» αλλά και πιο παραδοσιακά: Οι εξελίξεις στο Κυπριακό και τα ισχυρά αντανάκλαστικά αυτοσυντήρησης του κόμματος αυτού, επανέφεραν γρήγορα το σκηνοτικό συμβίωσης τάσεων που αλληλομισούνται, χωρίς να ξέρουν γιατί. Αυτό δεν θα βοηθήσει το ΔΗΣΥ να περάσει έγκαιρα σε φάση ξεκαθαρίσματος της ταυτότητάς του. Έτσι, όλα δείχνουν ότι θα συνεχιστεί η κατάσταση συνύπαρξης συντηρητικών και φιλελεύθερων, «αγωνιστών» και «διαλλακτικών», είτε χάσει τον έλεγχο του κόμματος ο κ. Αναστασιάδης είτε όχι. Τουλάχιστον στο ορατό μέλλον.

Όπως και να έχουν τα πράγματα, μπορεί κανείς να στοιχηματίσει πως όλα τα κόμματα τα διατρέχει αυτή την περίοδο μια ανομολόγητη αγωνία: Αν τελικά το Κυπριακό λυθεί, με βάση τις προδιαγραφές του σχεδίου Ανάν θα είναι περίπου απαραίτητη η ανάπτυξη συμμαχιών με τουρκοκυπριακές δυνάμεις. Αυτή η προοπτική είναι από τα μακροπρόθεσμα θετικά στοιχεία του σχεδίου. Σ' ένα τέτοιο πλαίσιο τα ελληνοκυπριακά κόμματα θα πρέπει να αναζητήσουν τους εταίρους τους στην άλλη πλευρά. Για το χώρο της Αριστεράς τα πράγματα είναι σχετικά απλά και αυτόνομα. Για τους υπόλοιπους είναι ένα ερωτηματικό ανακάλυψης συγκλίσεων μέσα σε ένα κυκεώνα φυσικών αποκλίσεων. Η μετριοπάθεια που εμφανίζεται τελευταία είναι αποτέλεσμα της γενικότερης αμηχανίας μπροστά στις εξελίξεις, αλλά και της ειδικότερης αμηχανίας μπροστά σ' αυτό το δεδομένο. ■

Μορφές πολιτιστικής καταστολής και νομιμοποίηση της εξουσίας

Νεοκυπριακός Σύνδεσμος

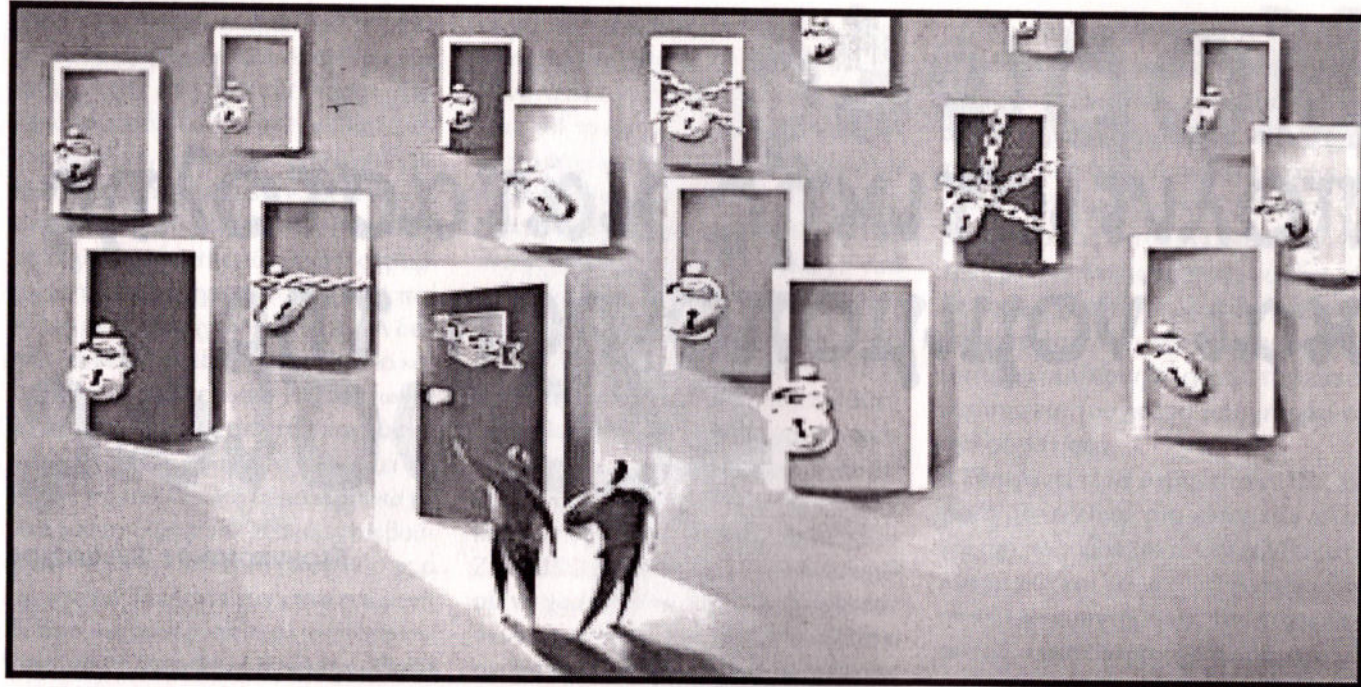
Στις αρχές αυτού του σχολικού χρόνου, το Υπουργείο Παιδείας θεώρησε αρμόζον να στείλει στα σχολεία και στους εκπαιδευτικούς μια ανακοίνωση με θέμα «κυπριακή διάλεκτος και πανελλήνια κοινή». Το υπουργείο μπαίνει απευθείας στο θέμα, καθορίζοντας από την πρώτη του παράγραφο ότι η επίσημη γλώσσα του κυπριακού κράτους είναι η πανελλήνια κοινή, με σαφή τον υπαινιγμό της επιδιωκόμενης υποβάθμισης της κυπριακής διαλέκτου. Είναι βέβαια γνωστό ότι το Υπουργείο Παιδείας και η κυπριακή εκπαίδευση που υπόκειται στην δικαιοδοσία του, σε αντίθεση με ότι γίνεται αλλού* όπου καταβάλλεται προσπάθεια συντήρησης της διαλέκτου, δεν αντιμετώπισε ποτέ με ιδιαίτερη συμπάθεια την κυπριακή γλωσσική εκδοχή. Η αντιμετώπιση της κυπριακής διαλέκτου από την κρατική εξουσία που θεμελιώθηκε ιδεολογικά στον ελληνικό εθνικισμό, έτεινε στην καλύτερη περίπτωση να την αντιμετωπίζει σαν ένα φολκλόρ προς εξαφάνιση, η σαν μια βάρβαρη γλωσσική εκδοχή που έπρεπε να υποκατασταθεί από τα σωστά ελληνικά που κατέγραφαν/φουν τα εισαγόμενα βιβλία από την Αθήνα. Στις πιο ακραίες περιπτώσεις στελέχη του υπουργείου πρω-

τοστατούσαν στην καταπολέμηση της κυπριακής, στο όνομα του ελληνοκεντρισμού και της ελληνοποίησης των τοπωνυμίων. Θα ελπίζε βέβαια κάποιος ότι αυτή η υστερία θα υποχωρούσε. Μετά από ένα αιώνα καταστολής η κυπριακή γλωσσική εκδοχή έχει όχι μόνο επιβιώσει αλλά και έχει αρχίσει πλέον να χρησιμοποιείται και δειλά δειλά στον δημόσιο λόγο, ξεφεύγοντας από το μοναδικό κάποτε γκέτο του κυπριώτικου σκετς. Η επιστολή του υπουργείου δείχνει όμως ότι κάποιοι έχουν – συγκεκριμένα έστω - ανάγκη τον πόλεμο ενάντια στην μητρική τους γλωσσική εκδοχή. Αλλά η ανακοίνωση είναι και αποκαλυπτική μιας ευρύτερης νοοτροπίας, παράδοξης θα λέγαμε, νομιμοποίησης της εξουσίας με παραπομπές στην Αθήνα – έστω και αν αυτές οι νομιμοποιητικές «παραπομπές» δημιουργούν μια όχι πολύ τιμητική κατάσταση ακόμα και για αυτούς που τις επικαλούνται. Ας δούμε λοιπόν την λογική της ανακοίνωσης.

Στην δεύτερη παράγραφο, το υπουργείο φαίνεται να υιοθετεί μια αρκετά πιο φιλελεύθερη αντιμετώπιση από αυτήν που είχε πιο παλιά, όταν η κυπριακή διάλεκτος ήταν στόχος προς εξαφάνιση. Αναγνωρίζεται ότι υπάρχουν διάλεκτοι στον ελληνικό χώρο [διδίτι προφανώς μό-

νο αυτός ο χώρος λειτουργεί σαν συγκριτικό μέτρο και πηγή γνώσης] οι οποίες «είναι σεβαστές και συντηρούνται». Οποιαδήποτε όμως φαντασίωση διαπεράσει το μυαλό του αναγνώστη ότι το υπουργείο το οποίο κατά καιρούς συμπεριφέρεται ως στρατόπεδο αντικυπριακής πολιτικής, άρχισε να σέβεται κάπως τις πολιτιστικές παραδόσεις ή την πραγματικότητα των φορολογούμενων που το συντηρούν, διαφεύδεται αμέσως. Οι παραχωρήσεις στην κυπριακή είναι απλά επιβαλλόμενες. Σύμφωνα με την ανακοίνωση, το παιδαγωγικό ινστιτούτο της Ελλάδας το 1999 αποφάσισε ότι ανάμεσα στους βασικούς σκοπούς του γλωσσικού μαθήματος πρέπει να είναι να «ενισχύσει ο μαθητής το γλωσσικό του αυτοσυναίσθημα». Δεν είναι να απορεί κανείς για την έλλειψη αξιοπρέπειας; Θα μπορούσε να πει λ.χ το υπουργείο: Ξέρετε διαβάσαμε, έχουμε και εμείς πανεπιστήμιο και παιδαγωγικό ινστιτούτο, και φαίνεται ότι οι νέες τάσεις στον επιστημονικό κόσμο, άντε στην Ευρώπη για να είμαστε στο κλίμα των ημερών, είναι να ενισχύεται ο σεβασμός στους γλωσσικούς κώδικες των μαθητών. Όμως όχι! Το υπουργείο μας απλά ακολουθεί το ελληνικό παιδαγωγικό ινστιτούτο, ενώ το Κυπριακό

*Στη γερμανόφωνη Ελβετία, για παράδειγμα, όπου με την ενσυνείδητη συμπαράσταση και αρωγή του κράτους, το τοπικό ιδίωμα της γερμανικής διαρκώς εκτοπίζει την επίσημη γερμανική τα Hoch Deutsch, έχοντας αποκτήσει κυρίαρχη θέση στην κουλτούρα της χώρας ευρύτερα.

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο προφανώς δεν έχει να πει τίποτε γι' αυτό το θέμα. Υπακούει... Να μια μόνιμη «παρέλαση υποτελών».

Προχωρεί λοιπόν το τοπικό υπουργείο των ιθαγενών [που δεν διεκδικεί επισημοποιημένη κατάρτιση για να κρίνει μόνο του] και διαβεβαιώνει ότι σέβεται την κυπριακή διάλεκτο αφού έχει εντάξει στο πρόγραμμα «δημιουργήματα του λαϊκού πολιτισμού» και «κείμενα της κυπριακής λογοτεχνίας στην κυπριακή διάλεκτο». Σε αυτό το σημείο η ανακοίνωση καταντά στο επίπεδο μιας θλιβεράς έκθεσης γυμνασίου - αφού τίθεται η «σωστή θέση» μετά οι ντόπιοι «μαθητές», προσπαθούν να αποδείξουν ότι κάνουν το σωστό - «σέβονται την διάλεκτο» όπως λένε τώρα οι γνωρίζοντες της Αθήνας.

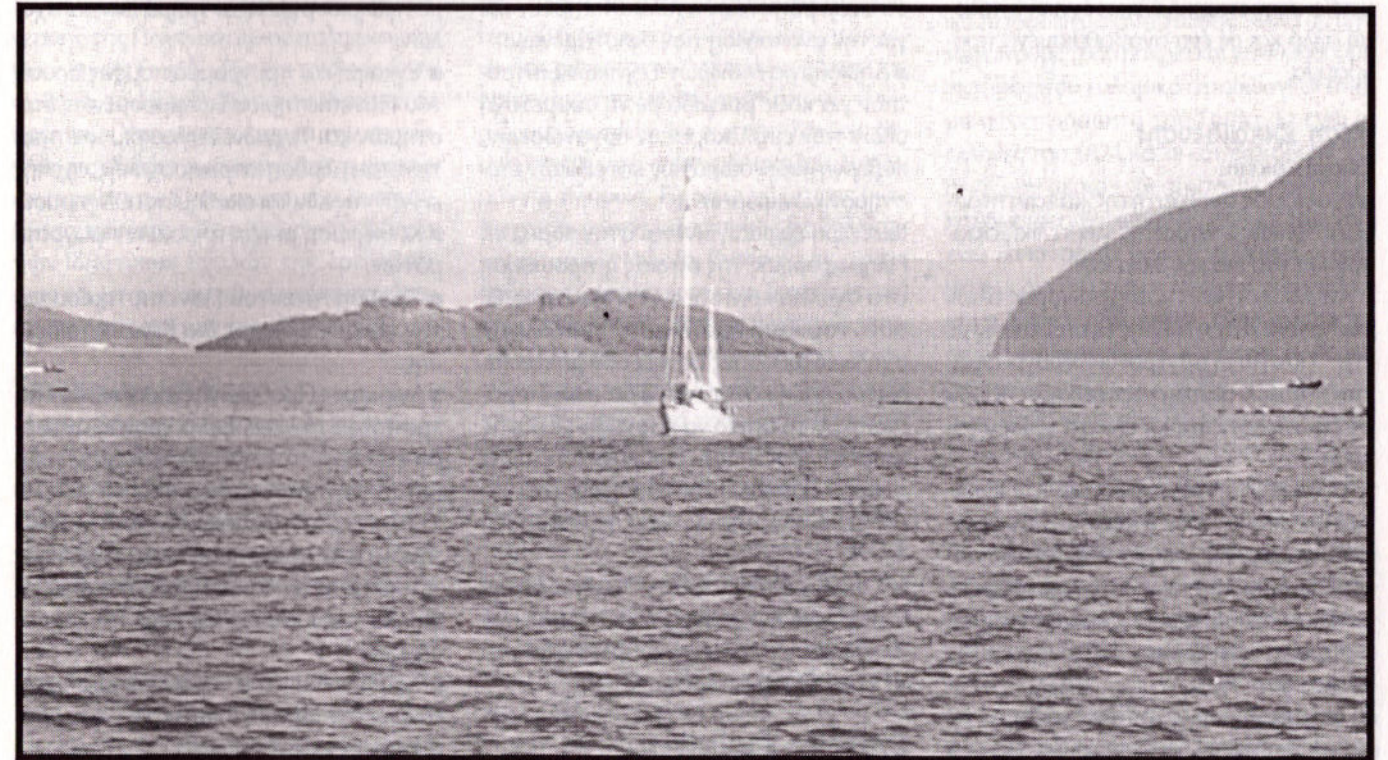
Το ουσιώδες μέρος της ανακοίνωσης βρίσκεται στις τελευταίες παραγράφους, όπου τονίζεται ότι «οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να χρησιμοποιούν την πανελλήνια κοινή την ώρα της διδασκαλίας». Προφανώς λοιπόν η ανακοίνωση πέρα από τους αμμόλοφους του δήθεν σεβασμού για την διάλεκτο, είναι μια αστυνομική ανακοίνωση που απαιτεί συμμόρφωση με την επίσημη θέση της εξουσίας. Στα θετικά θα μπορούσε κάποιος να συμπεράνει ότι η καταπιεστική χρήση ενός γλωσσικού κώδικα που διαφέρει από την καθομιλούμενη [παλιά ήταν

η καθαρεύουσα, σήμερα η λεγόμενη κοινή] συνεχίζει να αμφισβητείται και να διαβρώνεται όχι μόνο από τους μαθητές αλλά και από τους καθηγητές. Το επίπεδο των γνώσεων του υπουργείου [η τέλος πάντων αυτών που συντάσσουν τα αστυνομικά δελτία γλωσσικής καταστολής] για την αντιμετώπιση διαφορετικών γλωσσικών εκδοχών στα πλαίσια της μαθησιακής διαδικασίας, εκφράζεται με σαφήνεια στην χαριτωμένη θέση ότι η κυπριακή θα πρέπει να χρησιμοποιείται μόνο σε συγκεκριμένες περιπτώσεις [όπως «δραματοποιημένες σκηνές, απαγγελίες»]... Έτσι λοιπόν θα ενισχυθεί το «γλωσσικό αυτοσυναίσθημα»; Και στην πιο υβριστική αλλά και αποκαλυπτική αναφορά οι γλωσσικοί αστυνομικοί του υπουργείου επιτρέπουν την χρήση της διαλέκτου σε εκείνες τις περιπτώσεις «που τα παιδιά παρουσιάζουν ιδιαίτερες δυσκολίες στον προφορικό λόγο». Και έτσι λοιπόν όσα παιδιά εκφράζονται με άνεση στην κυπριακή αλλά έχουν δυσκολίες στην ελληνική «κοινή» θα μπορούν να ονομάζονται «παιδιά με ιδιαίτερες δυσκολίες». Και αν είχαν και μια βασική γνώση της κοινωνιολογίας της εκπαίδευσης, οι συγγραφείς της ανακοίνωσης θα μπορούσαν να προσθέσουν ότι αυτά τα παιδιά έρχονται «από τα λαϊκά στρώματα» που δεν έχουν το «πολιτιστικό κεφάλαιο» της ανώτερης γλώσσας της εξουσίας. Γιατί

πίσω από αυτό το φαινομενικά ανόητο μίσος για μια γλώσσα, η ένα γλωσσικό κώδικα, που τον μιλούν ακόμα και οι αστυνομικοί/πολεμιοί του, βρίσκεται μια διαμάχη εξουσίας. Τα ελληνικά είναι οι γλωσσικοί κώδικες που υιοθέτησαν οι ανώτερες και οι μεσαίες τάξεις. Το να περιμένει κανείς τέτοια ευαισθησία από πολλούς από αυτούς που επανδρώνουν/στελεχώνουν το υπουργείο είναι ίσως εκτός πραγματικότητας αφού η εξουσία τους [σαν δασκάλων, επιθεωρητών, επιτηρητών] κτίστηκε ακριβώς πάνω στην ιεραρχική γλωσσική διαφοροποίηση. Στην σχέση εξουσία όπου αυτός που μιλά όχι απλά «ξέρει περισσότερες λέξεις» όπως θα ελεγε και ο Ουμπέρτο Εκο, αλλά ξέρει και τον κώδικα στον οποίο επιτρέπεται η συζήτηση. Ήρθε άραγε η ώρα της ανοιχτής διεκδίκησης της αξιοπρέπειας των λέξεων μας, των ήχων μας; Πέρα όμως από αυτήν την διεκδίκηση αξιοπρέπειας, είναι και μια επιτακτική εκπαιδευτική ανάγκη να αναγνωριστεί η χρήση της κυπριακής στην τάξη σαν δικαίωμα των μαθητών. Σαν δικαίωμα στην γνώση αφού αυτός ο γλωσσικός κώδικας είναι η μητρική τους γλώσσα και η απαίτηση να εκφράζονται μόνο στην νεοελληνική κοινή καταδικάζει πολλούς από αυτούς στην σιωπή. ☐

Όταν ηελπίδα ζητά μια βάρκα για να διασχίσει τη θάλασσα

Της Ελμας Μιέζ

Από τη Δευτέρα, 17 Φεβρουαρίου ο αέρας στο πολιτικό σκηνικό της Κύπρου έχει ανανεωθεί. Ύστερα από δέκα χρόνια διακυβέρνησης Κληρίδη εισερχόμαστε σε μια νέα περίοδο κατ'επίσημο λόγο μια περίοδο αλλαγής. Το πρόγραμμα διακυβέρνησης του κυρίου Παπαδόπουλου, όπως το είδαμε προ της εκλογικής αναμέτρησης, κάνει εκτενή αναφορά σε θέματα εσωτερικής διακυβέρνησης. Ως προς τα θέματα αυτά η παιδεία κατέχει κεντρικό ρόλο. Είναι παραδεκτό

ότι η εξέλιξη μιας κοινωνίας εξαρτάται εν πολλοίς από την παιδεία που δίνει στα παιδιά της. Ας δούμε λοιπόν συνοπτικά τα όσα αναμένουμε να δούμε να υλοποιούνται σύμφωνα με τις δεσμεύσεις της νέας κυβέρνησης. Το πρόγραμμα διέπεται από μια φιλοσοφία εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης, στην οποία τίθεται ως στόχος η άμεση και ποιοτική αναβάθμιση και εκσυγχρονισμός όλων των βαθμίδων του κυπριακού εκπαιδευτικού συστήματος, έτσι ώστε αυτό να συμβαδίζει και να απαντά τις προκλήσεις του 21ου αιώνα. Άμεσο αποτέλεσμα ενός καλά καταρτισμένου και ποιοτικού εκπαιδευτικού συστήματος είναι,

όπως τονίζεται, η δημιουργία ενεργών πολιτών με δημοκρατικά ιδεώδη, κοινωνικές ευαισθησίες και σύγχρονες κοινωνικές αντιλήψεις. Η σύγχρονη παιδεία θα αφήνει πίσω της τα στατικά συστήματα αποστήθισης γνώσεων και θα ενθαρρύνει την έρευνα, την μελέτη και την σύνθεση. Όλα τα παραπάνω συγκλίνουν στην προσπάθεια επίτευξης μιας ολοκληρωμένης και σφαιρικής εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης για την αναδόμηση του εκπαιδευτικού συστήματος.

Προδημοτική Εκπαίδευση:

Η προδημοτική εκπαίδευση θα πρέπει να παρέχεται από το δημόσιο δωρεάν για

όλα τα παιδιά της προδημοτικής ηλικίας, γι' αυτό και πρέπει να επεκταθεί μέσω δημιουργίας νέων προδημοτικών τμημάτων και ενίσχυσης των κοινοτικών σταθμών. Γίνεται μάλιστα εισήγηση το τελευταίο έτος της προδημοτικής εκπαίδευσης να ενταχθεί στην υποχρεωτική εκπαίδευση.

Δημοτική Εκπαίδευση: Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο:

Θεωρείται μια σημαντική καινοτομία στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Εντούτοις υποστηρίζεται ότι για να εφαρμοστεί επιτυχώς ο θεσμός αυτός πρέπει να στηριχθεί πάνω σε ένα καλά οργανωμένο και ολοκληρωμένο σχέδιο. Δίνεται μεγάλη σημασία στην επαρκή υλικοτεχνική υποδομή αλλά και σε ένα αναβαθμισμένο πρόγραμμα.

Μέση Εκπαίδευση:

Ενιαίο Λύκειο:

■ Διορισμός ανεξάρτητης και αντιπροσωπευτικής επιτροπής για τελική αξιολόγηση του Ενιαίου Λυκείου.

■ Αναδόμηση και εκσυγχρονισμός όλων των σχολών της Μέσης Εκπαίδευσης με την εισαγωγή σύγχρονων προγραμμάτων και νέων μεθόδων εργασίας με εξίσου σύγχρονη και επαρκή υλικοτεχνική υποδομή.

■ Σε όλους τους απόφοιτους του Ενιαίου Λυκείου και της Τεχνικής / Επαγγελματικής Εκπαίδευσης να παρέχεται προσανατολισμός, τόσο για την τριτοβάθμια εκπαίδευση όσο και για μεταλυκειακά ιδρύματα επαγγελματικής ειδίκευσης και κατάρτισης.

■ Πρόταση για αλλαγή των σχεδίων υπηρεσίας στον ευρύ δημόσιο τομέα ώστε να διευκολυνθεί η εργοδότηση των αποφοίτων της ΤΕΕ.

Παραπαιδεία:

Η μεταρρύθμιση του εκπαιδευτικού συστήματος πιστεύεται ότι αποτελεί ουσιαστικά το κλειδί για τη λύση στο πρόβλημα της παραπαιδείας. Στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής αυτής μεταρρύθμισης τίθεται το θέμα αναβάθμισης του δημοτικού σχολείου και της διευκόλυνσης στην πρόσβαση μέσω της μαζικοποίησης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Σχολική Αποτυχία:

Υλοποίηση των εισηγήσεων της διατμηματικής ομάδας εργασίας για την πρό-

ληψη τόσο της σχολικής αποτυχίας όσο και του λειτουργικού αναλφαριθμητισμού με: την προώθηση προγραμμάτων αλφαριθμητισμού στην δημοτική εκπαίδευση, την πλήρη εφαρμογή των Ζωνών Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας και των προγραμμάτων μαθησιακής στήριξης, τη μείωση των μαθητών ανά τμήμα και την ενίσχυση της Υπηρεσίας Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας.

Υλικοτεχνική Υποδομή:

■ Δημιουργία προτύπων και προδιαγραφών για τα σχολικά κτίρια.

■ Δημιουργία αυτόνομου Φορέα Σχολικών Κτιρίων, με χωριστό προϋπολογισμό που φέρει ευθύνη για τον καταρτισμό Σχεδίου ανέγερσης νέων σχολικών κτιρίων και για την ανακαίνιση των υφιστάμενων.

■ Δημιουργία Μονίμων Τεχνικών Επιτροπών για κάθε βαθμίδα με τη συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων οργανώσεων, κυβερνητικών σωμάτων και ειδικών επιστημονικών φορέων.

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στον τομέα της Πληροφορικής της οποίας η προώθηση στα σχολεία κρίνεται ως απαραίτητη. Γι' αυτό το σκοπό προτείνεται όπως όλες οι σχολικές αίθουσες συνδεθούν με το δίκτυο και η κατάρτιση διδακτικού προσωπικού το οποίο να ενισχυθεί με εξειδικευμένο προσωπικό. Προτείνεται επίσης η αγορά εκπαιδευτικού λογισμικού και ενός ηλεκτρονικού υπολογιστή για κάθε τάξη.

Να σημειωθεί τέλος ότι οι ανάγκες στην υλικοτεχνική υποδομή προβλέπεται να καλυφθούν προοδευτικά μέσα από ένα πενταετές σχέδιο δράσης.

Σχολικές Εφορείες:

Ο στόχος για το συγκεκριμένο θέμα είναι η ανάπτυξη της καλύτερης δυνατής συνεργασίας ανάμεσα στις σχολικές εφορείες και τις αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης. Τίθεται θέμα νομοθετικής ρύθμισης που να ενισχύει τις εφορείες με εξουσίες και μέσα που να διευκολύνουν την εξυπηρέτηση των αναγκών της εκπαίδευσης.

Εκπαιδευτικοί:

Επισημαίνεται η αναγκαιότητα ανάπτυξης από μέρους των εκπαιδευτικών, εκείνων των δεξιοτήτων που θα τους βοηθήσουν στο να ανταποκριθούν στις σύγχρονες απαιτήσεις. Για το σκοπό αυτό κρίνεται αναγκαία η διοι-

κητική, τεχνολογική και ηθική στήριξή τους.

Τριτοβάθμια Εκπαίδευση:

Προβάλλεται το όραμα της ανάδειξης της Κύπρου σε περιφερειακό εκπαιδευτικό κέντρο με βάση τη Δημόσια Τριτοβάθμια Εκπαίδευση και παράλληλα θα πρέπει να κινηθεί στα πλαίσια που καθορίζει η Ευρώπη με στόχο τη δημιουργία του Ενιαίου Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης.

Όσον αφορά τα πιο πάνω προτείνονται τα εξής:

■ Επέκταση στο εξωτερικό της δημόσιας και ιδιωτικής τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

■ Επέκταση του Πανεπιστημίου Κύπρου με τη δημιουργία νέων τμημάτων και σχολών.

■ Έγκαιρη και προγραμματισμένη ίδρυση του Πανεπιστημίου Εφαρμοσμένων Επιστημών και Τεχνών. Συγκεκριμένα προτείνεται η ίδρυση ιατρικής σχολής, σχολής καλών τεχνών και ακαδημίας αθλητισμού.

■ Καθιέρωση μεταπτυχιακών προγραμμάτων.

■ Ίδρυση Ανοικτού Πανεπιστημίου για την εξασφάλιση της δια βίου εκπαίδευσης.

■ Διορισμός Προσωρινής Διοικούσας Επιτροπής με συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα και προϋπολογισμό και παροχή υλικοτεχνικής υποδομής πλούσιας σε ηλεκτρονικά μέσα διδασκαλίας ώστε τα εκπαιδευτικά προγράμματα να τυχαίνουν πρόσβασης από όλους τους κατοίκους της Κύπρου καθώς και από τους απόδημους.

■ Διαμόρφωση του νομοθετικού πλαισίου για την ίδρυση ιδιωτικών μη κερδοσκοπικών οργανισμών.

■ Έμφαση στην εφαρμογή αλλά και στην αξιοποίηση του ελέγχου ποιότητας έτσι ώστε τα πορίσματα αυτού να οδηγούν σε εισαγωγή νέων μεθόδων για βελτίωση της ποιότητας των σπουδών που παρέχουν και της έρευνας που διεξάγουν τα Πανεπιστήμια.

■ Ενίσχυση των υποστηρικτικών υπηρεσιών για να γίνει εφικτή και αποτελεσματική η λειτουργία του Συμβουλίου Εκπαιδευτικής Αξιολόγησης-Πιστοποίησης (ΣΕΚΑΠ) και του Κυπριακού Συμβουλίου Αναγνώρισης Τίτλων Σπουδών ((ΚΥΣΑΤΣ).

■ Θεσμοθέτηση Συμβουλίου Ανώτατης Εκπαίδευσης το οποίο θα λειτουργεί ως συμβουλευτικό σώμα προς την Κυβέρνηση για θέματα της ανώτατης εκπαί-

δευσης.

Φοιτητές:

Προτείνεται η προώθηση της παροχής ειδικής χορηγίας σε όλους τους φοιτητές και ενίσχυση των απόρων με επιπρόσθετη χορηγία καθώς και δημιουργία φοιτητικής ταυτότητας για όλους τους φοιτητές. Τίθεται θέμα προώθησης της πολιτικής χαμηλού αεροπορικού ναύλου για πέραν των 12.000 φοιτητών και για εκσυγχρονισμό της νομοθεσίας περί διδάκτρων των ΙΣΤΕ για προστασία των φοιτητών από ανεξέλεγκτες αυξήσεις των διδάκτρων. Όπως έχει προαναφερθεί μέσα στα άμεσα πλάνα είναι η δημιουργία του Πανεπιστημίου Εφαρμοσμένων Επιστημών και Τεχνών μαζί με την ολοκλήρωση της ανέγερσης της Πανεπιστημιούπολης και της Φοιτητικής Εστίας. Γίνεται αναφορά για αύξηση του κονδυλίου του Ιδρύματος Κρατικών Υπηρεσιών και για την κατάρτιση των διδασκτρων των μεταπτυχιακών φοιτητών του Πανεπιστημίου Κύπρου. Επισημαίνεται τέλος η ανάγκη ελέγχου των Ιδιωτικών Σχολών της Τριτοβάθμιας και στην επαγγελματική κατοχύρωση των αποφοίτων των ΑΤΙ και ΤΕΙ.

Επιστημονική Έρευνα:

Η επιστημονική έρευνα είναι ζωτικής σημασίας για να μπορεί ένα κράτος να ανταποκριθεί στις σύγχρονες ανάγκες του 21ου αιώνα. Με βάση το σκεπτικό αυτό η νέα κυβέρνηση μας υπόσχεται την αύξηση των δημόσιων δαπανών για την επιστημονική έρευνα από το υφιστάμενο 0,22% του ΑΕΠ σε 3% ως το 2008, επίσης την ανάπτυξη του θεσμού των ερευνητικών ινστιτούτων και μονάδων σε περιοχές υψηλής εθνικής προτεραιότητας, τη δημιουργία ερευνητικών εργαστηρίων και την επιδότηση ερευνών. Προτείνεται η απόδοση κινήτρων στη βιομηχανία ώστε να αναλαμβάνει τη χρηματοδότηση εφαρμοσμένων ερευνών για δική της χρήση καθώς και η απόδοση κινήτρων για τη δημιουργία εξειδικευμένων μονάδων για μη κερδοσκοπική επιστημονική έρευνα. Γίνεται εισήγηση για την εγκαθίδρυση μηχανισμού συνεργασίας των πανεπιστημίων για παραγωγή νέας γνώσης και συνεργασία ειδικότερα με ευρωπαϊκά πανεπιστήμια και οργανισμούς.

Ειδική Εκπαίδευση:

Με ανακούφιση είδαμε να γίνεται αναφορά και στο φλέγον αυτό ζήτημα. Η υπό-

σχεση της νέας κυβέρνησης για ολόπλευρη στήριξη αυξάνει το χρέος της. Αναμένουμε την άμεση υλικοτεχνική υποδομή στα σχολικά κτίρια, ώστε να γίνουν προσβάσιμα σε όλα τα παιδιά, την πλήρη εφαρμογή του νόμου για την ένταξη, μια ένταξη όμως που δε θα κατατηρεί μπουρμερανγκ επειδή το σχολικό περιβάλλον, ανθρώπινο και υλικό, παρέμεινε άγονο κι ανέτοιμο να δεχτεί στο σώμα του την ομάδα αυτή, αλλά μια ένταξη που σταδιακά θα οδηγήσει στη δημιουργία ενός Ενιαίου Σχολείου και μιας Ενιαίας Κοινωνίας. Και τέλος αναμένουμε την στήριξη της έρευνας για να αναπτυχθούν νέα προγράμματα.

Το πιο πάνω πενταετές σχέδιο δράσης που είδαμε συνοπτικά, οι προτάσεις που παραθέτονται και οι δεσμεύσεις που γίνονται, φαίνεται να έχουν πραγματικά ως επίκεντρο τους νέους της Κύπρου. Γνωρίζουμε ωστόσο ότι οι προεκλογικές δεσμεύσεις ή υποσχέσεις δύσκολα υλοποιούνται πλήρως. Είμαστε μάρτυρες μιας σωρείας φοιτητικών κυρίως διαδηλώσεων όπου οι νεολαίοι βγαίνοντας στους δρόμους ζητούσαν τα όσα δικαιωματικά τους ανήκουν (βλ. φοιτητική χορηγία, αναγνώριση φοιτητικής ταυτότητας, πανεπιστημιούπολη κ.ο.κ) για να γνωρίσουν την απόρριψη από τους κυβερνητικούς ιθύνοντες. Έχοντας υπόψη τα όσα συνέβησαν στο παρελθόν, αποθέτουμε τις ελπίδες μας σε μια νέα, φιλολαϊκή όπως παρουσιάζεται κυβέρνηση που τουλάχιστον στους νέους υπόσχεται πολλά. Κατά συνέπεια χρέος μας αρχικά είναι να υπενθυμίσουμε στους υπεύθυνους και δει στο εν λόγω υπουργείο ότι οι υποσχέσεις που έδωσαν έγιναν τώρα απαιτήσεις για τον κάθε κριτικά σκεπτόμενο και διεκδικητικό νέο, απαιτήσεις όλων μας. Κατ' αντίστοιχο όμως τρόπο στέλλουμε μήνυμα επαγρύπνησης σε μαθητές και φοιτητές γιατί αν παρ' ελπίδα οι υποσχέσεις μείνουν ανεκπλήρωτες, αυτοί πρέπει να βρεθούν στη πρώτη γραμμή.

Πέραν όμως από τα παραπάνω, τις ευχές για μια καλύτερη διακυβέρνηση και ιδιαίτερα την εσωτερική και τα μηνύματα προς τις δύο κατευθύνσεις μένουν κάποια θέματα δεν αναφέρονται στο πρόγραμμα αλλά θα ήταν καλό να παρουσιαστούν ως προβληματισμοί.

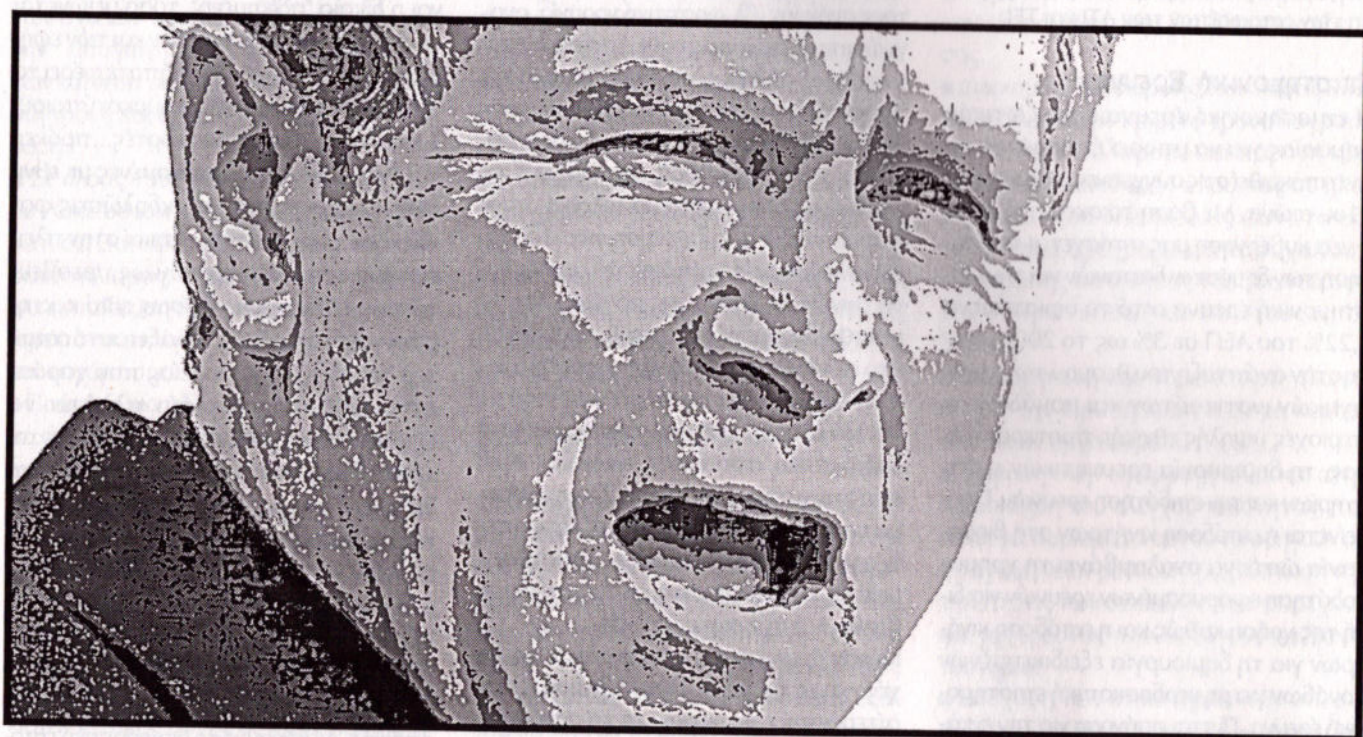
Με την προοπτική της επερχόμενης λύσης του κυπριακού αλλά και της ένταξης μας στην ευρωπαϊκή οικογένεια θα κληθούμε πολύ σύντομα να συνυπάρ-

ξουμε με ανθρώπους διαφορετικών πολιτισμών. Ειδικότερα δε πιο επιτακτική προβάλλει η ανάγκη να συνυπάρξουμε με τους τόσο όμοιους αλλά και τόσο διαφορετικούς ταυτόχρονα αδερφούς μας τουρκοκύπριους. Είμαστε όμως έτοιμοι για κάτι τέτοιο; Όταν τα σχολεία υπάγονται στην εκκλησία και πορεύονται με βάση την ελληνορθόδοξη γραμμή, πως μπορεί το σχολείο να δεχτεί στο σώμα του τόσο τους τουρκοκύπριους όσο και τα παιδιά των μειονοτήτων. Είναι προφανές ότι μέσα από τα αναγνωστικά βιβλία του δημοτικού αλλά και του γυμνασίου ο Μεταξάς για παράδειγμα αποτελεί το ηρωικό παράδειγμα αντίστασης! Αλλάς μην πηγαίνουμε τόσο μακριά και να θυμηθούμε τις τιμές που ευλαβικά αποδίδονται ακόμα στο πρόσωπο του Γρίβα. Κι ενώ οι Έλληνες του 1821 και οι κύπριοι ήρωες εκθειάζουν μέσω ενός προπαγανδιστικού και άμετρα εθνικιστικού προγράμματος, ενώ τα ιστορικά γεγονότα παρουσιάζονται με τρόπο που η δική μας πλευρά είναι η δίκαια "αδικημένη", τόσο μειώνεται στην υπόληψη των παιδιών και των εφήβων οτιδήποτε η οποιοσδήποτε φέρει τα συνθετικό τουρκός (βλ. τουρκοκύπριοι). Όσο για τις εθνικές μας εορτές... πρόκειται για εκδηλώσεις διανθισμένες με εθνικιστικά κηρύγματα και εκδηλώσεις φανατισμού. Οι δε εκπαιδευτικοί στην πλειοψηφία τους λειτουργούν ως πρεσβύτες του εθνικισμού και ίσως από κεκτημένη ταχύτητα. Για ν' αλλάξει αυτό απαιτείται αλλαγή της πορείας που χαράσσεται από το υπουργείο, αλλά και να αρχίσουν οι εκπαιδευτικοί να σκέπτονται κριτικά. Αλήθεια, τι είναι πιο ωφέλιμο τη δεδομένη στιγμή, και τι υπήρξε το κλειδί της επιβίωσης μας κατά την πάροδο των αιώνων, η αποδοχή της πολυπολιτισμικότητας ή του στείου εθνικισμού; Κλείνοντας κάνουμε έκκληση όχι μόνο για υλοποίηση του προγράμματος αλλά κυρίως για αλλαγή φιλοσοφίας, αλλαγή οπτικής. Ας κάνουμε το διαφορετικό αποδεκτό, ας δώσουμε τα εχέγγυα στα παιδιά μας να εξελιχθούν σε πολύπλευρους, συγκροτημένους και προβληματιζόμενους πολίτες έτοιμους να αποτελέσουν τα παραγωγικά στελέχη της νέας κοινωνίας των πολιτών, μιας πολυπολιτισμικής κοινωνίας. ☐

Και τώρα, η βαθιά κρίση της Ευρώπης

«ΤΩΝ ΑΠΟ ΠΑΝΩ»

ανοίγει το δρόμο...

...Για την άλλη, την εφικτή
Ευρώπη "των από κάτω"

Του Γιώργου Μητραλιά

Το διακύβευμα του πολέμου που θα αρχίσει δεν είναι ούτε ο Σαντάμ, ούτε καν τα πετρέλαια του Ιράκ. Είναι κάτι πολύ μεγαλύτερο και ποιοτικά ανώτερο, δηλαδή η πλανητική αναδιάρθρωση των πάντων (οικονομικών, πολιτικών και στρατιωτικών συσχετισμών δυνάμεων) προς το συμφέρον του αμερικάνικου ιμπεριαλισμού. Επειδή λοιπόν οι επιπτώσεις του δεν μπορούν παρά να είναι κυριολεκτικά κατακλυσμικές, για αυτό και γινόμαστε ήδη μάρτυρες (πριν καν πέσει η πρώτη βόμβα!) της μεγαλύτερης όξυνσης των ενδοϊμπεριαλιστικών αντιθέσεων, που έχει σημειωθεί στις τελευταίες δεκαετίες. Δεν είναι λοιπόν τυχαίο ότι ο συντασσόμενος με το γαλλογερμανικό άξονα πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Ρομάνο Πρόντι προειδοποιεί (12/2/2003) ότι "αυτό που τώρα διακυβεύεται είναι η αποφασιστικότητά μας (δηλαδή της Ευρωπαϊκής Ένωσης) να παίζουμε ηγετικό ρόλο στην παγκόσμια σκηνή". Όμως, ένας πρώτος απολογισμός αυτής της "αποφασιστικότητας" της ευρωπαϊκής αστικής τάξης είναι απογοητευτικός και συνάμα αποκαλυπτικός: η Ενωμένη Ευρώπη του κεφαλαίου αποδείχτηκε εύθραυστη, δεν άντεξε τα αμερικανικά διλήμματα και είναι σήμερα κομμάτια και θρύψαλα!

T

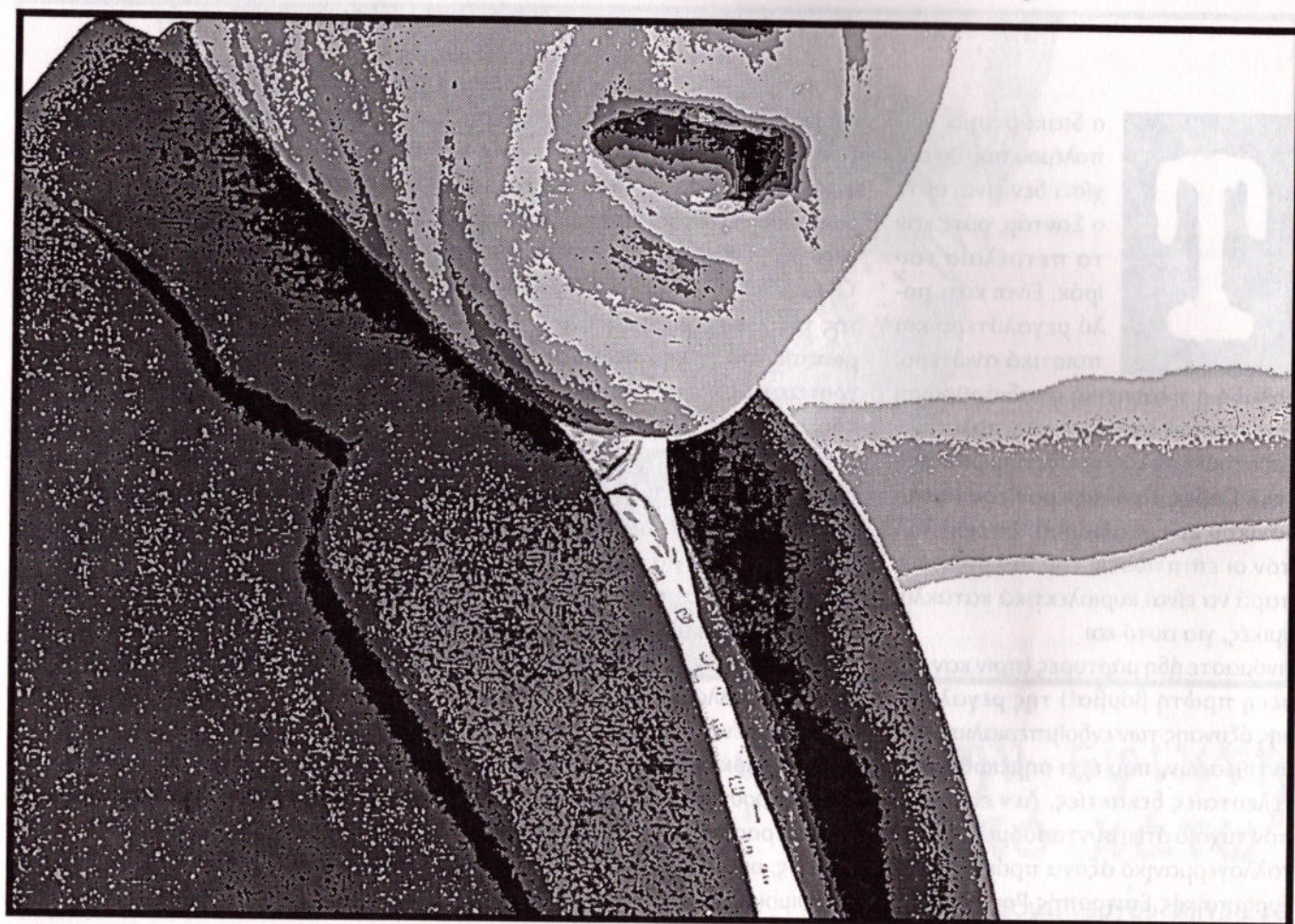
ο διακύβευμα του πολέμου που θα αρχίσει δεν είναι ούτε ο Σαντάμ, ούτε καν τα πετρέλαια του Ιράκ. Είναι κάτι πολύ μεγαλύτερο και ποιοτικά ανώτερο, δηλαδή η πλανητική αναδιάρθρωση των πάντων (οικονομικών, πολιτικών και στρατιωτικών συσχετισμών δυνάμεων) προς το συμφέρον του αμερικάνικου ιμπεριαλισμού. Επειδή λοιπόν οι επιπτώσεις του δεν μπορούν παρά να είναι κυριολεκτικά κατακλυσμικές, για αυτό και γινόμαστε ήδη μάρτυρες (πριν καν πέσει η πρώτη βόμβα!) της μεγαλύτερης όξυνσης των ενδοϊμπεριαλιστικών αντιθέσεων, που έχει σημειωθεί στις τελευταίες δεκαετίες. Δεν είναι λοιπόν τυχαίο ότι ο συντασσόμενος με το γαλλογερμανικό άξονα πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Ρομάνο Πρό-

ντι προειδοποιεί (12/2/2003) ότι "αυτό που τώρα διακυβεύεται είναι η αποφασιστικότητά μας (δηλαδή της Ευρωπαϊκής Ένωσης) να παίζουμε ηγετικό ρόλο στην παγκόσμια σκηνή". Όμως, ένας πρώτος απολογισμός αυτής της "αποφασιστικότητας" της ευρωπαϊκής αστικής τάξης είναι απογοητευτικός και συνάμα αποκαλυπτικός: η Ενωμένη Ευρώπη του κεφαλαίου αποδείχτηκε εύθραυστη, δεν άντεξε τα αμερικανικά διλήμματα και είναι σήμερα κομμάτια και θρύψαλα! Ο λόγος λοιπόν για αυτή την Ενωμένη Ευρώπη "των από πάνω", που αποδείχτηκαν ανίκανοι όχι μόνο να προτάξουν μια κοινή στρατηγική απέναντι στις ΗΠΑ αλλά και να υπερασπίσουν τα κεκτημένα της δικιάς τους "ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης". Το θέαμα που προσφέρουν είναι αξιοθρήνητο: ενώ οι μισοί προσφέρουν γη και ύδωρ στον Μπους, οι άλλοι μισοί "αντιστέκονται" με μπιμοιρώντας επί των... διαδικαστι-

κών λεπτομερειών της υποταγής τους στον πλανητάρχη, πριν φυσικά συμπαραταχθούν και αυτοί με τον αλαζόνα αμερικανικό ιμπεριαλισμό. Το αποτέλεσμα προσφέρεται σε κοινή θέα και δεν μπορούν να το κρύψουν ούτε τα αφελή μοιρολόγια για την "προδομένη Ευρώπη", ούτε οι εξωπραγματικές αντιστασιακές παροτρύνσεις στο δίδυμο Σρέντερ-Σιράκ. Η Ενωμένη Ευρώπη που ξέραμε, ακόμα και αν δεν είναι ένας σωρός από ερείπια, είναι πάντως ετοιμόρροπη και αυτό το γνωρίζουν καλύτερα από τον καθένα οι κοινωνίες αυτής της ηπείρου που βρίσκονται πια σε ανοικτή διάσταση με τις κυβερνήσεις τους. Με άλλα λόγια, η κρίση της είναι τόσο μεγάλη ώστε να μένει πια ντε φάκτο ορφανή η ίδια η ιδέα, το όραμα της Ενωμένης Ευρώπης που είχαν οικειοποιηθεί οι ευρωπαϊκές αστικές τάξεις. Συμπέρασμα: οι συνέπειες αυτής της εξέλιξης, που αρχίζει να μοιάζει με αληθινό κενό εξουσίας,

"αν όχι τώρα, πότε;"

μπορεί να αποδειχθούν τεράστιες και ιστορικής σημασίας...

Φυσικά, είναι ακόμα πρόωρο να προβλεφθεί με ακρίβεια η πορεία που θα ακολουθήσει η σημερινή ανοικτή κρίση. Ωστόσο, με δεδομένο το συγχρονισμό της με την οικονομική ύφεση, την ιδεολογική κρίση του νεοφιλελευθερισμού, τη γενικευμένη πολιτική αναξιοπιστία των κυβερνήσεων, τη βαθιά κρίση του δικομματισμού και της σοσιαλδημοκρατίας και κυρίως, τις -τουλάχιστον εν δυνάμει- εκρηκτικές κοινωνικές καταστάσεις που έχουν διαμορφωθεί σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες, μπορούμε να προβλέψουμε ότι δεν πρόκειται να ξεπεραστεί ούτε σύντομα ούτε πριν μεταβληθούν δραστικά οι ταξικοί συσχετισμοί δυνάμεων. Κατά συνέπεια, το έδαφος θα είναι εφεξής πρόσφορο για την ανάπτυξη τάσεων είτε προς το πάγωμα της αστικής ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης είτε προς την αναδίπλωση στο εθνικό κράτος, που και οι δύο τους θα οδηγούσαν με μαθηματική ακρίβεια στην παρόξυνση της σημερινής διάστασης μεταξύ των κοινωνιών και των κυβερνητών τους.

Όμως, τίποτα δεν δείχνει προς το παρόν ότι αυτές οι κοινωνίες είναι έτοιμες να ακολουθήσουν αδιαμαρτύρητα τις κυβερνήσεις τους. Αντίθετα, για πρώτη φορά εδώ και πολλές δεκαετίες, η διάσταση που μαρτυρούν τα θηριώδη αντιπολεμικά (αλλά παρεμπιπτόντως και αντικυβερνητικά) ποσοστά (80%, 85% ή ακόμα και 95%!) των πολιτών, μπορεί να οδηγήσει σε αληθινό διαζύγιο, που θα έθετε υπό αμφισβήτηση τα θεμέλια όλων των πολιτικών και κοινωνικών ισορροπιών της μεταπολεμικής Ευρώπης. Αν μάλιστα κρίνουμε από το περιεχόμενο και τις προοπτικές της σημερινής διάστασης, τότε το ενδεχόμενο αυριανό διαζύγιο θα ήταν ξεκάθαρα ευρωπαϊκό και κοινωνικό, δηλαδή θα βρισκόταν στους αντίποδες της αντιδραστικής εθνικής αναδίπλωσης. Πράγματι, δεν πρόκειται τόσο για την (καθόλου αμελητέα και ιδιαίτερα σηματοδοτική) διάχυτη αίσθηση της "προδοσίας" της Ενωμένης Ευρώπης από μέ-

ρους των ευρωπαϊκών ηγεσιών, αλλά κυρίως για το γεγονός ότι οι ευρωπαϊκές κοινωνίες αντιδρούν -για πρώτη φορά- τόσο ενιαία, με μια φωνή, επιλέγοντας μάλιστα να εκφραστούν και να κινητοποιηθούν περισσότερο μαζικά από ποτέ "από τα κάτω" και σε...ευρωπαϊκό επίπεδο. Οι πρωτοφανείς σε συμμετοχή συντονισμένες διαδηλώσεις την ίδια μέρα και με τις ίδιες διεκδικήσεις, η προοπτική της αντιπολεμικής Ευρωπαϊκής Γενικής Απεργίας (εκείνης που δεν έγινε τον Αύγουστο του 1914 και που η Γηραιά μας ήπειρος πλήρωσε πανάκριβα με δύο παγκόσμιους πολέμους) καθώς και η τάση δημιουργίας και ανάδειξης συντονισμών δράσεων σε ευρωπαϊκή κλίμακα (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Φόρουμ, συνδικαλιστικές συνεργασίες μέσα και έξω από τη CES, πανευρωπαϊκές συνεργασίες κοινωνικών κινημάτων, κλπ), όλα αυτά πείθουν ότι γινόμαστε μάρτυρες των πρώτων βημάτων ενός σπάνιου ιστορικού (ιδρυτικού;) γεγονότος: της τάσης πολύ μεγάλων τμημάτων των ευρωπαϊκών κοινωνιών να καλύψουν το ευρωπαϊκό κενό που αφήνουν οι αστικές τους τάξεις με το δικό τους κοινωνικό ευρωπαϊκό όραμα και περιεχόμενο!

Το συμπέρασμα είναι διπλό: α) η ιστορική περίοδος που εγκαινιάζει ο αμερικανικός πόλεμος στο Ιράκ θα είναι καθοριστικής σημασίας για το μέλλον της Ευρώπης και των λαών της στον 21ο αιώνα, και β) πολλά, αν όχι τα πάντα, θα εξαρτηθούν από την ικανότητα των αυθεντικά αριστερών ευρωπαϊκών δυνάμεων να συνειδητοποιούσαν την κρισιμότητα των στιγμών και να αναλάβουν τις ιστορικές ευθύνες τους. Με δεδομένη λοιπόν την καλπάζουσα βαθιά κρίση της υπαρκτής (αστικής) Ευρωπαϊκής Ένωσης, καμιά εναλλακτική ευρωπαϊκή πρόταση δεν πρόκειται να αποκτήσει την αξιοπιστία που απαιτείται για να πείσει αμφιταλαντευόμενες κοινωνικές πλειοψηφίες αν δεν συνιστά ένα ριζικά διαφορετικό συνολικό ευρωπαϊκό όραμα και κοινωνικό σχέδιο, που απαντάει στις αγωνίες,

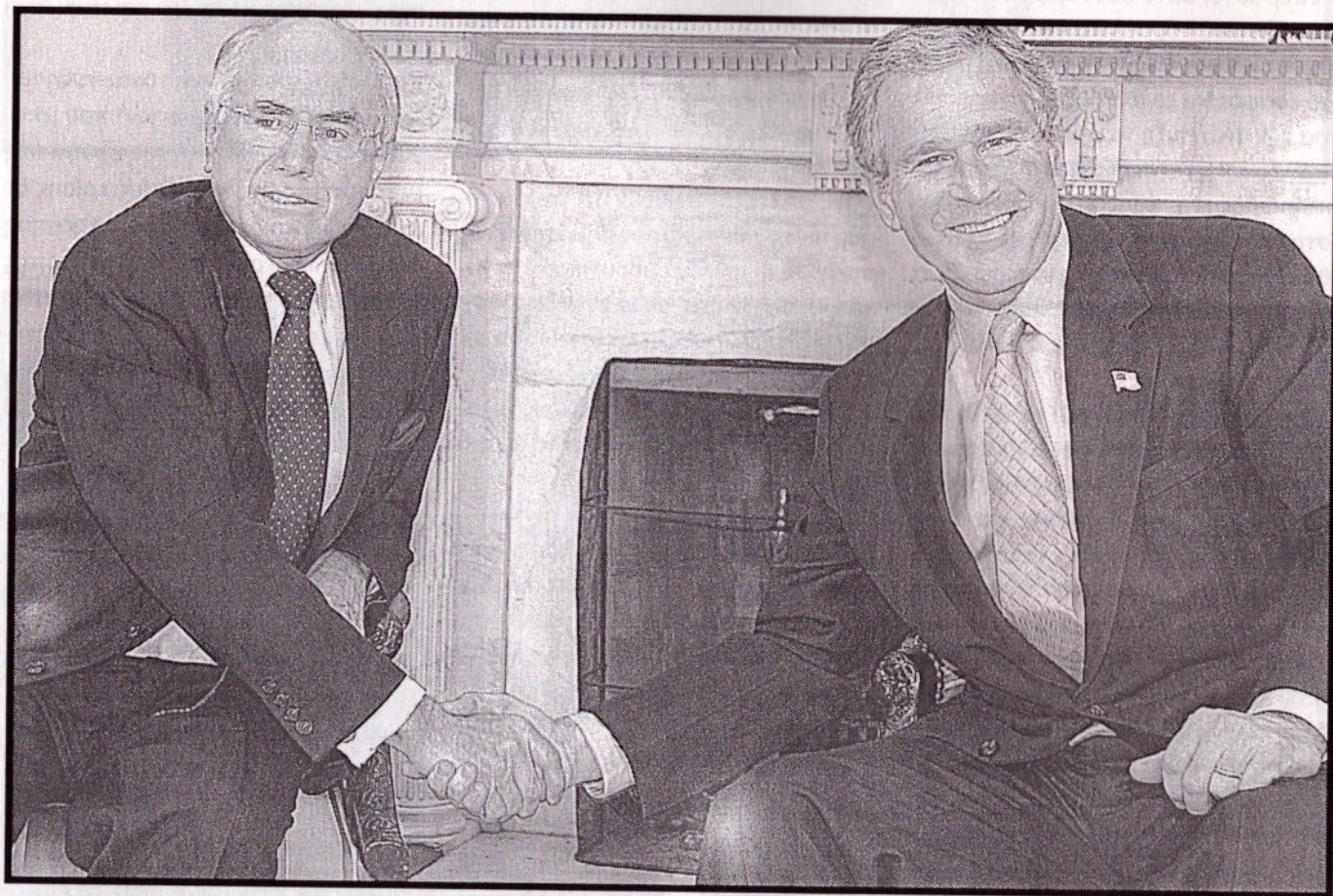
στις ανάγκες και στους πόθους των εργαζομένων, των ανέργων, των κοινωνικά αποκλεισμένων, των νέων, των γυναικών και των μεταναστών, δηλαδή της συντριπτικής πλειοψηφίας των πολιτών. Το καλό είναι ότι αυτό το εναλλακτικό ευρωπαϊκό όραμα και κοινωνικό

σχέδιο διατυπώνεται -έστω και εμβρυακά- από το "κίνημα των κινημάτων" και αποδεικνύει ήδη την προωθητική του δύναμη στην πράξη. Είναι η δημοκρατική, ειρηνική, αλληλέγγυα, οικολογικά βιώσιμη, αντιπατριαρχική Ευρώπη των εργαζομένων και των λαών, που βάζει την ικανοποίηση των κοινωνικών αναγκών πάνω και πριν από τα κέρδη!

Προφανώς, είναι μόνον η ανάπτυξη του "κινήματος των κινημάτων" που μπορεί να κάνει ρεαλιστική την προοπτική μετατροπής της παρούσας κρίσης σε ιστορική ευκαιρία για την επικράτηση του απελευθερωτικού οράματος της "άλλης εφικτής Ευρώπης". Όμως, είναι άλλο τόσο προφανές ότι η κρισιμότητα της περιόδου απαιτεί απαντήσεις και στο καθαρά πολιτικό επίπεδο, που μόνο μια μαζική ευρωπαϊκή εναλλακτική αντικαπιταλιστική αριστερά μπορεί να προσφέρει. Μάταιος κόπος να την περιμένουμε να εμφανιστεί ως δια μαγείας, έτοιμη και ξενόφερτη χωρίς να έχουμε συμβάλει και εμείς ενεργά στη διαμόρφωση και ανάπτυξη της. Επειδή όμως δεν είναι ακόμα "οι από κάτω" που επιβάλουν τους ρυθμούς και την ημερήσια διάταξή τους στις (ραγδαίες) εξελίξεις αυτής της σπάνιας ιστορικής συγκυρίας, δεν υπάρχει χρόνος για χάσιμο: μικρές και μεγαλύτερες, όλες οι δυνάμεις της ελληνικής πολιτικής και κοινωνικής αριστεράς καλούνται τώρα να αποφασίσουν με ποιους θα πάνε και ποιους θα αφήσουν. Το δίλημμα είναι σίγουρα δύσκολο και το εγχείρημα ακόμα δυσκολότερο. Όμως, όπως δεν σταματάει να επαναλαμβάνει και ο Φάουστο Μπερτινόντι, "αν όχι τώρα, πότε;"

Το άλλο από τα σκυλάκια του George Bush

Του John Pilger

Ο John Howard, ο Πρωθυπουργός της Αυστραλίας, είναι το ποντίκι που βρυχάται για την Αμερική, σπρώχνοντας τη χώρα του στον πυρετό και την παράνοια της τρομοκρατίας εκ των έσω.

Παράξενες μέρες στην Αυστραλία. «Παράνοια στη τυχερή χώρα» λεν οι τίτλοι των εφημερίδων στο Σίδνεϋ, «Η απειλή του τρόμου καταπνίγει ένα έθνος». Η Κυβέρνηση του John Howard εξέδωσε ολοσέλιδες ανακοινώσεις, καλώντας τους Αυστραλούς να προστατεύσουν «τη φιλική και καθώς πρέπει κοινωνία τους» από τους εσωτερικούς τρομοκράτες, κατασκοπεύοντας ο ένας τον άλλο. [Ως αποτέλεσμα] περισσότερα από χίλια πρόσωπα χρησιμοποίησαν πρόσφατα μια θερμή γραμμή, «για να αναφέρουν πράγματα», προκαλώντας έτσι τη θλίψη στους Αυστραλούς μουσουλμάνους. Ερωτηθείς αν νόμιζε ότι θα ήταν πιο σωστό οι μουσουλμάνες γυναίκες να έκαναν «λιγότερο εμφανή την παρουσία τους αυτή την εποχή», αποφεύγοντας να φορούν την παραδοσιακή τους μαντήλα, ο Howard απάντησε: «Ασφαλώς».

Ο Howard είναι η μόνη κυβέρνηση στον κόσμο, που είναι πρόθυμη και έτοιμη να πάρει μέρος στην επίθεση των Bush/Blair εναντίον του Ιράκ, μια μακρινή χώρα που αγοράζει την πρωτογενή παραγωγή της Αυστραλίας και με την οποία οι Αυστραλοί καμιά δεν έχουν διαφορά. Ωστόσο για εκείνους τους Αυστραλούς που δεν θέλουν να καταφύγουν στην αμνησία των καιρών, πρόκειται για κάτι πολύ γνώριμο, που ξαναφέρει στο νου τη μελαγχολική ιστορία των δουλεπρεπών υπηρεσιών στις μεγάλες δυνάμεις: Από την ανταρσία των Μπόξερ μέχρι τον πόλεμο των Μπόερς, την καταστροφή της Καλλίπολης, την Κορέα, το Βιετνάμ και τον Κόλπο.

Σε συνέντευξη που πήρα πριν χρόνια από ένα αυστραλό ανθυπασπιστή που είχε υπηρετήσει σε μια ομάδα δολοφονιών στο Βιετνάμ που είχε στήσει η C.I.A., μου υπενθύμισε κατά τρόπον αξιοθρήνητο τα λόγια του αμερικανού διοικητή του: «Μας αρέσει να χρησιμοποιούμε παιδιά σαν κι εσάς» είχε πει τότε ο Αμερικανός, «οι Βρεττανοί έχουν τους Γκούρκας κι εμείς έχουμε

τους Αυστραλούς». Σε μια προσπάθεια να διασκεδάσουν αυτό τον εξουτελιστικό ρόλο και μυθοποιώντας το πολεμικό κουτόχορτο με το οποίο τάζαν τη νεολαία, οι αυτοκρατορικές ελίτ της Αυστραλίας κράτησαν την κοινή γνώμη σ' αυτό που ένας πρώην βοηθός Πρωθυπουργός ονόμασε κάποτε «η λέσχη των μανιταριών». «Όπως τα μανιτάρια» είχε εξηγήσει, «τους κρατούν στο σκοτάδι και τρέφονται με κοπριά». Παραστατικό παράδειγμα αυτής της περίπτωσης είναι ο τωρινός ρόλος της Αυστραλίας στον «πόλεμο ενάντια στην τρομοκρατία». Πρόσφατα ο επικεφαλής του αυστραλιανού [αντιτρομοκρατικού] SAS, ανακοίνωσε ότι τα ηρωικά στρατεύματα του «βοήθησαν να σπάσουν τη ραχοκοκαλιά της Αλ Κάϊτα» στο Αφγανιστάν. Αυτή η καταπληκτική νίκη, που παραμένει άγνωστη για τον υπόλοιπο κόσμο, αναφέρθηκε χωρίς το παραμικρό ψήγμα ειρωνείας, για να μην αναφερθούμε στην αλήθεια για το με τι καταπίστηκαν τα αυστραλιανά στρατεύματα στο Αφγανιστάν - να σκοτώνουν δηλαδή ανθρώπους από τις διάφορες φυλές, χωρίς να γνωρίζουν για ποιους επρόκειτο.

Από τη «λέσχη των μανιταριών» κυκλοφόρησαν έτσι διάφορες ιστορίες, όπως εκείνη όπου ένας αυστραλός πιλότος εμφανίζεται σε μια από τις εφημερίδες λάμποντας από χαρά με το μπρούτζινο αμερικάνικο του αστέρι που του απονεμήθηκε γιατί «εν ώρα μάχης» πέταξε με τα επιθετικά ελικόπτερα "Black Hawk". Ένας ανυπολόγιστος αριθμός αθών Αφγανών χωρικών σκοτώθηκαν απ' αυτές τις επιθέσεις. αλλά βέβαια αυτό δεν έχει σημασία... Οι απελπιστικά ηλίθιες ειδήσεις στην τηλεόραση ξεκινούν πολλές φορές με «εμφυχωτικές» σκηνές Αυστραλών ναυτών που τους υποδέχονται στην πατρίδα κατά την επιστροφή τους από τον Κόλπο, όπου «διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην προσπάθεια της διεθνούς κοινότητας να εφαρμόσει τις κυρώσεις εναντίον του Σαντάμ». Καμιά αναφορά δεν γίνεται στο ανθρώπινο κόστος στους συνανθρώπους τους, ούτε μια λέξη για την τελευταία σκανδαλώδη έκθεση των

Ηνωμένων Εθνών για την κατάσταση για τα παιδιά ανά το παγκόσμιο, που αναφέρει ότι αφότου επεβλήθησαν οι κυρώσεις, η παιδική θνησιμότητα στο Ιράκ έχει τριπλασιαστεί. Χωρίς να ακούεται και χωρίς να λαμβάνεται και τόσο πολύ υπόψη από τον υπόλοιπο κόσμο, ο Howard είναι το ποντίκι που βρυχάται. Σχεδόν οτιδήποτε φελλίσουν τα χείλη του George Bush ή του Donald Rumsfeld το επαναλαμβάνει. Όταν ο Bush ανακοίνωσε ότι η Αμερική επρόκειτο να επιτεθεί εν ειδή «προληπτικής» ενέργειας εναντίον οποιασδήποτε χώρας που «παρείχε άσυλο σε τρομοκράτες», ο Howard εναρμονίστηκε και απειλήσε τους Ασιάτες γείτονες της Αυστραλίας με επίθεση, κατακρημνίζοντας έτσι και το τελευταίο ίχνος αξιοπιστίας της αυστραλιανής διπλωματίας στην περιοχή. Βέβαια στο βαθμό που μπορώ να το διαπιστώσω, τίποτε απ' αυτή την κωμική πολεμοκαπηλία δεν αντανακλάται στην κοινή γνώμη. Η προσπάθεια εξουτελισμού της αγγλικής ομάδας του κρίκετ ήταν πολύ πιο σημαντική. Επιπλέον θα πρέπει να σημειωθεί ότι το ήμισυ του Αυστραλιανού πληθυσμού αντιτίθεται στην οποιαδήποτε εμπλοκή σε μια επίθεση εναντίον του Ιράκ.

Μετά τη φρικαλεότητα του Μπάι, τον περασμένο Οκτώβρη, στην οποία έχασαν τη ζωή τους αρκετοί νεαροί Αυστραλοί, εκείνο που έκανε εντύπωση ήταν η αυτοσυγκράτηση και ο τρόπος που αντιμετώπισε το γεγονός η κοινή γνώμη. Μάλιστα αριθμός συγγενών αυτών που έχασαν τη ζωή τους, κάλεσαν έκτοτε το Howard να μη χρησιμοποιήσει το φόνο των αγαπημένων της συμμετοχή σε μια απρόκλητη επίθεση εναντίον μιας άλλης χώρας. Εν αντιθέσει «η παράνοια» και «η απειλή» βρίσκονται καθημερινά στην ημερήσια διάταξη των μίντια. Ένας από τους θαμώνες της «λέσχης των μανιταριών», χρησιμοποιώντας μια ταμπλόιτ του Murdoch [μεγιστάνα του τύπου], την "Herald Sun", ισχυρίζεται ότι «τρομοκράτες εκπαιδεύονται σε μυστικά στρατόπεδα μέσα στα δάση», κοντά στη Μελβούρνη. Επισημαίνεται ότι

αράξενες μέρες στην Αυστραλία. «Παράνοια στη τυχερή χώρα» λεν οι τίτλοι των εφημερίδων στο Σίδνεϋ, «Η απειλή του τρόμου καταπνίγει ένα έθνος». Η Κυβέρνηση του John Howard εξέδωσε ολοσέλιδες ανακοινώσεις, καλώντας τους Αυστραλούς να προστατεύσουν «τη φιλική και καθώς πρέπει κοινωνία τους» από τους εσωτερικούς τρομοκράτες, κατασκοπεύοντας ο ένας τον άλλο. [Ως αποτέλεσμα] περισσότερα από χίλια πρόσωπα χρησιμοποίησαν πρόσφατα μια θερμή γραμμή, «για να αναφέρουν πράγματα», προκαλώντας έτσι τη θλίψη στους Αυστραλούς μουσουλμάνους. Ερωτηθείς αν νόμιζε ότι θα ήταν πιο σωστό οι μουσουλμάνες γυναίκες να έκαναν «λιγότερο εμφανή την παρουσία τους αυτή την εποχή», αποφεύγοντας να φορούν την παραδοσιακή τους μαντήλα, ο Howard απάντησε: «Ασφαλώς».

Ο Howard είναι η μόνη κυβέρνηση στον κόσμο, που είναι πρόθυμη και έτοιμη να πάρει μέρος στην επίθεση των Bush/Blair εναντίον του Ιράκ, μια μακρινή χώρα που αγοράζει την πρωτογενή παραγωγή της Αυστραλίας και με την οποία οι Αυστραλοί καμιά δεν έχουν διαφορά. Ωστόσο για εκείνους τους Αυστραλούς που δεν θέλουν να καταφύγουν στην αμνησία των καιρών, πρόκειται για κάτι πολύ γνώριμο, που ξαναφέρει στο νου τη μελαγχολική ιστορία των δουλεπρεπών υπηρεσιών στις μεγάλες δυνάμεις: Από την ανταρσία των Μπόξερ μέχρι τον πόλεμο των Μπόξερ, την καταστροφή της Καλλιπόλης, την Κορέα, το Βιετνάμ και τον Κόλπο.

Σε συνέντευξη που πήρα πριν χρόνια από ένα αυστράλο ανθυπασπιστή που είχε υπηρετήσει σε μια ομάδα δολοφονιών στο Βιετνάμ που είχε στήσει η C.I.A., μου υπενθύμισε κατά τρόπον αξιοθρήνητο τα λόγια του αμερικανού διοικητή του: «Μας αρέσει να χρησιμοποιούμε παιδιά σαν κι εσάς» είχε πει τότε ο Αμερικανός, «οι Βρετανοί έχουν τους Γκούρκας κι εμείς έχουμε τους Αυστραλούς».

Σε μια προσπάθεια να διασκεδάσουν αυτό τον εξευτελιστικό ρόλο και μυθοποιώντας το πολεμικό κουτόχορτο με το οποίο τάζαν τη νεολαία, οι αυτοκρατορικές ελίτ της Αυστραλίας κράτησαν την κοινή γνώμη σ' αυτό που ένας πρώην βοηθός Πρωθυπουργός ονόμασε κάποτε «η λέσχη των μανιταριών». «Όπως τα μανιτάρια» είχε εξηγήσει, «τους κρατούν στο σκοτάδι και τρέφονται με κοπριά». Παραστατικό παράδειγμα αυ-

τής της περίπτωσης είναι ο τωρινός ρόλος της Αυστραλίας στον «πόλεμο ενάντια στην τρομοκρατία». Πρόσφατα ο επικεφαλής του αυστραλιανού [αντιτρομοκρατικού] SAS, ανακοίνωσε ότι τα ηρωικά στρατεύματα του «βοήθησαν να σπάσουν τη ραχοκοκαλιά της Αλ Κάϊτα» στο Αφγανιστάν. Αυτή η καταπληκτική νίκη, που παραμένει άγνωστη για τον υπόλοιπο κόσμο, αναφέρθηκε χωρίς το παραμικρό ψήγμα ειρωνείας, για να μην αναφερθούμε στην αλήθεια για το με τι καταπίστηκαν τα αυστραλιανά στρατεύματα στο Αφγανιστάν - να σκοτώνουν δηλαδή ανθρώπους από τις διάφορες φυλές, χωρίς να γνωρίζουν για ποιους επρόκειτο.

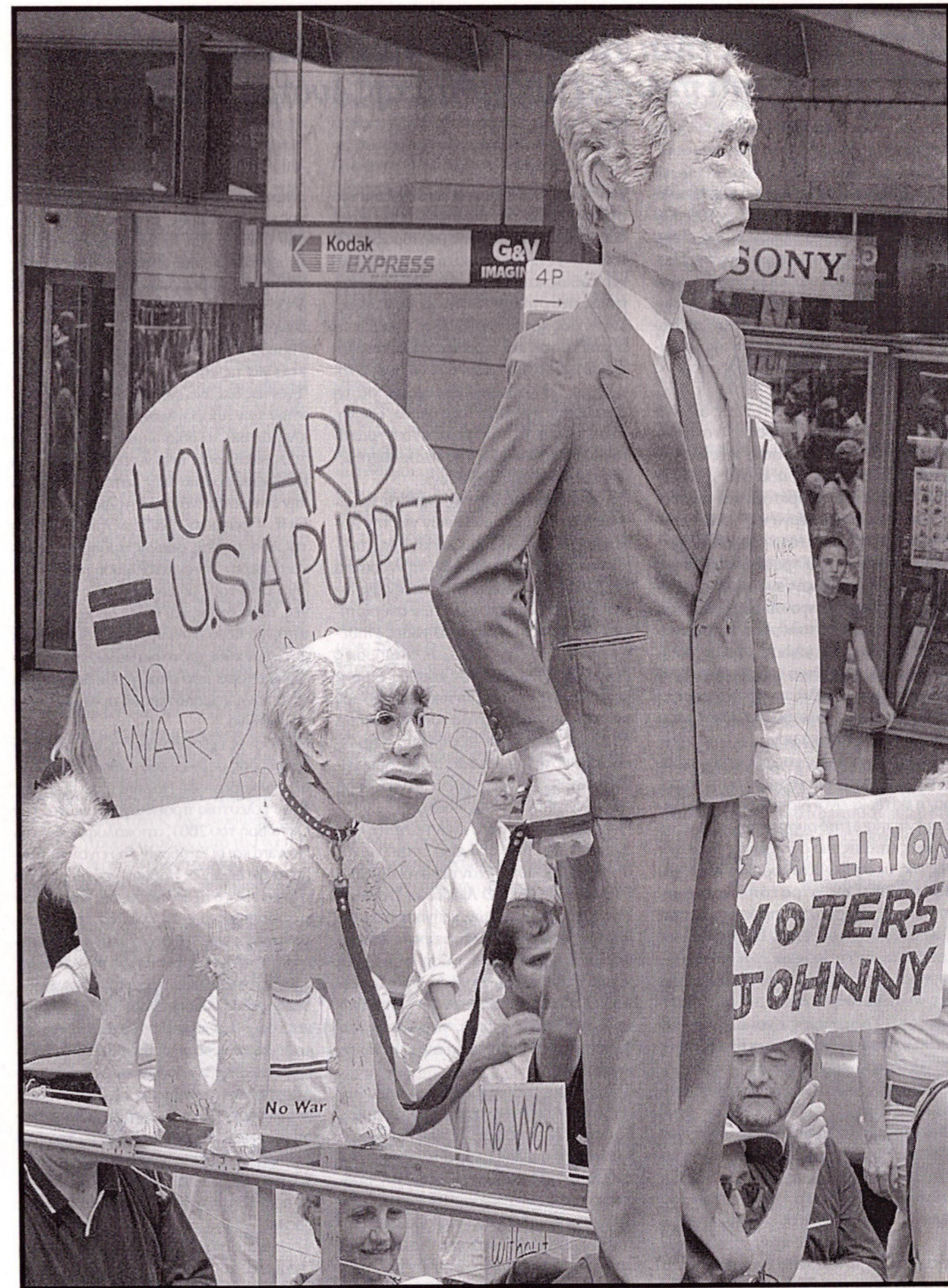
Από τη «λέσχη των μανιταριών» κυκλοφόρησαν έτσι διάφορες ιστορίες, όπως εκείνη όπου ένας αυστράλος πιλότος εμφανίζεται σε μια από τις εφημερίδες λάμποντας από χαρά με το μπρούτζινο αμερικάνικο του αστέρι που του απονεμήθηκε γιατί «εν ώρα μάχης» πέταξε με τα επιθετικά ελικόπτερα "Black Hawk". Ένας ανυπολόγιστος αριθμός αθών Αφγανών χωρικών σκοτώθηκαν απ' αυτές τις επιθέσεις, αλλά βέβαια αυτό δεν έχει σημασία... Οι απεμπιστικά ηλίθιες ειδήσεις στην τηλεόραση ξεκινούν πολλές φορές με «εμψυχωτικές» σκηνές Αυστραλών ναυτών που τους υποδέχονται στην πατρίδα κατά την επιστροφή τους από τον Κόλπο, όπου «διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην προσπάθεια της διεθνούς κοινότητας να εφαρμόσει τις κυρώσεις εναντίον του Σαντάμ». Καμιά αναφορά δεν γίνεται στο ανθρώπινο κόστος στους συνανθρώπους τους, ούτε μια λέξη για την τελευταία σκανδαλώδη έκθεση των Ηνωμένων Εθνών για την κατάσταση για τα παιδιά ανά το παγκόσμιο, που αναφέρει ότι αφότου επεβλήθησαν οι κυρώσεις, η παιδική θνησιμότητα στο Ιράκ έχει τριπλασιαστεί.

Χωρίς να ακούεται και χωρίς να λαμβάνεται και τόσο πολύ υπόψη από τον υπόλοιπο κόσμο, ο Howard είναι το ποντίκι που βρυχάται. Σχεδόν οτιδήποτε φελλίσουν τα χείλη του George Bush ή του Donald Rumsfeld το επαναλαμβάνει. Όταν ο Bush ανακοίνωσε ότι η Αμερική επρόκειτο να επιτεθεί εν ειδή «προληπτική» ενέργειας εναντίον οποιασδήποτε χώρας που «παρείχε άσυλο σε τρομοκράτες», ο Howard εναρμονίστηκε και απείλησε τους Ασιάτες γείτονες της Αυστραλίας με επίθεση, κατακρημνίζοντας έτσι και το τελευταίο ίχνος αξιοπιστίας

της αυστραλιανής διπλωματίας στην περιοχή. Βέβαια στο βαθμό που μπορώ να το διαπιστώσω, τίποτε απ' αυτή την κωμική πολεμοκαπηλία δεν αντανακλάται στην κοινή γνώμη. Η προσπάθεια εξευτελισμού της αγγλικής ομάδας του κρίκετ ήταν πολύ πιο σημαντική. Επιπλέον θα πρέπει να σημειωθεί ότι το ήμισυ του Αυστραλιανού πληθυσμού αντιτίθεται στην οποιαδήποτε εμπλοκή σε μια επίθεση εναντίον του Ιράκ.

Μετά τη φρικαλεότητα του Μπάλι, τον περασμένο Οκτώβρη, στην οποία έχασαν τη ζωή τους αρκετοί νεαροί Αυστραλοί, εκείνο που έκανε εντύπωση ήταν η αυτοσυγκράτηση και ο τρόπος που αντιμετώπισε το γεγονός η κοινή γνώμη. Μάλιστα αριθμός συγγενών αυτών που έχασαν τη ζωή τους, κάλεσαν έκτοτε το Howard να μη χρησιμοποιήσει το φρόνο των αγαπημένων τους προσώπων για να δικαιολογήσει τη συμμετοχή σε μια απρόκλητη επίθεση εναντίον μιας άλλης χώρας. Εν αντιθέσει «η παράνοια» και «η απειλή» βρίσκονται καθημερινά στην ημερήσια διάταξη των μίντια. Ένας από τους θαμώνες της «λέσχης των μανιταριών», χρησιμοποιώντας μια ταπλοϊντ του Murdoch [μεγιστάνα του τύπου], την "Herald Sun", ισχυρίζεται ότι «τρομοκράτες εκπαιδεύονται σε μυστικά στρατόπεδα μέσα στα δάση», κοντά στη Μελβούρνη. Επιστημαίνεται ότι η Αυστραλία έχει τον πιο στενά ελεγχόμενο και περιορισμένο από πλευράς ιδιοκτησίας τύπο στο δυτικό κόσμο. Πράγματι, 70% των μη επαρχιακών εφημερίδων ανήκουν ή κυριαρχούνται από τον Rupert Murdoch, μάλιστα στην Αδελάιδα ελέγχει τα πάντα, συμπεριλαμβανομένων και των τυπογραφείων. Η μόνη εφημερίδα που κυκλοφορεί σε πανεθνικό επίπεδο, «Ο Αυστραλός», ανήκει στο Murdoch. Όσο για το Αυστραλιανό Ραδιοφωνικό Ίδρυμα, που χρηματοδοτείται κατ'ευθείαν από την Καμπέρα, τελεί κανονικά υπό εκφοβισμό. Οτιδήποτε απομένει αποτελεί απλώς «μερνοχοισμό» κάτω από ένα άλλο όνομα.

Κάτι τέτοιο είναι εξευτελιστικό για την αυστραλιανή δημοκρατία, πιο πολύ τώρα όταν η τεχνητή δημιουργία πολεμικής ατμόσφαιρας [στη χώρα] ξεπερνά τον οποιοδήποτε παραλογισμό εξυφαίνει [στη Βρετανία] ο Jack Straw. Ο Greg Sheridan, συντάκτης της εφημερίδας «Ο Αυστραλός» για το εξωτερικό, είναι χαρακτηριστικός. Ο Sheridan έγινε γνωστός ως ο σθεναρός απολογητής της γενοκτονίας του καθεστώτος Σουχάρτο, χλευάζοντας

“Ο ρατσισμός είναι σχεδόν πάντα πολύ κοντά στην επιφάνεια στα πολιτικά πράγματα της Αυστραλίας.”

τη μελέτη του Αυστραλιανού Κοινοβουλίου, που είχε αποκαλύψει ότι 200.000 κάτοικοι του Ανατολικού Τιμόρ είχαν πεθάνει εξαιτίας της κτηνωδίας του Σουχάρτο. Σήμερα που διαδραματίζει ρόλο σταυροφόρου του George W. Bush, η δουλειά του Sheridan είναι κάτι παραπάνω από παρωδία. «Ο Πιλγκεριστής Τσιόμσκυ τροφοδοτεί ιδεολογικά τους οπαδούς του Οσάμα Μπιν Λένιν, Λάτεν με συγχωρείτε...» ανακοίνωσε τον περασμένο μήνα. «Ταξιδεύοντας πρόσφατα στη Νοτιανατολική Ασία», έγραψε, «εξεπλάγην από το πόσες φορές είδα στα γραφεία των ισλαμιστών ακτιβιστών και των συνοδοιπόρων τους τα έργα του Νόαμ Τσιόμσκυ και κάπως λιγότερο του John Pilger, που και οι δυο μαζί τροφοδοτούν τους ισλαμιστές με την δική τους εικόνα της Δύσης». Ειδήσεις για τη συνομιλία των δύο αυτών ατόμων καταλάμβαναν το μεγαλύτερο μέρος της σελίδας, που συμπληρωνόταν με το σκίτσο ενός μουσουλμάνου, που με την πλάμη του αποκρύπτει «τα γεγονότα», ενώ διαβάζει τα βιβλία του Τσιόμσκυ και τα δικά μου...

Μιλώντας για άλλες μορφές «τρομοκρατίας», μέσα στην ίδια τη χώρα αυτή τη φορά, η υστερία είναι διαφορετική. Φυλακισμένοι πίσω από συρματοπλέγματα σε μερικές από τις πιο αφιλόξενες περιοχές της γης, σε ότι δεν θα μπορούσε να μη χαρακτηριστεί ως στρατόπεδα συγκέντρωσης, βρίσκονται πρόσφυγες που κανένα έγκλημα δεν έχουν διαπράξει. Αρκετοί είναι από το Ιράκ και το Αφγανιστάν, τις χώρες στις οποίες ο Howard είναι έτοιμος να στείλει στρατεύματα «χάριν της ειρήνης». Ο ρατσισμός είναι αυτόδηλος. Θέμα κράτησης δεν υπάρχει βεβαίως για τις χιλιάδες των Βρεττανών και άλλων Ευρωπαίων που ξεπερνούν την άδεια παραμονής τους...

Ο συντηρητικός πρώην πρωθυπουργός Malcolm Fraser περιέγραψε αυτά τα στρατόπεδα ως «τρύπες της κολάσεως». Οι Αυστραλοί πήραν μια γεύση αυτού του φρικτού θεάματος, όταν σ'ένα πρόγραμμα του ABC παρουσιάστηκε η ιστορία ενός αγοριού 6 χρονών από το Ιράν. Έχοντας περάσει το ένα τέταρτο της ζωής

του πίσω από τα συρματοπλέγματα του στρατοπέδου της Woomera, στην νότια αυστραλιανή έρημο, έγινε μάρτυρας απελπισμένων ενηλίκων που αυτοπυρπολούντο καθώς και μιας περίπτωσης που κάποιος αυτοπληγώνονταν με ξυραφάκι. Σιωπηρός και σε κατάθλιψη, αρνείτο να δεχτεί τροφή και νερό και καθόταν ολόκληρες μέρες κοιτάζοντας το συρματοπλέγμα. Η Καθολική Επιτροπή για τη Δικαιοσύνη την Ανάπτυξη και την Ειρήνη, περιέγραψε τις συνθήκες στα στρατόπεδα ως συνώνυμες της «θεσημοθετημένης κακοποίησης ανηλίκων».

Όταν ο επικεφαλής της Ομάδας Εργασίας των Ηνωμένων Εθνών για την Αυθαίρετη Κράτηση Louis Joinet πήρε τελικά την άδεια να επισκεφθεί τη Woomera και άλλα στρατόπεδα, είπε ότι δεν είχε δει μεγαλύτερη κακοποίηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, στις 40 τόσες επιθεωρήσεις που είχε κάμει, σε παρόμοιες εγκαταστάσεις ανά τον κόσμο. Επίσημαίεται ότι σε μια περίπτωση ο αρμόδιος υπουργός για τα στρατόπεδα, Philip Ruddock, επιαιρόταν σε μένα ότι η παιδική θνησιμότητα ανάμεσα στους Αβορρίγινες ήταν «μόνο τρεις φορές μεγαλύτερη από κείνη των λευκών παιδιών».

Η κυβέρνηση Howard εναντιώνεται στο πρωτόκολλο που στοχεύει στην ενίσχυση της Σύμβασης Ενάντια στα Βασανιστήρια του ΟΗΕ. Ο Alexander Downer, Υπουργός Εξωτερικών, εξήγησε ασυναίσθητως το γιατί. Δεν του άρεσε, είπε, η ιδέα να μπορούν ανά πάσα στιγμή και χωρίς προειδοποίηση να έρχονται αξιωματούχοι του ΟΗΕ από την Επιτροπή Ενάντια στα Βασανιστήρια, για να του επιθεωρούν τα στρατόπεδα συγκεντρώσεως προσφύγων.

Ο ρατσισμός είναι σχεδόν πάντα πολύ κοντά στην επιφάνεια στα πολιτικά πράγματα της Αυστραλίας. Έτσι, στη δεκαετία του '80 ο John Howard προώθησε το κίνημα της «Μίας Αυστραλίας», τον πρόδρομο της καμπάνιας της Pauline Hanson με το συγκεκριμένο της μήνυμα περί της υπεροχής των λευκών. Ύστερα από αρκετά χρόνια αποτυχιών στην πολιτική, ανήλθε ο Howard στην εξουσία το 1996,

επωφελομένους ενός ασυνήθους κυνισμού της κοινής γνώμης, που επεδείχθη προς την πλευρά των διαδοχικών εργατικών κυβερνήσεων, των οποίων οι περιδινήσεις και προδοσία θεωρούνται από τους οπαδούς του Μπλαιρ στη Βρετανία ως υποδείγματα.

Σήμερα ο Howard εξυμνείται από τα μίντια για τις «πολιτικές του δεξιότητες». Έχοντας διεξάγει ένα πόλεμο φθοράς εναντίον των Αβορογίνων, αρνούμενος ολοκληρωτικά τα δικαιώματά τους στη γη τους, κατάφερε έτσι να εξασφαλίσει μια απόφαση ρατσιστικής κατασχόνης από την Επιτροπή Ενάντια στις Διακρίσεις του ΟΗΕ. Πράγματι, η κυβερνητική πολιτική της Αυστραλίας, σαφώς προσανατολίζεται σήμερα στην εκμετάλλευση τους «απειλής» από τους μη Ευρωπαίους πρόσφυγες, όταν όπως και να το δει κανείς, δεν υπάρχει θέμα απειλής. Στην Αυστραλία φτάνουν κάθε χρόνο δια θαλάσσης κάπου 4.000 άτομα που αναζητούν άσυλο, ένα από τους χαμηλότερους αριθμούς ανά την υφήλιο.

Ο στρατός έχει εμπλακεί σε μια πολιτική διαφθορά σε μια προσπάθεια να κρατήσει την κυβέρνηση Howard στην εξουσία. Στον τελευταίο προεκλογικό αγώνα, τον Οκτώβριο του 2001, αποκαλύφθηκε ότι ο Howard και οι Υπουργοί του είχαν πει ψέματα ότι δήθεν οι πρόσφυγες έρχονταν τα παιδιά τους στη θάλασσα, επεισόδιο που παρουσιάστηκε ως ένδειξη της απανθρωπιάς τους. Η επανεκλογή του στηρίχτηκε σ'αυτή τη «σκληρή του στάση». Την ίδια στιγμή που προσπαθούσε να περάσει από ραδιοφώνου τις συνηθισμένες του μισαλλόδοξες προτάσεις, ότι δηλαδή το να είσαι σκληρός υποδηλοί καλοσύνη, ένα πλοίο καθοδόν προς την Αυστραλία που έμπαζε νερά παρέσυρε στο θάνατο 353 ανθρώπους, μεταξύ των οποίων και 150 παιδιά. Το πλοίο, γνωστό ως το Siev-X, ήταν γεμάτο με πρόσφυγες από το Ιράκ και αν και η Κυβέρνηση το αμφισβητεί, χάθηκε στα αυστραλιανά ύδατα.

Έρευνα που έγινε από την αυστραλιανή Γερουσία, τον περασμένο Μάρτη, κατέδειξε ότι το Ναυτικό της Αυστραλίας εί-

χε λάβει γνώση ότι το Siev-X βρισκόταν σε κατάσταση κινδύνου. Με λίγα λόγια οι επιβάτες του πλοίου θα μπορούσαν να είχαν διασωθεί. Ωστόσο τον Απρίλη ο αντιναύαρχος Geottrey Smith, διοικητής του τμήματος του ναυτικού για την «προστασία των συνόρων», τρεις φορές μαρτύρησε ενόρκως ότι δεν έλαβε καθόλου γνώση για το πλοίο, μέχρι που βυθίστηκε.

Στη συνέχεια, στις 22 Μαΐου, ο διοικητής της αυστραλιανής ακτοφυλακής απεκάλυπτε ότι το ναυτικό είχε γνώση καθόλου το χρόνο για το συμβάν. Για την ημέρα αναχώρησης του σκάφους, τον προορισμό του, την μη πληρηγήμότητά του, καθώς και το ότι ήταν υπερφορτωμένο. Ο Smith έσπευσε να αποσύρει την αρχική του άρνηση και στις 15 Ιουνίου ο ναύαρχος Chris Ritchie νέος αρχηγός του ναυτικού, παραδέχτηκε ότι το σκάφος «δεν βρέθηκε ποτέ στο πεδίο των ερευνών μας και δεν αναπροσαρμόσαμε αυτό το πεδίο για να ψάξουμε γι'αυτό».

Είναι αμφισβητήσιμο κατά πόσον το ναυτικό άφησε το σκάφος να βυθιστεί, ωστόσο εκείνο που είναι ξεκάθαρο είναι ότι οι στρατιωτικές δυνάμεις της Αυστραλίας έχουν εμπλακεί σε μια διεφθαρμένη, πωρωμένη και ρατσιστική πολιτική, που στόχο έχει να κρατήσει την κυβέρνηση Howard στην εξουσία. Στο προσωπικό του Ναυτικού δόθηκαν οδηγίες να φυλακίζει και πριν από τους διαπιστωμένους «ηρωισμούς του» στο Αφγανιστάν, οι αυστραλιανές ειδικές μονάδες S.A.S είχαν σταλεί, εναντίον ενός νορβηγικού σκάφους, του οποίου ο καπετάνιος είχε διασώσει άτομα που ζητούσαν άσυλο, από του να πνιγούν στα νερά της Αυστραλίας.

Μια δράκα ασυμβίβαστων δημοσιογρά-

φων έχουν επανειλημμένα αναφερθεί σ'αυτές τις ιστορίες αλλά η συνένοχη σιωπή αναπόφευκτα επιπύπτει σ'αυτό που ο George Orwell ονόμασε «μικρές δυσώδεις ορθοδοξίες». Η τιμή που πληρώνουν οι Αυστραλοί γι'αυτή τους τη σιωπή και τη συμβιβαστικότητα δεν είναι αμέσως εμφανής σ'αυτές τις καλοκαιριάτικες [γι'αυτούς] μέρες. Όμως η αυστραλιανή σοσιαλδημοκρατία, που ανδρώθηκε μέσα από τους αγώνες των απλών ανθρώπων της νέας των γονιών και των παππούδων μου υπονομεύεται, αν όχι κατεδαφίζεται (το μίνιμουμ μεροκάματο, το οκτάωρο της εργασίας, οι συντάξεις, τα επιδόματα για τα παιδιά, η μουσική ψήφος, κερδίστηκαν πρώτα στην Αυστραλία).

Για την ώρα, ως επί το πλείστον εν τω κρυπτώ, φαίνεται να τυγχάνει διαπραγματεύσεως με τις Η.Π.Α. μια συμφωνία για «ελεύθερο εμπόριο», προσφέροντας έτσι στους Αμερικάνους μια νέα εκδοχή της μονόπλευρης Σύμβασης Ελεύθερου Εμπορίου της Βορείου Αμερικής και de facto νομικό έλεγχο στο κάθε τι, αρχίζοντας από τους νόμους που αφορούν σε υγειονομικούς ελέγχους και την τιμολόγηση των φαρμάκων, μέχρι τα γενετικά μεταλλαγμένα τρόφιμα και το περιεχόμενο της αυστραλιανής τηλεόρασης. Και στην πράξη καμιά δεν γίνεται συζήτηση για αυτή την παραχώρηση κυριαρχίας.

Και καθώς η συμμορία Bush καταστρέφει τον Αμερικανικό «κάρτη των Δικαιωμάτων», κατά τον ίδιο τρόπο ακολουθεί και η συμμορία του Howard. Όπως έγραψε και ο Scott Burchill, του Πανεπιστημίου Deakin της Μελβούρνης, «κατασκευασμένοι πρόλεμοι εναντίον φανταστικών ή παραφουσκωμένων απειλών [χρησιμοποιούνται] ως

ένα αποτελεσματικό εργαλείο κοινωνικού κονφορμισμού και ως ένα ισχυρό αντίδοτο στην πολιτική διαφωνία». Σε μια χώρα που βριθεί από ακαδημαϊκούς, ο Burchill ήταν ένας από τους ελάχιστους που τόλμησε να υψώσει τη φωνή του.

Όσο για την Αντιπολίτευση σε ομοσπονδιακό επίπεδο, ο πιο αόρατος αρχηγός, ο Simon Crean, επαίνεσε τις δολοφονίες των «υπό υποψία τρομοκρατών» της C.I.A. Ταυτόχρονα χωρίς σοβαρή δημόσια συζήτηση, η Εργατική Κυβέρνηση της Νέας Νότιας Ουαλλίας προωθεί νομοθεσία που δίνει στην αστυνομία ολοκληρωτικές εξουσίες στον «πόλεμο ενάντια στην τρομοκρατία». Δεν θα μπορεί πια για κανένα λόγο λείει ένα νομοσχέδιο που επειγόντως προωθείται στο Κοινοβούλιο, να είναι δυνατόν η συμπεριφορά της αστυνομίας, «να αμφισβητείται, να ανασκοπείται, να καταστέλλεται ή να της ζητείται να λογοδοτήσει μπροστά σε οποιοδήποτε δικαστήριο, σώμα ή άτομο».

Ο μεγάλος αμερικανός διηγηματογράφος Mark Twain αγαπούσε την Αυστραλία. Την περιέγραψε ως «ένα μέρος όπου ο απλός άνθρωπος νιώθει σαν βασιλιάς ή νομίζει ότι είναι κάτι τέτοιο». Στο «Μυστηριώδη Ξένο», (1916) ο Twain έγραψε επίσης για «τους πολιτικούς που εφευρίσκουν φτηνά ψέματα, μεταφέροντας το φταιξιμο στη χώρα που υφίσταται την επίθεση, και βέβαια όλοι χαίρονται απ'αυτές τις κατευναστικές για τη συνείδηση δολιότητες... Ευχαριστώντας το Θεό για τον ωραίο ύπνο που απολαμβάνουν μετά απ'αυτή τη διαδικασία της τραγελαφικής αυτοπαρπαλάνης».

www.johnpilger.com

Μια άλλη φωνή...

Μητέρα στην ανθρώπινη αλυσίδα κατά του πολέμου

Μια αυστραλή μητέρα, που προετοιμάζεται να αναχωρήσει για το Ιράκ, ως εθελόντρια για να αποτελέσει «ανθρώπινη ασπίδα», δήλωσε πρόσφατα πως είναι πρόθυμη να θυσιάσει και τη ζωή της σε ένδειξη αλληλεγγύης προς το Ιράκ. «Θέλω να δείξω στους Ιρακινούς πως δεν συμφωνούν όλοι οι Αυστραλοί με τα πολεμικά σχέδια», δήλωσε η Ρουθ Ράσελ στο αυστραλιανό πρακτορείο ειδήσεων APP. «Θέλω να γίνω ένα με το λαό του Ιράκ», δήλωσε η Ράσελ, η οποία θα πετάξει ως την Ιορδανία κι έπειτα θα πάρει το λεωφορείο που νοικιάζει η ορ-

γάνωση «Γίνε η Αλλαγή» για τη Βαγδάτη. Η Ράσελ δήλωσε πως η απόφαση της να γίνει ανθρώπινη ασπίδα, έρχεται σε αντίθεση προς την επιθυμία των παιδιών της, που την προειδοποιούν ότι κινδυνεύει να χάσει τη ζωή της. «Όλοι μας θα πεθάνουμε μια μέρα απαντά και δεν θέλω να πεθάνω χωρίς σκοπό. Μπορεί να έχω ένα σωρό όμορφα πράγματα που αξίζει να ζήσω για να τα χαρώ. Από την άλλη όμως δεν πρόκειται να αρνηθώ να υποστηρίξω ό,τι πιστεύω», τόνισε η Ράσελ.

Κι όμως, ο κόσμος μπορεί να αλλάξει

Του Χαρίτωνα Καρανάσιου

ΟΙ

αντιπολεμικές διαδηλώσεις εκατομμυρίων ανθρώπων ανά τον κόσμο του περασμένου Σεββάτου κατέδειξαν τη θέληση των απλών ανθρώπων του πλανήτη αφενός για ειρήνη αφεντέρου για συμμετοχή σε αποφάσεις σημαντικές για την πορεία ολόκληρης της ανθρωπότητας. Έτσι, οι πρόσφατες διαδηλώσεις δηλώνουν έμμεσα έστω αμφισβήτηση της απόλυτης εξουσίας των κυβερνήσεων να πράττουν ό,τι θέλουν, και να ασκούν πολιτική χωρίς να λαμβάνουν υπόψη τους πολίτες των χωρών.

Στη σημερινή εποχή οι κοινωνίες – και δη οι ευρωπαϊκές – δείχνουν ότι διαμορφώνουν πλέον αργά αλλά σταθερά δημοκρατική συνείδηση, η οποία υπερβαίνεται των ατομικών και συλλογικών δικαιωμάτων των πολιτών – και έξω από τα σύνορα κάποιας χώρας – απέναντι στην απρόσωπη εξουσία και τις επιλογές της, αλλά προβάλλει και το αίτημα της βελτίωσης των συνθηκών ζωής στον Τρίτο Κόσμο. Η παραπάνω δημοκρατική συνείδηση, που εκφράζεται μέχρι στιγμής συγκεχυμένα από διάφορα foras και πρωτοβουλίες, αποτελεί τη σοβαρότερη από τις αρχές του 20ου αιώνα αμφισβήτηση της καπιταλιστικής πολιτικής, όχι βέβαια επί των βασικών της αρχών αλλά οπωσδήποτε επί σημαντικών της επιλογών και τακτικών.

Στον 20ο αιώνα την καπιταλιστική πολιτική και τον «δυτικό τρόπο ζωής» πολέμησαν ή αμφισβήτησαν σοσιαλιστικά κινήματα – όχι σοσιαλδημοκρατικά –, το κίνημα των χίπις, ειρηνιστικά κινήματα, η ροκ μουσική, οικολογικές πρωτοβουλίες και η τρομοκρατία των πόλεων. Οι παραπάνω προσπάθειες απέτυχαν, είτε επειδή στόχευαν στη ριζική αλλαγή του κοινωνικοοικονομικού status, γεγονός για το οποίο δεν

ήταν έτοιμες οι δυτικές τουλάχιστον κοινωνίες, είτε διότι υπήρξαν απλώς αντίδραση στο κατεστημένο χωρίς ουσιαστικά και συγκεκριμένα αιτήματα για μια νέα δομή των κοινωνιών, είτε διότι πρέσβευαν ρομαντικά την ως διά μαγείας αλλαγή του κόσμου σε μια μέρα – «θέλουμε να αλλάξουμε τον κόσμο, και το θέλουμε τώρα» – είτε τέλος επειδή χρησιμοποίησαν την ωμή βία.

Σήμερα όμως οι πολίτες του κόσμου, όπως το έδειξαν και στις διαδηλώσεις της 15.2.2003, φαίνονται απαλλαγμένοι από τα παραπάνω αρνητικά χαρακτηριστικά. Το βασικό ζητούμενο όμως είναι, πέρα από τις περιστασιακές διαδηλώσεις, η διαμόρφωση συγκεκριμένου κινήματος για τη βελτίωση των συνθηκών ζωής σε ολόκληρο τον πλανήτη. Η αρχή προς αυτήν την κατεύθυνση έχει γίνει με το λεγόμενο «κίνημα της αντιπαγκοσμιοποίησης», το οποίο, παρόλες τις αδυναμίες – έλλειψη κοινής οργάνωσης και συγκεκριμένων στόχων, περιστασιακή δράση, επίδραση από λαϊκισμό και διαδηλωτές τουρίστες –, διαθέτει δυνατά όπλα: Στο κίνημα μετέχουν ή προσκεινται φιλικά ή επηρεάζονται από αυτό, απλοί άνθρωποι από όλους τους χώρους, διανοούμενοι, φοιτητές, επαγγελματίες, εργάτες και ιερωμένοι, ώστε η βάση αποδοχής να έχει διευρυνθεί και στις μεσαίες και στις κατώτερες κοινωνικοοικονομικές τάξεις. Η ύπαρξη διευρυμένης βάσης εξηγείται και από το γεγονός ότι η αντίδραση δεν στοχεύει στην ανατροπή του κοινωνικοοικονομικού κατεστημένου αλλά στην προστασία των δικαιωμάτων όλων των ανθρώπων και των αξιών τους. Ακόμη, πέρα από κάποιες ακρότητες ανεγκέφαλων ταραξιών, το κίνημα προβάλλει ειρηνικά και με επιχειρήματα τις κατά περίπτωση θέσεις. Η παγκοσμιοποίηση μπορεί να εμφανίστηκε αρχικά ως φαινόμενο που αφορά την οικονομία, επεκτάθηκε όμως και στην πληροφορία. Έτσι, ο Τύπος και το Διαδί-

κτυο αποτελούν όπλο των πολιτών για διεθνή δημοκρατική αλληλεγγύη και πλατύτερη συμμετοχή σε κοινές προσπάθειες αναφορικά με διεθνή ζητήματα.

Τη δράση και επίδραση του κινήματος της αντιπαγκοσμιοποίησης ανέκοψε η τρομοκρατική δράση του Μπιν Λάντεν, ο οποίος, δρώντας προς όφελος του αραβικού εθνικιστικού και ισλαμικού φονταμενταλισμού και όχι των πολιτών όλου του κόσμου, παρέχει στους παγκόσμιους εξουσιαστές την αιτία και την αφορμή για πολεμικές πολιτικές, που οδηγούν και στον περιορισμό των δικαιωμάτων των πολιτών. Η επιθυμία όμως των ανθρώπων όλου του κόσμου για έναν καλύτερο κόσμο είναι μονιμότερη από την υποστήριξη μέσω της τρομοκρατίας των συμφερόντων κάποιας εθνότητας ή ομάδας.

Και εγώ ο απλός αδύναμος πολίτης τι μπορώ να κάνω; Κανείς δεν μπορεί να αλλάξει τον κόσμο μόνος του ούτε και σε μία ημέρα. Μπορεί όμως, αφού αλλάξει νοοτροπία, να σηκωθεί από τον καναπέ, να διαδηλώσει μαζί με τους συμπολίτες, να συμμετέχει σε πρωτοβουλίες πολιτών, να κρίνει καθημερινά την κάθε είδους εξουσία για τις κάθε είδους ατασθαλίες όχι μόνον εναντίον του αλλά και κατά των άλλων, να εκλέγει πολιτικούς που εργάζονται για το συλλογικό κοινό, να μην υποκύπτει στον εκβιασμό των πελα-τειακών σχέσεων, να προασπίσει το δικαίωμά του αλλά και το δικαίωμα όλων των ανθρώπων του κόσμου για ανθρωπινή αξιοπρέπεια. Ο κόσμος μας δεν πρόκειται να αλλάξει διαμιάς ως χολιγουντιανή ταινία, αλλά βελτιώνεται αργά και επίπονα από κοινές προσπάθειες και θυσίες. Ειδάλλως, ας αφήσουμε τις τύχες μας σε ανεγκέφαλους πολεμοχαρείς πολιτικούς και σε απάνθρωπους πλουτοκράτες, απεμπολώντας τις ελευθερίες μας και παρακολουθώντας με απάθεια τι ετοιμάζουν οι άλλοι για μας. ☐

Ιδρυθηκε το Ελληνικό Κοινωνικό Φόρουμ

Καλή αρχή!

Του Α.Χ.

Χ

Ήταν για όλες και όλους μας μια πρωτόγνωρη εμπειρία. Πολύς ο κόσμος, διαφορετικής πολιτικής ή κοινωνικής προέλευσης κι όμως, η συζήτηση ήταν κάτι παραπάνω από δημιουργική, χωρίς ανούσιες εντάσεις, χωρίς πλασματικές και κουραστικές ομοφωνίες, με πλούσιο προβληματισμό, με διαφορετικές προσεγγίσεις, με αρκετή ανεκτικότητα, με παραδοχή του πλουραλισμού και της διαφορετικότητας, με συναίνεση... Ήταν η ιδρυτική του Ελληνικού Κοινωνικού Φόρουμ στο MAX του Πολυτεχνείου, το τριήμερο 31 Ιανουαρίου, 1 και 2 Φεβρουαρίου. Πάνω από 2.000 άνθρωποι, τελικά, συνίδρυσαν το Φόρουμ. Έβαλαν την υπογραφή τους σε ένα πρωτότυπο εγχείρημα που δεν είναι κόμμα, δεν είναι παράταξη, δεν είναι μέτωπο, σύμπραξη, αλλά τόπος συνάντησης οργανώσεων, κινήσεων, φορέων, συλλογικοτήτων, πολιτών με κυρίαρχο τον κοινωνικό χαρακτήρα... Πριν μπει η... τελική "υπογραφή" συνίδρυ-

σης, είχαν προηγηθεί θεματικές συνελεύσεις, ένα μεγάλο εργαστήριο ιδεών, όπου εκατοντάδες άνθρωποι, έμαξαν, συζητήσαν και κατέληξαν σε βασικές κατευθύνσεις. Και μετά όλοι/ες μαζί στη συνέλευση του Φόρουμ... Στη διάρκεια των εργασιών, το προεδρείο ανακοίνωσε νέες εντάξεις στο Φόρουμ από φορείς, από πολλές πόλεις. Στην ιδρυτική συνάντηση, συμμετείχαν πάνω από εκατό πολιτικές, κοινωνικές και συνδικαλιστικές οργανώσεις. Και ακόμα είναι η αρχή. Ταυτόχρονα οι μη κυβερνητικές οργανώσεις Greenpeace, Διεθνής Αμνηστία, Γιατροί χωρίς Σύνορα, ΑΡΣΙΣ και Πολίτες εν Δράση με κοινό τους κείμενο δήλωναν τη διάθεσή τους να αναζητηθούν κοινοί δρόμοι τρόποι συνεργασίας με το Φόρουμ. Και διαφωνίες. Όπως είπαμε και στην αρχή, η ιδρυτική του Φόρουμ δεν έπνιξε τον πλούτο των διαφορετικών απόψεων. Για παράδειγμα, για τον τρόπο συγκρότησης (σε τόπους ή και σε κλάδους) ή και ακόμη και το κείμενο με κριτικές επισημάνσεις από τη Σοσιαλιστική Διεθνοιστική Οργάνωση Ξεκίνημα, που θεωρεί ότι υπάρχει πολιτική ευθύνη για την αναγγελία από την εξέδρα στο

Ναύπλιο των χαιρετισμών των βουλευτών του ΠΑΣΟΚ Αργολίδας. Όπως επίσης η πρόσκληση του Γ. Μανώλη (ΔΑΚΕ) γ.γ. ΓΣΕΕ σαν ένας από τους βασικούς εισηγητές της αντισυνόδου. Στη διάρκεια του τριημέρου, έκανε παρέμβαση από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Φόρουμ και η γαλλική Attac, ο Κριστόφ Αγκιτόν, ο οποίος στάθηκε ιδιαίτερα στη συνύπαρξη διαφορετικών δυνάμεων μέσα στο κίνημα. Σημείωσε ότι σήμερα έχουν γίνει σημαντικά βήματα προς αυτή την κατεύθυνση και ότι πρέπει να ανοίγουμε συνεχώς παράθυρα επικοινωνίας με τα νέα κινήματα, όπως είναι αυτά των ανέργων και των μεταναστών. Στο ίδιο μήκος κύματος ήταν και ο Μαν. Γλέζος, ο οποίος ανέφερε ότι στη Γένοβα βαδίσαμε μαζί αλλά δεν μιλάγαμε μεταξύ μας. Στη συνέχεια ο ομιλητής στάθηκε, ιδιαίτερα στις αντιπολεμικές κινητοποιήσεις. Τι είναι το Ελληνικό Κοινωνικό Φόρουμ. Ιδιαίτερης σημασίας ήταν η συζήτηση της τελευταίας ημέρας όπου εξετάστηκε σε ολομέλεια η φυσιογνωμία και τρόπους λειτουργίας του Φόρουμ. Στη

...χρεια παραθέτουμε απόσπασμα από την εισήγηση της Ελένης Πορτάλιου γι' αυτό το θέμα. Το Ελληνικό Κοινωνικό Φόρουμ φιλοδοξεί ν' αποτελέσει ένα εγχείρημα, θα μπορούσαμε να πούμε ιστορικής εμβέλειας: θέλει να συμβάλει στην πολιτική έκφραση του κόσμου των από κάτω και ν' αποτελέσει ένα ισχυρό πόλο αντίστασης στο νεοφιλελευθερισμό στη χώρα μας, ένα νέο πολιτικό πρωταγωνιστή, ένα πολυφωνικό κριτικό συσσωρευτή και πομπό των αξιακών προταγμάτων του νέου εφικτού κόσμου. Αυτό τον σκοπό αξίζει να υπηρετήσουμε με πάθος, γενναιοδωρία και ανοιχτή πολιτική αντίληψη, με πνεύμα εμπιστοσύνης και συντροφικότητας μέσα από δημοκρατικές διαδικασίες που διαμορφώνονται συλλογικά.

Το Ελληνικό Κοινωνικό Φόρουμ είναι τόπος συνάντησης οργανώσεων, κινήσεων, φορέων, συλλογικοτήτων και πολιτών, με κυρίαρχο τον κοινωνικό χαρακτήρα, που πραγματοποιούν συγκρούσεις σε όλες τις εκφάνσεις της νεοφιλελεύθερης κυριαρχίας, γενικεύοντας την κριτική και απονομιμοποίηση της και επιδιώκουν τη συνάντηση, την ανταλλαγή και τη συνεργασία σε κοινούς στόχους. Στη βάση του γενικού πλαισίου θέσεων οι

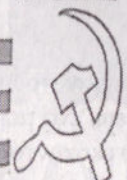
πολλαπλές συλλογικότητες προωθούν κοινές δράσεις και οικοδομούν δίκτυα πάνω σε κοινά θέματα. Το Φόρουμ δεν υποκαθιστά τα κινήματα, άλλωστε η δύναμή του στηρίζεται στην ανάπτυξη μαζικών κινήσεων, αλλά είναι κάτι περισσότερο από ένα συντονιστικό τους: μια χαλαρή σύνθεση σε ανώτερη ποιότητα που φτιάχνεται μέσα στην πολυφωνία και τη συναίνεση και λειτουργεί από το επί μέρους στο γενικό και αμφίδρομα, απελευθερώνοντας δημιουργικές δυνάμεις και στα δύο επίπεδα. Στο ελληνικό, το ευρωπαϊκό και το διεθνές "κίνημα των κινήσεων" συναντώνται το παραδοσιακό εργατικό κίνημα και τα νέα εργασιακά υποκείμενα των ανέργων και υποαπασχολούμενων με τα αγροτικά κινήματα, το οικολογικό, το γυναικείο και φεμινιστικό, το αντιρατσιστικό, το νεολαιϊστικό, της εκπαίδευσης, με Μη

ΝΑ ΤΟ
KILLERS

GO

HOME

ΚΚΕ

Κυβερνητικές Οργανώσεις, κινήσεις διανοουμένων, πολιτών και πλήθος άλλα ταξικά ή διαταξικά κινήματα. Εγγεγραμμένα στις κοινωνικές συγκρούσεις κάθε χώρας τα κινήματα αυτά αναγνωρίζονται στο διεθνή χώρο, περνούν τα σύνορα και τις διαχωριστικές γραμμές, αποτελούν πολυτισμικούς τόπους συνάντησης, σφρηλατούν δεσμούς αλληλεγγύης και φτιάχνουν κώδικες επικοινωνίας στη δράση. Μέσα σ' αυτή την όσμωση έχουν υπερβεί κατ' αρχήν τους κινδύνους του

κορπορατισμού, της ιδιοτελίας που ελλοχεύει στο μερικό και του καταταμαχισμού, αναζητώντας κεντρικούς άξονες πολιτικοποίησης. Το επιμέρους δεν είναι προσχηματικό αλλά ουσία που επίτονα κατατείνει στη σύνθεση. Το Ελληνικό Κοινωνικό Φόρουμ δεν επιζητεί την ομογενοποίηση. Τα κινήματα, οι κοινωνικές και πολιτικές συλλογικότητες και τα άτομα έχουν διαφορές και δεν παραιτούνται από την ιδιαίτερη ταυτότητά τους. Η συναίνεση που επιδιώκεται για να προκύψουν οι κοινοί τόποι δεν σημαίνει ομοφωνία ή κατάργηση των διαφορών και των συγκρούσεων. Αλλά οι τελευταίες δεν αποπροσανατολίζουν από τον κύριο στοχο της δυναμικής συνάντησης των κοινωνικών και πολιτικών υποκειμένων που θα διαθέτουν το κρίσιμο μέγεθος αντιπαράθεσης στη νεοφιλελεύθερη παγκοσμιοποίηση. Το όραμα ενός άλλου εφικτού κόσμου υπάρχει στις σημερινές

συνθέσεις που παραπέμπουν στην εικόνα μιας πλουραλιστικής δημοκρατικής κοινωνίας με συνοχή. Η δημοκρατία και η άμεση συμμετοχή που αποτελούν τη μοναδική οδό πρόσβασης στην πολιτική και επιτρέπουν την ανάπτυξη ατομικών και συλλογικών πρωτοβουλιών είναι οι θεμελιώδεις καταστατικές αρχές λειτουργίας του Ελληνικού Κοινωνικού Φόρουμ. Επιμένουμε στη συσσώρευση συλλογικοτήτων και, ταυτόχρονα, στη φυσική παρουσία του μεγαλύτερου δυνατού αριθμού ατόμων, που συνεργάζονται και συναποφασίζουν.

Πόρτο Αλέγκρε 2003

Το πιο μαζικό και ριζοσπαστικό Παγκόσμιο Κοινωνικό Φόρουμ

Του Γιώργου Μητραλιά

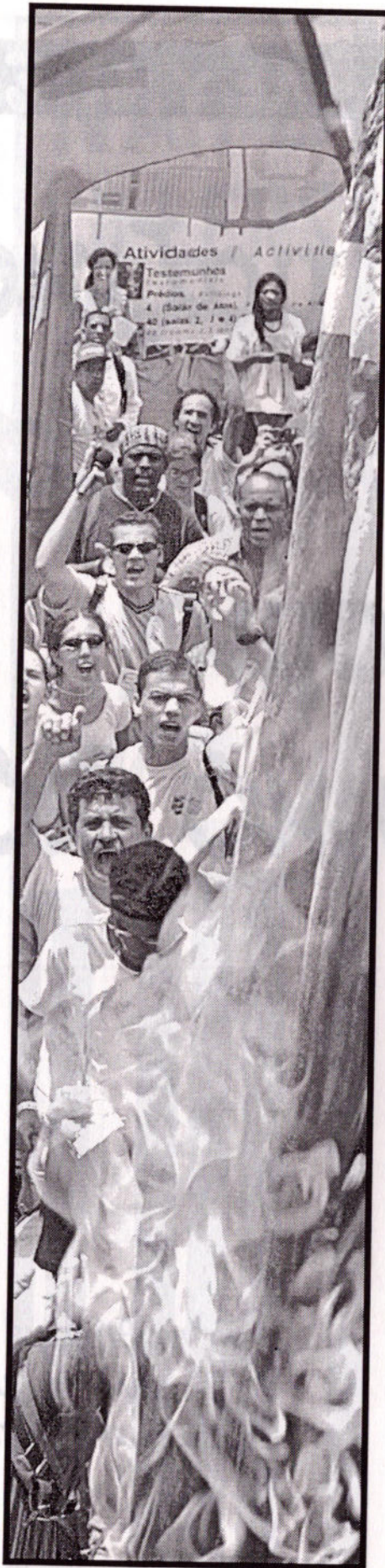
“Γεννηθήκαμε σαν το αντι-Νταβός αλλά σήμερα το Νταβός είναι το αντι-Πόρτο Αλέγκρε”

A

υτή η διαπίστωση που έγινε στο κλείσιμο του φετινού τρίτου Παγκόσμιου Κοινωνικού Φόρουμ βοηθάει να μετρήσουμε την τεράστια απόσταση που διανύθηκε στα τρία τελευταία χρόνια

από το διεθνές κίνημα ενάντια στην καπιταλιστική παγκοσμιοποίηση. Ωστόσο, δεν αποτυπώνει όλη την πραγματικότητα. Το κίνημα των κινημάτων είναι πια τόσο αυθύπαρκτο, γιγαντωμένο και φορτωμένο με ιστορικές ευθύνες ώστε η επόμενη παγκόσμια συνάντησή του να γίνει το 2004 σε χώρο και σε χρόνο εντελώς διαφορετικό: στην Ινδία και όχι πια το Γενάρη. Ίσως αυτό που μένει για να θυμίζει κάπως τη γέννησή του, θα είναι ότι η συνάντηση του Νταβός των «από πάνω» (αν βέβαια δεν σταματήσει όπως φημολογείται) θα συνδυαστεί του χρόνου με μια νέα μεγάλη πρωτοβουλία των «από κάτω»: με μια «Παγκόσμια Πορεία ενάντια στο νεοφιλελευθερισμό και τον πόλεμο, για έναν άλλο εφικτό κόσμο»!

Ο λόγος λοιπόν για το Πόρτο Αλέγκρε 2003 που ξεπέρασε κάθε προηγούμενο τόσο ποσοτικά όσο και ποιοτικά. Φυσικά, ο γιγαντισμός του (πάνω από 100.000 συμμετοχές και 65.000 αντιπρόσωποι από 156 χώρες, που εκπροσωπούσαν 5.800 κινήματα και οργανώσεις κάθε λογής) εκφράζει πιστά την ιλιγγιώδη ανάπτυξη ενός διεθνούς κινήματος που δεν έχει το όμοιό του στην ιστορία. Όμως ταυτόχρονα, δημιουργεί και προβλήματα που δεν είναι μόνο οργανωτικά (σ' αλήθεια, ποιος μπορεί να παρακολουθήσει ή έστω να κάνει τη σύνοψη των περίπου 2.000 σεμιναρίων και λοιπών εργαστηρίων του φετινού

Π.Κ.Φ.). Είναι κυρίως «προβλήματα ανάπτυξης» που αντιμετωπίζονται ήδη με το μόνο φυσιολογικό τρόπο: με την αποκέντρωση, και όχι μόνο σε ηπειρωτικό επίπεδο, που αντιπροσωπεύουν τα περίπου...50 τοπικά φόρουμ σε όλο τον κόσμο (!), που φύτεψαν σαν μανιτάρια τον τελευταίο χρόνο.

Ας μη νομιστεί πάντως ότι αυτή η «ποσότητα» του κινήματος εκφράζεται μόνο με τους αριθμούς που αναφέρθηκαν. Η πραγματικότητα είναι πολύ πιο πλούσια και μια ελάχιστη γεύση της προσέφερε η σύνθεση της ίδιας της μεγάλης εναρκτήριας διαδήλωσης ενάντια στον πόλεμο στο Πόρτο Αλέγκρε 2003 (τουλάχιστον 150.000 διαδηλωτές). Ιδού λοιπόν ένα μόνο απόσπασμα από το σχετικό ρεπορτάζ της *Liberazione*, της εφημερίδας της Κομμουνιστικής Επανάστασης: «...οι Γερμανοί βρέθηκαν να διαδηλώνουν δίπλα στα ασπροντυμένα παιδιά του βραζιλιάνικου Ενοποιημένου Κινήματος των Μαύρων. Λίγο παραπέρα μια εκατοστή μπλακ μπλοκ ανεμίζουν σημαίες αναρχοτάνκ, ακριβώς πίσω από τους νοτιοκορεάτες με τα δίγλωσσα πανό (στα κορεατικά και στα αγγλικά) ενάντια στο νεοφιλελεύθερο πόλεμο και στην ευελικτή εργασία. Ακολουθεί το Φόρουμ της Χιλής, μετά του Μεξικού και της Παραγουάης, η Περιφερειακή Διάσκεψη για την υγεία των Αυτόχθονων, η Διαμερικανική Πλατφόρμα για τα δικαιώματα του ανθρώπου, το καναδέζικο Labour Congress, οι Φίλοι των Σαχράουι, η Αγγλικανική Επισκοπική Εκκλησία της Βραζιλίας και το τεράστιο μαυρογκρίζο πανό της Γκριντίνις για το «πετρέλαιο που εκτρέφει τους πολέμους». Και κατόπιν οι Ιταλοί-Επανάσταση, CGIL, Cisl, Legambiente, Αυστράκοι και χριστιανική Κοινότητα του Σαν Ετζίντιο-, οι Γάλλοι διασκορπισμένοι ανά-

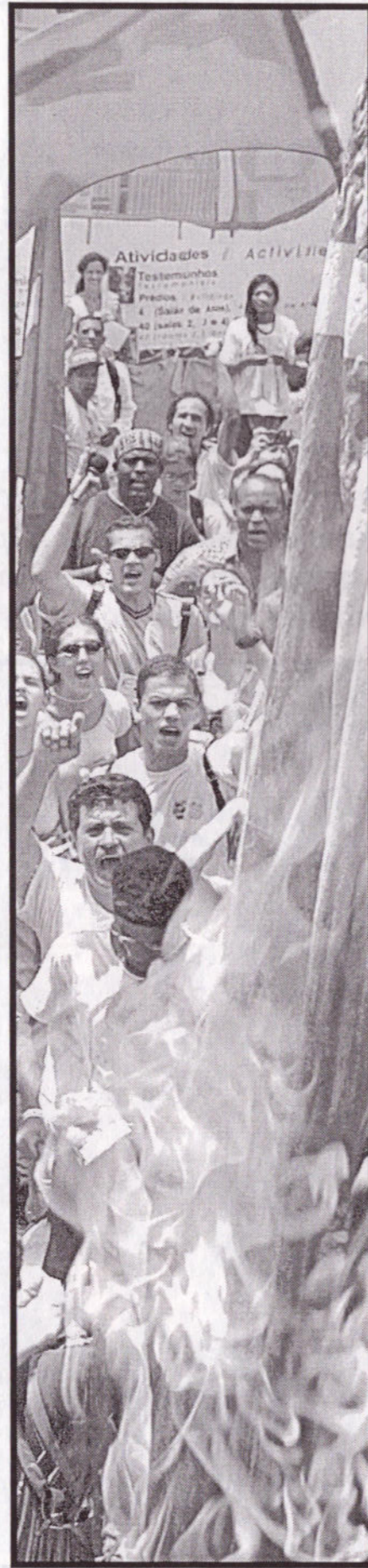

“Δεν μπορούμε να μην αναλογιστούμε (με δέος) την απόσταση που χωρίζει το σημερινό ορμητικό παγκόσμιο κινηματικό ποτάμι με τους αμέτρητους τοπικούς παραπόταμους από το αρχικό ρυάκι του Σιάτλ και πρώτου Πόρτο Αλέγκρε 2001.”

μεσα στο Attac και στον Μποβέ, οι Άγγλοι της Oxfam – που ζητούν «δίκαιες τιμές για τον καφέ» και το Globalize resistance με σκληρά συνθήματα κατά του Μπλερ, και πάλι οι Καναδοί που ζητούν να επιθεωρήσει ο ΟΗΕ το αμερικάνικο οπλοστάσιο. Και μετά, τα Συνοικιακά Κινήματα αντίστασης από την Αργεντινή, οι Ίντιος Μαπούτσε της Χιλής και οι βορειοαμερικανοί οικολόγοι του Σιέρα Κλάμπ μαζί με τους πιο ριζοσπάστες των διεθνών Φίλων της Γης, με το κίνημα των ρακουσλλεκτών των βραζιλιάνικων φαβέλας (παραγκουπόλεων) που σπρώχνουν τα κάρα τους και φορούν μπλουζάκια με συνθήματα υπέρ της προστασίας του περιβάλλοντος, της αυτοοργάνωσής τους και κατά της ιδιωτικοποίησης των σκουπιδιών. Και αμέσως μετά, το MST των βραζιλιάνων ακτημόνων, το Κίνημα για τις καταλήψεις των σπιτιών και η Via Campesina, το Κίνημα Δημοκρατών Δικαστών με το πανό που διακηρύσσει ότι «ένας άλλος κόσμος είναι υποχρεωτικά εφικτός», (...) το μπλοκ της Κατασκήνωσης της Νεολαίας, εκείνο της Παγκόσμιας Πορείας Γυναικών με τις τεράστιες και πανέμορφες κούκλες από πεπιεσμένο χαρτί, το απίστευτο μείγμα φυλών του Ασιατικού Κοινωνικού Φόρουμ που φωνάζει «όχι στον πόλεμο» στις αναριθμητές γλώσσες του, η πολυάριθμη ομάδα των Εβραίων με τα συνθήματα κατά του Σαρόν, που αναμειγνύονται με τα τραγούδια του μπλοκ των Οργανωμένων Παιδιών του Δρόμου...».

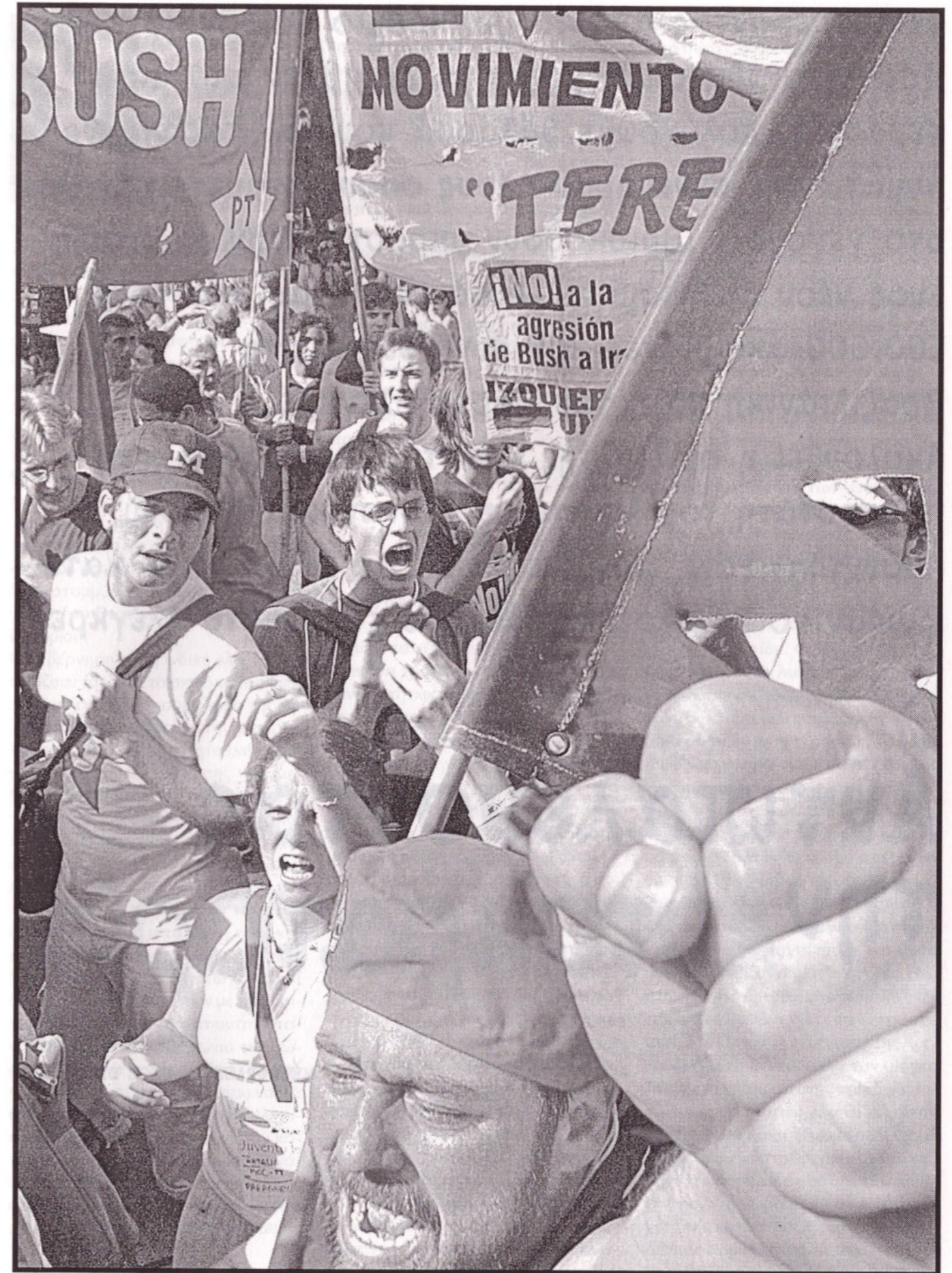
Πέρα όμως από την ποσότητα υπήρξε πρωτίστως η ποιότητα που χαρακτήρισε το φετινό Πόρτο Αλέγκρε. Για μια ακόμα φορά, το κίνημα των κινημάτων έκανε επίδειξη της ριζοσπαστικότητάς του και παρά τις προβλέψεις, η «επιθεση γοητείας» της διεθνούς σοσιαλδημοκρατίας πέρασε σχεδόν απαρατήρητη, χωρίς να αφήσει ίχνη. Εξάλλου, δεν μπορούσε να γίνει αλλιώς όταν η σημερινή Βραζιλία και Λατινική Αμερική κατακλύζονται από πολιτικά διλήμματα ολκής, όταν ο πρόεδρος-εργάτης Λούλα αναλαμβάνει δεσμεύσεις μπροστά στο πλήθος των 100.000 ανθρώπων που έκδηλα αγωνιούν για την πορεία της «επανάστασής» τους, όταν ο συνεπαρμένος από την ατμόσφαιρα Ούγκο Τσάβες φωνάζει ότι «στη Βενεζουέλα του ανεμίζει τώρα η σημαία του Πόρτο Αλέγκρε» ή όταν ο Φάουστο Μπερτι-

νότι της Επανάστασης διαπιστώνει ότι αυτό το τεράστιο κίνημα έχει ανάγκη από ριζοσπαστική και αντικαπιταλιστική πολιτική έκφραση, πριν αναρωτηθεί εύγλωτα «αν όχι τώρα, πότε;»...

Τελικά, τίποτα δεν αποτυπώνει καλύτερα το ριζοσπαστισμό του Πόρτο Αλέγκρε 2003 από την ίδια την κληρονομιά που αφήνει στα δεκάδες Κοινωνικά Φόρουμ που βοήθησε να δημιουργηθούν σε κάθε γωνιά του πλανήτη. Και δεν είναι τυχαίο ότι αυτή η κληρονομιά σφραγίζεται από τη γέννηση του Παγκόσμιου Δικτύου των Κοινωνικών Κινήματων, με την οποία έγινε και το κλείσιμο των εργασιών του. Η Διακήρυξη αυτού του Παγκόσμιου Δικτύου είναι συνάμα και «ιδρυτικό γεγονός» ιστορικών διαστάσεων. Δημιουργώντας «ένα πλαίσιο ανοιχτό, ριζοσπαστικό, δημοκρατικό, πλουραλιστικό, διεθνιστικό, φεμινιστικό, αντιϊμπεριαλιστικό και αντίθετο στις διακρίσεις, ένα πλαίσιο που επιτρέπει να διαρθρώνονται οι αναλύσεις μας, οι στρατεύσεις μας και οι κινητοποιήσεις μας», αυτό το τόσο φιλόδοξο εγχείρημα στοχεύει «στη συγκρότηση ενός δικτύου ενεργού, ευελίκτου και διαρκούς, ανοιχτού και διάφανου, οριζόντιου και αποτελεσματικού», που θα «ενισχύει τη συμμετοχή των κινημάτων όλου του κόσμου στις κρίσιμες συζητήσεις, θα διευκολύνει την κοινή δράση, θα δυναμώνει την πρωτοβουλία όλων εκείνων που κινητοποιούνται γύρω από κοινωνικά διακυβεύματα».

Αυτή την ώρα που το Πόρτο Αλέγκρε 2003 ανήκει πια στο παρελθόν, δεν μπορούμε να μην αφιερώσουμε μια σκέψη στους συντρόφους της (τροτσκιστικής) αριστερής πτέρυγας του Κόμματος των Εργατών (PT) της Βραζιλίας, που επειδή είχαν κερδίσει τη δημαρχία αυτής της πόλης έκαναν δυνατή τη μετατροπή της σε σύμβολο και έδρα του παγκόσμιου κινήματος ενάντια στη νεοφιλελεύθερη παγκοσμιοποίηση. Όπως επίσης δεν μπορούμε να μην αναλογιστούμε (με δέος) την απόσταση που χωρίζει το σημερινό ορμητικό παγκόσμιο κινηματικό ποτάμι με τους αμέτρητους τοπικούς παραπόταμους από το αρχικό ρυάκι του Σιάτλ και πρώτου Πόρτο Αλέγκρε 2001. Αν και τα πάντα απομένουν να γίνουν, ο δρόμος που διανύθηκε ξεπέρασε κάθε προσδοκία και μας κάνει να αισιοδοξούμε για το μέλλον. Ο αγώνας συνεχίζεται... E

«Επιστρέφοντας από το Παγκόσμιο Κοινωνικό Φόρουμ νιώθω όπως μόλις να έχω βγει από μια τεράστια, πολύχρωμη θάλασσα που τα ταραγμένα κύματά της συνεπήραν όλους όσους συμμετείχαν στο γεγονός... Βρισκόσουν μπροστά στην ανάπτυξη ενός νέου διεθνισμού». Αυτά είπε ένας από τους 100,000 ακτιβιστές που συνέρευσαν στη Βραζιλιάνικη πόλη του Πόρτο Αλέγκρε. Ακολουθεί η ομιλία της γνωστής συγγραφέα και πρωτοστάτη του Ασιατικού Κοινωνικού Φόρουμ, Αρουντάτι Ρόι, που ξεσήκωσε τις 18,000 που κατέκλυσαν το Στάδιο Γκιγκαντίνιο του Πόρτο Αλέγκρε.

ΑΝΤΙΠΑΛΕΥΟΝΤΑΣ ΤΗΝ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ

Της Αρουντάτι Ρόι
ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: ΔΑΦΝΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

Χρειάζεται να προσδιορίσουμε τι εννοούμε με τον όρο «Αυτοκρατορία». Να σημαίνει την κυβέρνηση των ΗΠΑ (και τους ευρωπαϊκούς της δορυφόρους), την Παγκόσμια Τράπεζα, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, τον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου, τις πολυεθνικές επιχειρήσεις; Ή μήπως σημαίνει κάτι περισσότερο από αυτά; Σε πολλές χώρες η «Αυτοκρατορία» έχει ξεπετάξει παραφύαδες και ορισμένα πολύ επικίνδυνα παράγωγα τον εθνικισμό, τη θρησκευτική στενομυαλιά, το φασισμό και, βέβαια, την τρομοκρατία. Όλα αυτά πάνε χέρι-χέρι με την εταιρική παγκοσμιοποίηση. Επιτρέψτε μου να χρησιμοποιήσω ένα παράδειγμα. Η Ινδία βρίσκεται σήμερα στην πρώτη γραμμή του εγχειρήματος της εταιρικής παγκοσμιοποίησης. Η «αγορά» της, που ανέρχεται στο ένα δισεκατομμύριο, ανοίγεται στο πλάι του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου.

Η κυβέρνηση και η ινδική ελίτ καλωσορίζουν το (συν)εταιρισμό και τις ιδιωτικοποιήσεις. Το ξεχαρβάλωμα της δημοκρατίας προχωρεί με την ταχύτητα και αποτελεσματικότητα ενός προγράμματος αναδιάρθρωσης του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου. Ενώ οι σχεδιασμοί της εταιρικής παγκοσμιοποίησης συνθλίβουν τη ζωή των απλών ανθρώπων στην Ινδία, οι ασύστολες ιδιωτικοποιήσεις και οι εργατικές «μεταρρυθμίσεις» σπρώχνουν τους ανθρώπους μακριά από τη γη τους και έξω από τους χώρους δουλειάς τους. Είναι εκατοντάδες οι πτωχευμένοι αγρότες που αυτοκτονούν με παρασιτοκτόνα. Οι αγγελίες θανάτων από πείνα έρχονται από κάθε γωνιά της χώρας. Ενώ η ελίτ ταξιδεύει προς το φαντασιακό της προορισμό κάπου κοντά στην κορφή του κόσμου, οι ξεκληρισμένοι μπαίνουν στην τροχιά του κατήφορου προς το έγκλημα και το χάος. Το αίσθημα της απόγνωσης και της εθνικής απογοήτευση αποτελεί η ιστορία μας διδάσκει_έδαφος εκκόλαψης του φασισμού.

Οι δυο βραχίονες της Ινδικής κυβέρνησης εξελίχθηκαν σε άψογη τανάλια. Ενώ το ένα χέρι καταπιάνεται με το να πουλά τη χώρα χοντρικά, το άλλο, για ν' αποσπάσει την προσοχή, διευθύνει την ωρούμενη, την κρίζουσα χορωδία του ινδουιστικού εθνικισμού και του θρησκευτικού φασισμού. Διεξάγει πυρηνικές δοκιμές, ξαναγράφει βιβλία της ιστορίας, πυρπολεί εκκλησιές και κατεδαφίζει τζαμιά.

Τον περασμένο Μάρτη στην πολιτεία του Γκουτζράτ, 2000 μουσουλμάνοι σφαγιάστηκαν σ' ένα πογκρόμ σπονσαρισμένο από το κράτος. Οι μουσουλμάνες γυναίκες υπήρξαν ιδιαίτερος στόχος. Αφού τις ξεγύμνωσαν και τις βίασαν, τις έκαψαν ζωντανές. Εμπρηστές λεηλάτησαν και έκαψαν μαγαζιά, σπίτια, υφαντουργία και τεμένη. Περισσότερες από 150 χιλιάδες μουσουλμάνοι διώχτηκαν απ' τα σπίτια τους. Η οικονομική βάση της μουσουλμανικής κοινότητας έχει καταστραφεί. Και ενώ το Γκουτζράτ φλεγόταν, ο ινδός πρωθυπουργός εμφανιζόταν στο κανάλι MTV για να διαφημίσει τα νέα του ποιήματα.

Πριν ένα χρόνο η κυβέρνηση που οργάνωσε τη σφαγή επανекλέγηκε με άνετη πλειοψηφία. Κανένας δεν τιμωρήθηκε για τη γενοκτονία.

Αν επρόκειτο για το Σαντάμ Χουσεϊν κάθε θηριωδία θα προβαλλόταν από το CNN. Από τη στιγμή όμως που δεν είναι αυτή η περίπτωση_κι από τη στιγμή που η ινδική «αγορά» είναι ανοικτή στους παγκόσμιους επενδυτές_η ανθρωποσφαγή δεν τους προκαλεί την ελάχιστη αμηχανία. Όλα αυτά καταρρίπτουν το μύθο ότι η ελεύθερη αγορά σπάζει τα εθνικά σύνορα. Η ελεύθερη αγορά δεν απειλεί την εθνική ανεξαρτησία_υποσκάπτει τη δημοκρατία. Καθώς η απόσταση ανάμεσα σε φτωχούς και πλούσιους μεγαλώνει, η πάλη για το γώνιασμα των πλουτοπαραγωγικών πόρων κλιμακώνεται. Η εταιρική παγκοσμιοποίηση, για να προωθήσει ξεπουληματικές συμφωνίες, για να φέρει κάτω από τον έλεγχο των πολυεθνικών τις σοδειές μας, το νερό που πίνουμε, τον αέρα που αναπνέουμε και τα όνειρα που ονειρευόμαστε, χρειάζεται συμμάχους.

Χρειάζεται μια διεθνή συνομοσπονδία από πιστές, διεφθαρμένες, αυταρχικές κυβερνήσεις στις φτωχότερες χώρες που θα αναλάβουν να επιβάλουν αντιλαϊκές μεταρρυθμίσεις και την καταστολή κάθε διαμαρτυρίας.

Η εταιρική παγκοσμιοποίηση (ή θα 'ταν καλύτερα να την πούμε με το πραγματικό της όνομα;_ο ιμπεριαλισμός) χρειάζεται Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης που να προσποιούνται ότι είναι ελεύθερα. Χρειάζεται δικαστήρια που να προσποιούνται ότι απονέμουν δικαιοσύνη. Στο μεταξύ οι χώρες του Νότου κλείνουν τα σύνορά τους και συσσωρεύουν όπλα μαζικής καταστροφής.

Στο κάτω-κάτω, πρέπει να διασφαλίσουν ότι μόνο το χρήμα, τα αγαθά, οι πατέντες και οι υπηρεσίες προορίζονται για παγκοσμιοποίηση_Αλλά όχι η ελεύθερη διακίνηση των ανθρώπων, ούτε ο σεβασμός στα ανθρώπινα δικαιώματα. Ούτε οι διεθνείς συμφωνίες ενάντια στις φυλετικές διακρίσεις ή στα χημικά και τα πυρηνικά όπλα. Ούτε η απαγόρευση των βιομηχανικών εκπομπών που προκαλούν το φαινόμενο του θερμοκηπίου. Ούτε_θεός φυλάξει_η δικαιοσύνη. Αυτά_όλα αυτά_συνθέτουν την «Αυτοκρατορία»: Τη νομοταγή αυτή συνομοσπονδία, αυτή τη χυδαία συσσώρευση εξουσίας, το διευρυνόμενο χάσμα ανάμεσα σ' εκείνους που παίρνουν τις αποφάσεις κι αυτούς που θα πρέπει να τις υποστούν.

Ο αγώνας μας, ο στόχος μας, το όραμα μας για ένα άλλο κόσμο πρέπει να είναι η εξάλειψη αυτού του χάσματος. Πως αντιστεκόμαστε λοιπόν στην «Αυτοκρατορία»; Τα καλά μαντάτα είναι ότι δεν τα πηγαίνουμε και τόσο άσκημα. Υπήρξαν σημαντικές νίκες. Εδώ στη Λατινική Αμερική είχατε πολλές τέτοιες. Στη Βολιβία έχετε το Κοτσαμπάμπα. Στο Περού την εξέγερση της Αρεκουίπα. Στη Βενεζουέλα τον Ούγκο Τσάβες να κρατιέται στην προεδρία παρά τις προσπάθειες των ΗΠΑ να τον ανατρέψουν. Και το βλέμμα ολόκληρου του κόσμου να στρέφεται στο λαό της Αργεντινής, που προσπαθεί ν' αναγεννήσει τη χώρα μέσα από τις στάχτες της καταστροφής που έφερε το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο. Στην Ινδία το κίνημα ενάντια στην κα-

Η αντίσταση στην Αυτοκρατορία, ή - για να πούμε τα πράγματα με το όνομα τους - η αντίσταση στον ιμπεριαλισμό, κλιμακώνεται

πιταλιστική παγκοσμιοποίηση ολοένα και κερδίζει έδαφος και διεκδικεί να γίνει η μόνη πολιτική δύναμη που πραγματικά μπορεί ν' αντιπαλέψει το θρησκευτικό φασισμό. Όσον αφορά τους φανακτερούς πρεσβευτές της εταιρικής παγκοσμιοποίησης_η Enron, η Bechtel, η WorldCom, η Arthur Andersen_ που βρίσκονταν πέρσι τέτοιο καιρό και που βρίσκονται σήμερα; Και εδώ στη Βραζιλία πρέπει να ρωτήσουμε... ποιος ήταν πρόεδρος πέρσι και ποιος είναι τώρα; Και όμως, πολύ από μας έχουμε και στιγμές μαύρης απελπισίας και απόγνωσης. Ξέρουμε ότι, πίσω από την εξαπλούμενη σκιά του «πόλεμου ενάντια στην τρομοκρατία», οι άνθρωποι με τα κοστούμια εργάζονται σκληρά.

Ενώ οι βόμβες πέφτουν πάνω μας βροχή και οι πύραυλοι Cruise σκίζουν τους αιθέρες, ξέρουμε ότι υπογράφονται συμβόλαια, καταχωρούνται πατέντες, οι πετρελαιοαγωγοί διακλαδώνονται, οι φυσικοί πόροι λεηλατούνται, το νερό ιδιωτικοποιείται. Και ο Τζορτζ Μπους σχεδιάζει πόλεμο ενάντια το Ιράκ.

Αν δούμε αυτή τη σύγκρουση σαν μια ισότιμη αντιπαράθεση ανάμεσα στην «Αυτοκρατορία» και εμάς όλων που της μπαίνουμε τροχοπέδη, τότε μπορεί να μοιάζει ότι χάνουμε. Υπάρχει όμως ένας άλλος τρόπος να δούμε τα πράγματα. Όλοι εμείς, ο καθένας με το δικό του τρόπο, έχουμε πολιορκήσει την «Αυτοκρατορία». Μπορεί να μην την έχουμε αναχαιτίσει ακόμη_την έχουμε όμως ξεγυμνώσει. Την υποχρεώσαμε να ρίξει τη μάσκα. Την ξεμπροστιάσαμε. Σήμερα παρουσιάζεται στο διεθνές σκηνικό με την αγριότητα και την αδικία της εκτεθειμένη. Η «Αυτοκρατορία» μπορεί κάλλιστα να προχωρήσει σε πόλεμο, αλλά τώρα είναι γυμνή_τόση είναι η ασκήμια της που ούτε η ίδια δεν ανέχεται την όψη του ειδώλου της. Τόση είναι η ασκήμια της που δεν μπορεί να συνεγείρει ούτε τον ίδιο της το λαό. Δεν θα περάσει πολύς καιρός πρώτου γίνει σύμμαχος μας η πλειοψηφία του αμερικανικού λαού.

Πρόσφατα στη Ουάσινγκτον ένα-τέταρτο του εκατομμυρίου διαδήλωσαν ενάντια στον πόλεμο επί του Ιράκ. Μή-

να με τον μήνα η διαμαρτυρία αποκτά ορμή. Πριν τις 11 Σεπτεμβρίου του 2001 οι Ηνωμένες Πολιτείες είχαν μια κρυφή ιστορία_κρυμμένη προπαντός από τον ίδιο τον λαό τους.

Σήμερα όμως τα μυστικά των ΗΠΑ αποτελούν ιστορία, και η ιστορία τους έγινε δημόσια γνώση. Συζητιέται στους δρόμους. Σήμερα ξέρουμε ότι το κάθε επιχείρημα που χρησιμοποιείται υπέρ της κλιμάκωσης του πόλεμου ενάντια στο Ιράκ είναι μια ψευτιά_το πιο γελοίο, ότι η κυβέρνηση των ΗΠΑ είναι βαθιά προσηλωμένη στο να φέρει τη δημοκρατία στο Ιράκ.

Η ανθρωποσφαγή στο όνομα της δημοκρατίας είναι, βέβαια, ένα παλιό σπορ των αμερικανικών κυβερνήσεων. Εδώ στη Λατινική Αμερική το γνωρίζετε αυτό καλά.

Κανένας δεν αμφισβητεί ότι ο Σανταμ Χουσεϊν είναι ένας στυγνός δικτάτορας, ένας δολοφόνος (του οποίου τα χειρότερα εγκλήματα υποστηρίχθηκαν από τις κυβερνήσεις των ΗΠΑ και της Βρετανίας). Δεν χωρεί αμφιβολία ότι η Ιρακινοί θα την είχαν καλύτερα χωρίς αυτόν. Ναι, αλλά τότε θα πρέπει να πούμε και το εξής: Ολόκληρος ο πλανήτης θα την είχε καλύτερα χωρίς κάποιον κύριο Τζορτζ Μπους. Η πραγματικότητα είναι ότι ο Μπους είναι πολύ πιο επικίνδυνος από το Σανταμ Χουσεϊν.

Θα 'πρεπε λοιπόν να διώξουμε τον Μπους από το Λευκό Οίκο με βομβαρδισμούς; Είναι περισσότερο από καθαρό ότι ο Μπους είναι αποφασισμένος να προχωρήσει με πόλεμο ενάντια στο Ιράκ, αδιαφορώντας για τα γεγονότα αλλά και για την παγκόσμια κοινή γνώμη.

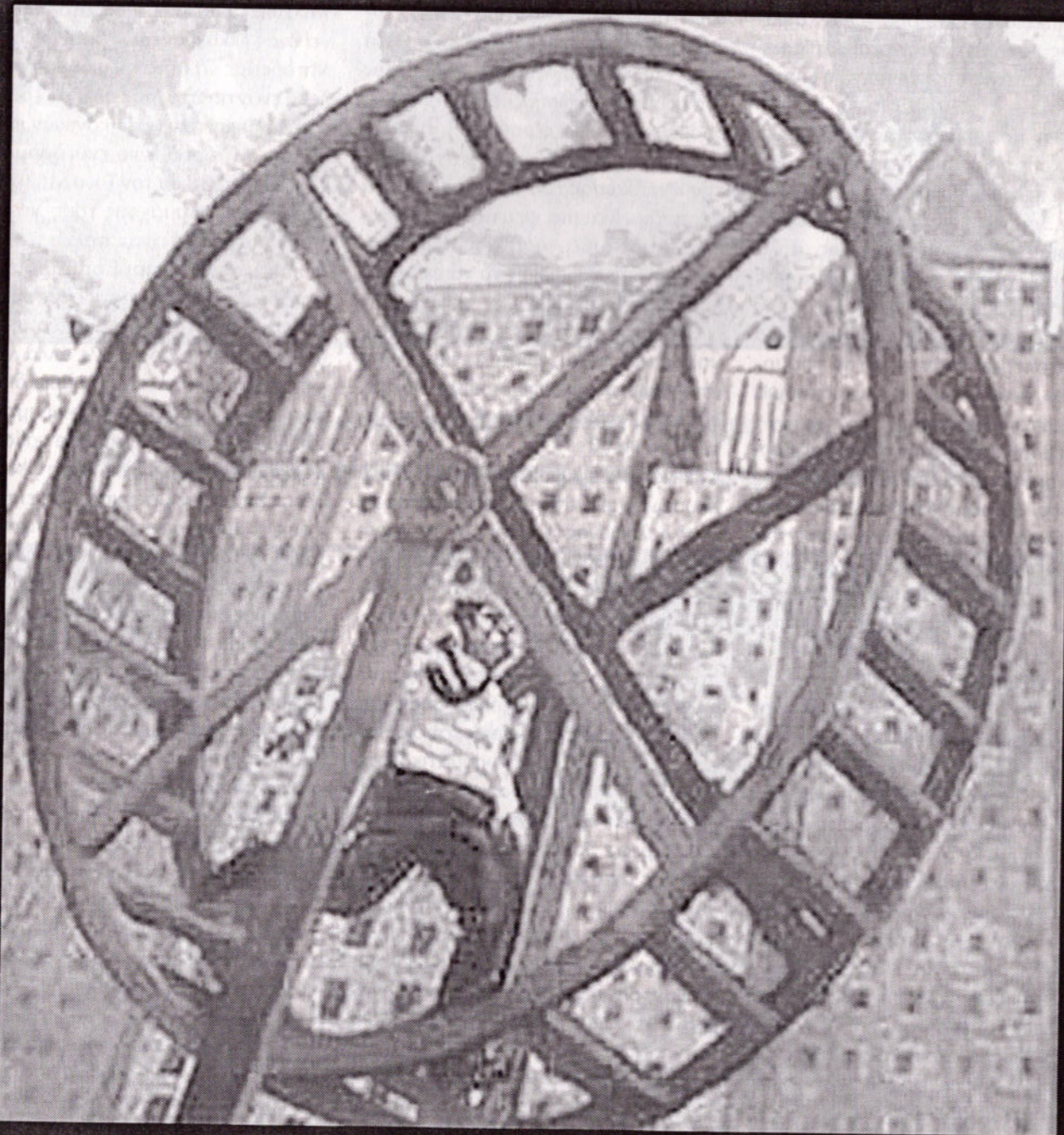
Στην προσπάθειά τους να προσηλυτίσουν συμμάχους, οι ΗΠΑ είναι έτοιμες να κατασκευάσουν γεγονότα. Η φάρσα με τους επιθεωρητές όπλων δεν είναι παρά μια άκρως προσβλητική παραχώρηση των αμερικανών σε μία διαστραμμένη αντίληψη κάποιου διεθνούς πρωτοκόλλου. Είναι μια προσπάθεια ν' αφήσουν την πόρτα ανοιχτή για να συρθούν μέσα οι σύμμαχοι της τελευταίας στιγμής ή ίσως τα Ηνωμένα Έθνη. Για να είμαστε ειλικρινείς, ο νέος πόλεμος ενάντια στο Ιράκ έχει ήδη αρχίσει. Τι μπορούμε να κάνουμε για να τον

σταματήσουμε; Μπορούμε ν' ακονίσουμε τη μνήμη μας. Μπορούμε να μάθουμε από την ιστορία μας. Μπορούμε να συνεχίσουμε να κτίζουμε την αντιπολεμική διάθεση μέχρις ότου αυτή γίνει ένας εκκωφαντικός βρυχηθμός.

Μπορούμε να μετατρέψουμε τον πόλεμο ενάντια στο Ιράκ σε μια τεράστια αποκάλυψη των αμερικανικών εγκλημάτων. Μπορούμε να εκθέσουμε τον Τζορτζ Μπους και τον Τόνυ Μπλέρ_και όλους τους συμμάχους τους_γι' αυτό που πραγματικά είναι: παιδοκτόνοι και δειλοί υπερπόντιοι βομβαρδιστές. Μπορούμε να ξαναεφεύρουμε την πολιτική ανυπακοή σ' ένα εκατομμύριο διαφορετικές εκδοχές. Με άλλα λόγια, μπορούμε με ένα εκατομμύριο διαφορετικούς τρόπους να τους γίνουμε ένας συλλογικός πονοκέφαλος (a collective pain in the ass). Όταν ο Τζορτζ Μπους λέει, «Είτε είστε μαζί μας, είτε είστε με τους τρομοκράτες», εμείς απαντούμε, «Ευχαριστούμε, δεν θα πάρουμε.» Μπορούμε να του το κάνουμε ξεκάθαρο ότι οι επιλογές των ανθρώπων ολόκληρου του πλανήτη δεν περιορίζονται μεταξύ ενός μοχθηρού Μίκυ-Μάους και κάποιων τρελών Μουλάντων. Η στρατηγική μας δεν θα πρέπει να είναι απλά ν' αντισταθούμε στην «Αυτοκρατορία» αλλά να την πολιορκήσουμε. Να της στερήσουμε το οξυγόνο. Να την ντροπιάσουμε. Να τη χλευάσουμε. Με την τέχνη μας, τη μουσική μας, τη λογοτεχνία μας, το πείσμα, τη χαρά και τη λαμπρότητά μας. Με την ασάλευτη επιμονή μας_και την ικανότητα μας ν' αφηγηθούμε τις δικές μας ιστορίες.

Ιστορίες τόσο διαφορετικές από αυτές με τις οποίες επιχειρούν να μας κάνουν πλύση εγκεφάλου. Η εταιρική επανάσταση θα καταρρεύσει αν αρνηθούμε ν' αγοράσουμε αυτά που μας πουλούν_τις ιδέες τους, τη δική τους εκδοχή της ιστορίας, τους πολέμους τους, τα όπλα τους, την αντίληψη τους για το αναπόφευκτο.

Να θυμάστε αυτό: Εμείς οι πολλοί, εκείνοι οι λίγοι. Εκείνοι μας χρειάζονται περισσότερο απ' ό,τι εμείς εκείνους. Μια άλλη κοινωνία είναι εφικτή... και έρχεται. Τις ήσυχες μέρες την ακούω που ανασαίνει.

Η πόλη σαν φυλακή

Του Εντουάρντο Γκαλεάνο

Η κοινωνία της κατανάλωσης, που καταναλώνει ανθρώπους, τους υποχρεώνει να καταναλώνουν, ενώ η τηλεόραση διδάσκει τη βία τόσο στους μορφωμένους όσο και στους αναλφάβητους. Αυτοί που δεν έχουν τίποτε μπορεί να ζουν μακριά από εκείνους που κατέχουν τα πάντα, έχουν όμως τη δυνατότητα να τους παρακολουθούν καθημερινά μέσα από την τηλεοπτική οθόνη. Η τηλεόραση επιδεικνύει την ξεδιάντροπη σπατάλη της καταναλωτικής φιέστας και ταυτόχρονα διδάσκει την τέχνη πώς να τινάζεις με μια πιστολιά στον αέρα τον τρόπο ζωής των άλλων.

Η πραγματικότητα μιμείται την τηλεόραση, η βία στο δρόμο είναι η συνέχεια της τηλεόρασης με άλλα μέσα. Τα παιδιά του δρόμου εφαρμόζουν την ιδιωτική πρωτοβουλία στο μοναδικό πεδίο που μπορούν να την εξασκήσουν: το έγκλημα. Τα ανθρώπινα δικαιώματά τους περιορίζονται στο να κλέβουν και να πεθαίνουν. Χτυπούν όπου βρουν κι έπειτα το βάζουν στα πόδια. Η ζωή γι' αυτά τελειώνει γρήγορα, ξοδεμένη στην κόλλα και στα άλλα ναρκωτικά που είναι ικανά να ξεγελάσουν μόνο την πείνα, το κρύο και τη μοναξιά. Μπορεί όμως και να τελειώνει ξαφνικά όταν κάποια σφαίρα έρχεται να την αφαιρέσει.

Το να περπατάς στους δρόμους των μεγάλων λατινοαμερικανικών πόλεων είναι ένα επικίνδυνο ρίσκο το ίδιο και το να μένεις στο σπίτι. Η πόλη σαν φυλακή: εκείνους που δεν τους κρατά στη φυλακή η ανάγκη, τους έχει φυλακισμένους ο φόβος. Όσοι κατέχουν κάτι, δεν ενδιαφέρει πόσο είναι αυτό, ζουν κάτω από μια συνεχή απειλή, καταδικασμένοι στον πανικό της προσεχούς επίθεσης. Όσοι κατέχουν πολλά, ζουν κλεισμένοι στα ασφαλή τους φρούρια. Τα μεγάλα κτίρια και τα αριστοκρατικά συγκροτήματα κατοικιών είναι τα φεουδαρχικά κάστρα της ηλεκτρονικής μας εποχής. Το κράτος, που δεν είναι πια πατερνλιστικό αλλά αστυνομικό, δεν κάνει φιλανθρωπίες. Ανήκει πλέον στο παρελθόν η ρητορική περί εξημέρωσης των ατίθασων μέσω της με-

λέτης και της εργασίας. Στην περιοχή της οικονομίας της αγοράς τα παιδιά που περισσεύουν εξολοθρεύονται από την πείνα και τους πυροβολισμούς. Τα παιδιά του δρόμου, παιδιά της περιθωριακής εργατικής δύναμης, ούτε είναι ούτε μπορούν να είναι χρήσιμα για την κοινωνία. Η μόρφωση είναι πρόνομο εκείνων που μπορούν να την πληρώνουν, σε όσους δεν μπορούν να την αγοράσουν εφαρμόζεται η καταπίεση. Η κοινωνική αδικία και η περιφρόνηση της ανθρώπινης ζωής αυξάνουν μαζί με την οικονομία.

Σε χώρες, όπου επίσημα έχει καταργηθεί η ποινή του θανάτου, εφαρμόζεται ανεπίσημα καθημερινά προς υπεράσπιση του δικαιώματος της ιδιοκτησίας, και οι διαμορφωτές της κοινής γνώμης αναλαμβάνουν συνήθως την υπεράσπιση αυτών των εγκλημάτων. Στον πολιτισμό του άγριου καπιταλισμού το δικαίωμα της ιδιοκτησίας είναι σημαντικότερο από το δικαίωμα στη ζωή. Οι άνθρωποι αξίζουν λιγότερο από τα πράγματα. Είναι αποκαλυπτικοί στην προκειμένη περίπτωση οι νόμοι της ατιμωρησίας. Οι νόμοι αυτοί, που αθώωσαν τις στρατιωτικές δικτατορίες για την κρατική βία που άσκησαν στις τρεις χώρες της Νότιας Αμερικής, συγχώρεσαν ταυτόχρονα και τα εγκλήματα και τα βασανιστήρια που αυτές έκαναν, δε συγχώρεσαν όμως τα εγκλήματα εναντίον της ιδιοκτησίας. Το κοινωνικό κόστος της προόδου Φεβρουάριος του 1989 στο Καρακάς. Ανεβαίνει ξαφνικά στα ύψη η τιμή των εισιτηρίων των λεωφορείων, τριπλασιάζεται η τιμή του ψωμιού και ξεσπά η οργή του λαού: στους δρόμους κείτονται τριακόσιοι ή πεντακόσιοι -ποιοι ξέρει;- νεκροί.

Φεβρουάριος του 1991 στη Λίμα. Η χολέρα εισβάλλει στις όχθες του Περού προσβάλλει το λιμάνι του Τσιμπότε και τις φτωχικές συνοικίες της Λίμα και σκοτώνει εκατό άτομα σε λίγες μέρες. Στα νοσοκομεία δεν υπάρχει πλάσμα ούτε άλας. Η "εξυγίανση" της οικονομίας, που έβαλε σε εφαρμογή η κυβέρνηση καταδάφισε ότι είχε απομείνει από το δημοσίο σύστημα υγείας και διπλάσιασε

με βάση τον αριθμό των Περουβιανών που ζουν σε συνθήκες μεγάλης φτώχειας, κερδίζοντας λιγότερα από τον ελάχιστο μισθό. Ο ελάχιστος μισθός για τη χώρα αυτή είναι 45 δολάρια το μήνα.

Οι σημερινοί πόλεμοι -πόλεμοι ηλεκτρονικοί- γίνονται στις οθόνες των βιντεοπαιχνιδιών. Τα θύματα ούτε τα βλέπουμε, ούτε τα ακούμε. Αλλά και η οικονομία μας του εργαστηρίου δεν ακούει και δε βλέπει τους πεινασμένους, ούτε την κατεστραμμένη γη. Τα όπλα με τηλεχειρισμό σκοτώνουν χωρίς τύψεις. Η διεθνής τεχνολογία, που επιβάλλει στον Τρίτο Κόσμο τα προγράμματα της ανάπτυξης και τα σχέδια βελτίωσης, σκοτώνει το ίδιο, από το εξωτερικό και από μακριά.

Περισσότερο από ένα τέταρτο του αιώνα η Λατινική Αμερική καταστρέφει τα ούτως ή άλλως ανίσχυρα αναχώματα κατά της αυθαιρεσίας του χρήματος. Οι τράπεζες δανεισμού βομβάρδισαν αυτές τις αμυντικές θέσεις με το σίγουρο όπλο του εκβιασμού και οι στρατιωτικοί ή οι κυβερνώντες πολιτικοί βοήθησαν στην κατεδάφιση των θέσεων αυτών δυναμιτίζοντας τις εκ των έσω. Έτσι υποχωρούν το ένα μετά το άλλο τα εμπόδια προστατευτισμού που είχε θέσει κάποτε το κράτος. Και τώρα το ίδιο το κράτος πουλά τις εθνικές δημόσιες υπηρεσίες με αντάλλαγμα το τίποτε, ή χειρότερα και από το τίποτε, γιατί ο πωλών καταντάει τελικά να αγοράζει. Οι χώρες μας παραδίνουν τα κλειδιά και όλα τα υπόλοιπα στα διεθνή μονοπώλια, που τώρα ονομάζονται "παράγοντες διαμόρφωσης τιμών", και μετατρέπονται σε ελεύθερες αγορές. Η διεθνής τεχνοκρατία διακηρύσσει ότι η ελεύθερη αγορά είναι το μαγικό μονοπάτι που θα μας οδηγήσει στον πλούτο. Γιατί λοιπόν οι πλούσιες χώρες, που το διακηρύσσουν, δεν το ακολουθούν οι ίδιες; Η ελεύθερη αγορά -το πιο πετυχημένο εξαγωγικό προϊόν των ισχυρών- είναι ζυγός υποταγής για τους ασθενείς. Κατασκευάζεται για κατανάλωση από τις φτωχές χώρες. Καμιά πλούσια χώρα δεν το χρησιμοποίησε ποτέ.

Μαγικό μονοπάτι, λοιπόν, που οδηγεί στον πλούτο, για πόσους όμως; Επίσημα στοιχεία από την Ουρουγουάη και την Κουσταρική, χώρες όπου ήταν λιγότερο οξυμένες οι κοινωνικές αντιθέσεις, δείχνουν ότι ένας στους έξι Ουρουγουαϊνούς ζει σε συνθήκες έσχατης ένδειας, ενώ δύο στις πέντε Κουσταρικές οικογένειες είναι φτωχές. Το αμφίβολο πάντρεμα της προσφοράς και της ζήτησης, σε μια ελεύθερη αγορά που εξυπηρετεί το δεσποτισμό των ισχυρών, τιμωρεί τους φτωχούς και γεννά μια οικονομία βασισμένη στην κερδοσκοπία αποθαρρύνει την παραγωγή, απαξιώνει την εργασία, θεοποιεί την κατανάλωση. Ο κόσμος κοιτάζει τους πίνακες ισοτιμίας του συναλλάγματος σαν να ήταν οθόνες του σινεμά και ρωτάει για το δολάριο λες και πρόκειται για άνθρωπο: "Πώς πάει το δολάριο;"

Η τραγωδία επαναλαμβάνεται σαν φάρσα. Από την εποχή ακόμη του Χριστόφορου Κολόμβου η Λατινική Αμερική βίωσε σαν δική της τραγωδία την ξένη καπιταλιστική ανάπτυξη. Τώρα αυτό επαναλαμβάνεται σαν φάρσα. Πρόκειται για την καρικατούρα της ανάπτυξης: ένας νάνος που ισχυρίζεται ότι είναι παιδί. Η τεχνοκρατία βλέπει αριθμούς και όχι ανθρώπους. Οι αριθμοί όμως που βλέπει είναι εκείνοι που την συμφέρουν. Οι αριθμοί αποκαλύπτουν, αλλά δεν έχουν την ικανότητα να μετανοούν. Τελικά η ανθρώπινη αξιοπρέπεια εξαρτάται από τον υπολογισμό κόστους-οφέλους και η θυσία των φτωχών δεν είναι παρά το κοινωνικό κόστος της προόδου.

Σε τι ανέρχεται άραγε αυτό το κοινωνικό κόστος, εάν μπορούσαμε να το υπολογίσουμε; Στο τέλος της δεκαετίας του 1990 το περιοδικό "Stern" έκανε έναν προσεκτικό απολογισμό των ζημιών που προκάλεσε η ανάπτυξη στη σημερινή Γερμανία. Το περιοδικό υπολόγισε με οικονομικούς όρους τις ανθρώπινες και υλικές απώλειες που προκλήθηκαν από τα τροχαία ατυχήματα, από τα μπουτιλιάρια, από τη μόλυνση της ατμόσφαιρας, των νερών και των τροφίμων, από την υπο-

βάθμιση των χώρων πρασίνου και από άλλες αιτίες και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι απώλειες ισοδυναμούν με το ένα τέταρτο του εθνικού προϊόντος της γερμανικής οικονομίας. Ο πολλαπλασιασμός της ανθρώπινης εξαθλίωσης δεν εμφανιζόταν προφανώς σ' αυτά τα στοιχεία, επειδή η Ευρώπη εδώ και αιώνες πλουτίζει από τη φτώχεια των άλλων, θα ήταν όμως ενδιαφέρον να ξέραμε τι θα αποκάλυπτε ένας παρόμοιος υπολογισμός, εάν εφαρμοζόταν στην περίπτωση του εκσυγχρονισμού της Λατινικής Αμερικής. Δεν θα πρέπει να ξεχνάμε βέβαια ότι στη Γερμανία το κράτος ελέγχει και περιορίζει, μέχρις ενός ορισμένου σημείου τις βλαβερές συνέπειες που έχει το σύστημα πάνω στους ανθρώπους και στο περιβάλλον. Τι αποτελέσματα θα έδινε ένας υπολογισμός βλαβερών επιπτώσεων σε χώρες σαν τις δικές μας, που δημιούργησαν για τους εαυτούς τους το μύθο της ελεύθερης αγοράς και επιτρέπουν το χρήμα να κινείται σαν μια τίγρη που το έχει σκάσει από κλουβί; Ποια είναι η έκταση των ζημιών που έχουμε υποστεί -και θα υποστούμε ακόμη στο μέλλον- εξαιτίας ενός συστήματος που μας αποκοιμίζει με τεχνητές ανάγκες; Μέχρι ποιο σημείο μπορούν όλα αυτά να μετρηθούν; Μπορεί να μετρηθεί η ζημιά που έχει προκληθεί στην ψυχή του ανθρώπου; Τι αν πούμε για την αύξηση της βίας, ή για την απαξίωση της καθημερινής ζωής;

Η Δύση ζει την ευφορία του θριάμβου της. Μετά την πτώση των καθεστώτων της Ανατολής βρέθηκε το άλλοθι: στην Ανατολή ήταν χειρότερα. Ήταν χειρότερα; Νομίζω ότι θα κάναμε καλύτερα αν διερωτόμασταν κατά πόσο ήταν εκεί ριζικά διαφορετικά τα πράγματα. Στη Δύση βλέπουμε να θυσιάζεται η δικαιοσύνη στο όνομα της ελευθερίας, πάνω στο βωμό της "θεάς" παραγωγικότητας. Στην Ανατολή θυσιάζόταν η ελευθερία στο όνομα της δικαιοσύνης, πάντα στο βωμό της "θεάς παραγωγικότητας".

Στο Νότο, πάντως, δεν είναι ακόμη πολύ αργά να αναρωτηθούμε εάν αυτή η "θεά" αξίζει τη θυσία των ζωών μας. ☐

Νοημοσύνη: Ιστορία και Εξέλιξη

Της Ελενας Ζαρούνα

Ο όρος νοημοσύνη ή ευφυΐα (intelligence) είναι πολύ πρόσφατος. Προέκυψε μέσα από τη διαδικασία της αντικειμενοποίησης* την οποία ώθησαν πολιτικές σκοπιμότητες (Hayes 1998).

Ιυγκεκριμένα περί τα τέλη του 19ου αιώνα οι αστοί θέλησαν να εδραιωθούν στην εξουσία με κυρίαρχη ιδεολογία αυτή της αξιοκρατίας (Κατή 1990, Hayes 1998). Δηλαδή κατά τις διακηρύξεις της αστικής τάξης η εξουσία έπρεπε να βρίσκεται στα χέρια των πλιό ικανών, αν λοιπόν οι αστοί αποδεικνύονταν ικανότεροι της εργατικής τάξης τότε δικαιωματικά θα τους ανήκε η εξουσία. Η νοημοσύνη ως μετρήσιμη ποσότητα εισήχθη αφενός για να εξυπηρετήσει το επιχείρημα αυτό της αστικής τάξης. Η ουσιαστική αντικειμενοποίηση του όρου νοημοσύνη, έγινε το 1905 όταν οι επιστήμονες Alfred Binet και Theophile Simon επιστρατεύτηκαν από την Γαλλική κυβέρνηση για να βρουν τρόπο εντοπισμού των παιδιών που υστερούσαν νοητικά ώστε αυτά να εισάγονται στα νεοϊδρυθέντα τότε γαλλικά ειδικά σχολεία (Cole & Cole 2001, Hayes 1998, Murphy & Davidshofer 1994, Kaplan & Scarruzzo 1997). Πράγματι οι Binet και Simon μετά την μελέτη 200 παιδιών ηλικιών 3-12 ετών κατέληξαν σε ένα τυποποιημένο τεστ νοημοσύνης που ξεχώριζε τα παιδιά που υστερούσαν αλλά και τα παιδιά που υπερερούσαν. Παρά το γεγονός ότι σήμερα η επιστημονική εγκυρότητα του όρου νοημοσύνη βρίσκεται υπό αμφισβήτηση ως προς την υπόσταση αλλά και τη χρησιμότητά του (Murphy & Davishofer 1994), η προσπάθεια ορισμού της ποιότητας αυτής ογιάτι μάλλον περί αυτού πρόκειται και όχι περί ποσότητας- παραμένει διαρκής. Αν και ο Binet υπήρξε πρωτοπόρος στη μελέτη του ζητήματος αυτού δεν έδωσε σαφή ορισμό παραμόνο πλαισίωσε τον όρο. Κατά τον Binet η νοημοσύνη χαρακτηρίζεται ως θεμελιώδης ικανότητα κρίσης, κοινής λογικής, πρωτοβουλίας και περιβαλλοντικής προσαρμογής (Cole & Cole 2001). Σημειώνεται επίσης πως συχνά η σχολική αποτυχία δεν ανάγεται σε νοητική υστέρηση αλλά σε εξωγενείς περιβαλλοντικούς παράγοντες. Σημαντικό από την πλευρά του Binet είναι ότι θεώρησε τη νοη-

μοσύνη εξελιχτική διαδικασία και καταδίκασε την άποψη περί αμεταβλητότητας της νοημοσύνης, χαρακτηρίζοντας την ως απάνθρωπη απαισιοδοξία. Και ενώ ο Binet μιλούσε για νοητική ηλικία, δηλαδή την ηλικία ενός παιδιού ανάλογα με το τι μπορούσε να κάνει σε σχέση πάντοτε με τα συνομήλικά του, ο Stern το 1912 πρότεινε να θεωρείτε η νοημοσύνη ως η αναλογία της νοητικής ηλικίας προς την χρονολογική ηλικία επί 100. Έτσι γεννήθηκε η μονάδα μέτρησης της νοημοσύνης, το λεγόμενο IQ. Όμως επειδή δεν κάνει νόημα να εξισώνουμε τη νοημοσύνη ενός παιδιού 8 ετών που είναι πχ 100 μονάδες με τη νοημοσύνη ενός ενήλικα που είναι επίσης 100 μονάδες, λήφθηκαν μεγάλα δείγματα από διάφορους ηλικιακούς πληθυσμούς, στους οποίους χορηγήθηκε ένα IQ-test και τα αποτελέσματα έτυχαν στατιστικής επεξεργασίας. Φαίνεται ότι ο ΔΝ ακολουθεί κανονική κατανομή και με βάση αυτήν γίνονται σήμερα οι συγκρίσεις και εξάγονται τα αποτελέσματα των τεστ (Sternberg 1999).

Οι εξελίξεις στο ζήτημα της νοημοσύνης δεν άργησαν να διοχετευτούν τόσο προς την υπόλοιπη αναπτυσσόμενη Ευρώπη (Αγγλία, Γερμανία) όσο και προς την Αμερική. Από τότε τα πολιτικά παιχνίδια τα συναφή με την νοημοσύνη δεν έπαψαν να οργιάζουν. Η νοημοσύνη έγινε ασπίδα μιας σειράς πολιτικών πράξεων σε θέματα εκπαίδευσης, κοινωνίας, εξωτερικών σχέσεων. Ως παραδείγματα του φαινομένου αυτού μπορούμε να αναφέρουμε την απαγόρευση της μετανάστευσης- αφού κατά τα τεστ νοημοσύνης όλοι οι ξένοι ήταν νοητικά κατώτεροι από τους αμερικάνους ή τους βρετανούς και θα αποτελούσαν μίσημα- (Hayes 1998), επίσης η ρατσιστική πολιτική θωρακίστηκε από τα περίφημα τεστ που έβρισκαν τους μαύρους λιγότερο έξυπνους από τους λευκούς. Η αισχρότερη και πλιό απάνθρωπη ίσως πολιτική υπήρξε αυτή της στέρωσης των ατόμων με χαμηλό ΔΝ ώστε να μην αλλοιώσουν το νοητικό επίπεδο του πληθυσμού. Πρό-

κειται για απόρροια της θεωρίας του Galton περί ευγονικής. Ο Galton απόδωσε την ακμή και την πτώση των λαών στην ποιότητα των ηγετών ανάγοντας τη σκέψη του στην Πλατωνική Πολιτεία, εδραιώνοντας τις ατομικές διαφορές και καταλήγοντας στην ευγονική και την ίδρυση της ευγονικής εκπαιδευτικής ένωσης, «eugenics education society» (Burt 1975, Hayes 1998). Όπως διαφαίνεται από τα παραπάνω η νοημοσύνη αποτελεί εύχρηστο πολιτικό όπλο για τη χάραξη αντιλαϊκών, συμφεροντολογικών πολιτικών. Ουκ ολίγες οι φορές που τα στατιστικά στοιχεία είτε παραποιήθηκαν σκόπιμα, είτε αναλύθηκαν εσφαλμένα οδηγώντας σε κίβδηλα συμπεράσματα (Cole & Cole 2001, Hayes 1998). Ένα άλλο σοβαρό πρόβλημα με τα τεστ ήταν το ότι αποτελούσαν προϊόντα μετάφρασης η οποία δεν αντανακλούσε επακριβώς το αυθεντικό υπό εξέταση χαρακτηριστικό. Τα τεστ ήταν γεμάτα πολιτισμική προκατάληψη και συχνά ρατσισμό, έτσι που τελικά ευνοούνταν ορισμένες ομάδες -λευκοί, αμερικάνοι- (Cole & Cole 2001, Hayes 1998). Μελέτες που έγιναν στις ΗΠΑ αρχές του 20ου αιώνα έδειχναν ότι οι αμερικανο-ιταλοί είχαν κατά μέσο όρο ΔΝ=87, πρόσφατες μελέτες δείχνουν πάλι τους αμερικανο-ιταλούς να έχουν μέσο όρο ΔΝ=100+. Τι γίνεται λοιπόν; Δεν είναι δυνατό μέσα σε 100 χρόνια οι άνθρωποι αυτοί να έχουν βελτιωθεί γενετικά σε τέτοιο βαθμό, όμως με την τριβή τους με τον αμερικανικό πολιτισμό, συμπεριφέρονται πια ως αμερικάνοι και αποδίδουν ως τέτοιοι. Επιπρόσθετα φαίνεται οκαι είναι απόλυτα λογικό- πως άνθρωποι διαφορετικών πολιτισμών έχουν διαφορετική αντίληψη της εξυπνάδας. Σε μια μελέτη που διεξήγαγε ο Michael Cole το 1971 ζητήθηκε από ενήλικες της φυλής Κπελ της Αφρικής να ταξινομήσουν κάποιες έννοιες. Ενώ οι περισσότερο έξυπνοι άνθρωποι των δυτικών κοινωνιών ταξινομούσαν ιεραρχικά οι Κπελ ταξινομούσαν λειτουργικά. Όταν ζητήθηκε από έναν από αυτούς να τα-

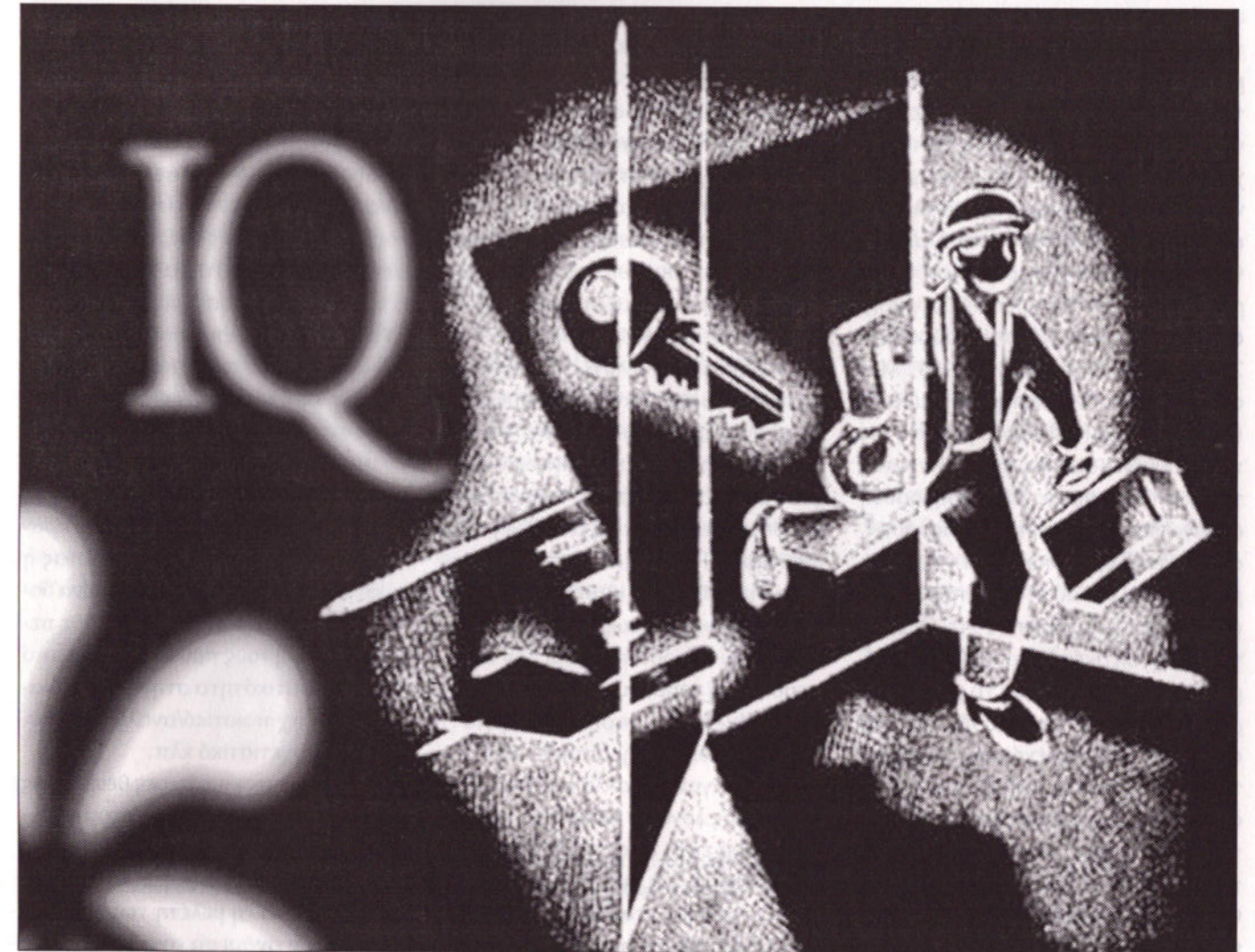
ξινομήσει ως ένας ανόητος θα έκανε, ταξινομήσε λειτουργικά! Συνεπώς η έννοια της εξυπνάδας ποικίλει από πολιτισμό σε πολιτισμό (Sternberg 1999).

Τώρα που έχουμε δει συνοπτικά την ιστορία της νοημοσύνης, θα ήταν καλό να δούμε κάποιες απόπειρες ορισμού της και έπειτα κάποιες από τις πιο γνωστές θεωρίες για τη δομή της. Οι Murphy & Davidshofer (1994) εντο-

περιέγραψε την νοημοσύνη ως την ικανότητα αφηρημένης σκέψης, αυτοκριτικής και προσαρμογής. Ο Wechsler (1975) όρισε την νοημοσύνη ως την ικανότητα ενός ατόμου να καταλαβαίνει τον κόσμο και να συναντά τις απαιτήσεις του. Η Heim (1970) υποστήριξε ότι η ευφυής δραστηριότητα συνίσταται στη σύλληψη των ουσιαστών στοιχείων μιας κατάστασης και στη σωστή αντίδραση στις απαιτήσεις της. Κατά τον

για μάθηση και αφηρημένη σκέψη, για αυτογνωσία, αυτοπεριγραφή και αυτοέλεγχο, για επίλυση νέου προβλήματος και για προσαρμογή στο περιβάλλον.

Παρακάτω θα δούμε κάποιες θεωρίες που αναπτύχθηκαν για τη νοημοσύνη. Ο Spearman (1904) πρώτος εισηγήθηκε ότι η νοημοσύνη συνίσταται σε μια γενική ικανότητα g (general intellectual factor) και σε ένα αριθμό διαφορετικών

πιίζουν τη δυσκολία ορισμού της νοημοσύνης και υποστηρίζουν ότι είναι προτιμότερο αφού είναι ένα θεωρητικό κατασκευάσμα και όχι ένα έπραγμα να οριστεί ως σύνολο συμπεριφορών που υποδεικνύουν επίπεδο ευφυΐας. Επίσης η νοημοσύνη δεν μπορεί να οριστεί ως μια συμπεριφορά αλλά ως σύνολο συμπεριφορών που έχουν γνωστικές απαιτήσεις. Ο Terman (1916)

Estes (1982) πρόκειται για ένα χαρακτηριστικό της συμπεριφοράς που καθορίζεται από τις γνωστικές λειτουργίες και τα κίνητρα. Ο Estes θεωρεί επικίνδυνα παραπλανητικό το να θεωρηθεί η ευφυΐα ως μια ανεξάρτητη και αυτόνομη οντότητα. Κάποια από τα κοινά χαρακτηριστικά των ορισμών της νοημοσύνης όπως τα εντοπίζει ο Σταυρινίδης (2002) είναι οι ικανότητες:

μαθημένων δεξιοτήτων s (specific factor). Ο Thurstone το 1938 υποστηρίζει ότι δεν υπάρχει παράγοντας g αλλά παράγοντες που προσομοιάζουν στο g (Murphy & Davidshofer 1994) και η νοημοσύνη αποτελείται από ένα σύνολο επτά κύριων νοητικών ικανοτήτων, ανεξάρτητων μεταξύ τους. Οι ικανότητες αυτές είναι: η λεκτική κατανόηση, η λεκτική ευχέρεια, η αριθ-

μητική, η χωρική οπτικοποίηση, η μνήμη, η διαλογιστική και η ταχύτητα αντίληψης (Hayes 1998). Ο Vernon το 1960 εισηγείται πως εν μέρη τόσο ο Thurstone όσο και ο Spearman είχαν δίκαιο. Υποστηρίζει πως η νοημοσύνη είναι ιεραρχικά δομημένη. Υπάρχει μεν ένας παράγοντας g ο οποίος όμως χωρίζεται σε δύο κατηγορίες, τις σχολικές ικανότητες και τις μηχανικές ικανότητες. Οι δύο αυτές κατηγορίες (major group factors ή μείζονες παράγοντες) υποδιαιρούνται σε άλλες κατηγορίες, τους ελάσσονες παράγοντες (minor group factors). Για τις σχολικές ικανότητες μιλούμε για γλωσσικό παράγοντα, μαθηματικό κλπ. Και για τις μηχανικές ικανότητες μιλούμε για μηχανικό παράγοντα, χειροτεχνικό κλπ. Οι ελάσσονες παράγοντες υποδιαιρούνται με τη σειρά τους σε ειδικούς παράγοντες όπως η γλωσσική έκφραση, ο προσανατολισμός κλπ (Σταυρινίδης 2002, Murphy & Davidshofer 1994). Μια άλλη θεωρία είναι αυτή του Guilford (1967). Ο Guilford ξεφεύγει από τις προηγούμενες θεωρίες απορρίπτοντας το g και υποστηρίζει ότι η νοημοσύνη οργανώνεται με βάση τρεις διαστάσεις, αυτή των διεργασιών, αυτή του περιεχομένου και αυτή των προϊόντων (Murphy & Davidshofer 1994). Οι διεργασίες ή νοητικές λειτουργίες αναφέρονται στον τρόπο που το μυαλό χειρίζεται ένα έργο, την προσέγγιση που ακολουθεί. Το περιεχόμενο αναφέρεται στον τύπο της νοερής αναπαράστασης που χρησιμοποιείται και το προϊόν στο είδος του αποτελέσματος που προκύπτει από το νοητικό έργο. Οι τρεις βασικές διαστάσεις του μοντέλου αποτελούνται από επιμέρους παράγοντες που όταν συνδυαστούν με όλους τους πιθανούς τρόπους μπορούν να παράξουν 150* διαφορετικές δεξιότητες. Το μοντέλο αυτό συνήθως αναπαριστάται με ένα κύβο όπου το μήκος είναι οι διεργασίες, το πλάτος το περιεχόμενο και το ύψος οι νοητικές λειτουργίες. Ο Cattell (1963) εισηγείται τη διάσπαση του g σε δύο μέρη, στην αποκρυσταλλωμένη και στη ρέ-

ουσα νοημοσύνη. Η ρέουσα ευφυΐα αποτελεί τις βασικές έμφυτες νοητικές ικανότητες λογικής και εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τη νευρολογία του εγκεφάλου. Η αποκρυσταλλωμένη ευφυΐα αντιπροσωπεύει τις ικανότητες που συνδέονται με την εμπειρία, την άσκηση, τη μάθηση και τον πολιτισμό μέσα στο οποίο ζει το άτομο (Kline 1991). Ο Gardner (1985) υιοθετεί μια πιο ακραία άποψη, εισηγείται πως το άτομο έχει διαφορετικές νοημοσύνες και στηρίζει την άποψή του σε εξελικτικές μαρτυρίες, οι οποίες παρουσιάζουν τις διάφορες κλίσεις να αναπτύσσονται καθώς αναπτύσσεται το άτομο, μαρτυρίες από εγκεφαλική βλάβη που μπορεί να επηρεάσει κάποιες μόνο λειτουργίες, μαρτυρίες για μεγαλοφυΐες ή gifted underachievers, σοφούς ιδιώτες όπως συνηθίζεται στην ελληνική -που προσωπικά απορρίπτω γιατί το είδιωτες- προέρχεται από το αγγλικό *idiots*, *ελληνιστί ανόητος*, και από περιγραφές που δείχνουν πως μπορεί να εξελικτεί μια ικανότητα ή κλίση. Κατά τον Gardner, λοιπόν υπάρχουν επτά διαφορετικές νοημοσύνες, η κάθε μια με ξεχωριστή καταβολή στον εγκέφαλο. Πρόκειται για τη γλωσσική, τη μουσική, τη μαθηματικό-λογική, τη χωρική, τη σωματική-κινησθητική, τη διαπροσωπική και την ενδοπροσωπική νοημοσύνη. Η προσέγγιση αυτή δέχεται σοβαρή κριτική γιατί αγνοεί κάποιους σημαντικούς κοινωνικούς παράγοντες, αλλά και για μεθολογικούς λόγους, όμως από την άλλη πλευρά είναι από τις λίγες θεωρίες που μπορούν να συμπεριλάβουν και τις εξαιρέσεις στον κανόνα (Hayes 1998). Μια από τις σημαντικότερες θεωρίες για την νοημοσύνη είναι η τριαρχική θεωρία του Sternberg. Ο Sternberg σε συγγράμματά του από το 1977 ως το 1985 εισηγείται ένα εναλλακτικό μοντέλο της νοημοσύνης σύμφωνα με το οποίο υπάρχουν τρεις ξεχωριστές πλευρές της ανθρώπινης νοημοσύνης, οι οποίες συνεργάζονται για να παράγουν μια ευφυή συμπεριφορά. Οι τρεις αυτές πλευρές αναπτύσσονται

μέσα από μια θεωρία έκαστη. Έτσι η συστατική θεωρία (componential theory) ασχολείται με το πως δημιουργείται μια έξυπνη συμπεριφορά, δηλαδή με τους γνωστικούς μηχανισμούς που την υποκινούν, η πλαισιακή -σχετική με το κοινωνικό πλαίσιο- θεωρία (contextual theory) ασχολείται με το ποιες συμπεριφορές θεωρούνται έξυπνες ανάλογα με το κοινωνικό πλαίσιο και η εμπειρική θεωρία (experiential theory) ασχολείται με το πως η προηγούμενη εμπειρία του ατόμου επηρεάζει τον τρόπο που χειρίζεται ένα δεδομένο έργο (Murphy & Davidshofer 1994, Hayes 1998). Μια τελευταία θεωρία που θα δούμε συνοπτικά είναι του Δημητρίου. Ο Δημητρίου πιστεύει πως υπάρχουν τρία επίπεδα στην αρχιτεκτονική του νου, το σύστημα επεξεργασίας, το υπεργνωστικό σύστημα και τα εξειδικευμένα δομικά συστήματα.

Το σύστημα επεξεργασίας αποτελεί το δυναμικό πεδίο στο οποίο αναπαρίστανται οι πληροφορίες, προστατεύονται και τυγχάνουν επεξεργασίας. Το υπεργνωστικό σύστημα ορίζει τον γενικό προσανατολισμό του ατόμου ως προς το πως θα πρέπει να αναπαρσταθεί και να τύχει επεξεργασίας η πραγματικότητα. Τα εξειδικευμένα δομικά συστήματα υπάρχουν σε κάθε πεδίο και η δομή τους προσδιορίζεται από την πραγματικότητα στην οποία αναφέρονται πχ ποιοτικό/αναλυτικό, ποσοτικό/συσχετιστικό κλπ.

Αφού είδαμε τις κυριότερες θεωρίες ως εξετάσουμε τώρα το ρόλο του περιβάλλοντος και της κληρονομικότητας ως προς την νοημοσύνη. Είναι ευρέως παραδεκτό ότι η μελέτη των αλληλεπιδράσεων ανάμεσα στα γονίδια και στο περιβάλλον είναι πολύ δύσκολη στην περίπτωση του ανθρώπου τόσο για λόγους ηθικής οδεν μπορούμε να εκθέσουμε βρέφη σε εχθρικά περιβάλλοντα για να ικανοποιήσουμε την επιστημονική μας περιέργεια, αλλά και γιατί τα περισσότερα από τα ανθρώπινα χαρακτηριστικά είναι πολυγονιδιακά, επίσης γιατί οι γονείς συμβάλλουν τόσο στο γενετικό υλικό των παι-

διών όσο και στο περιβάλλον μέσα στο οποίο αυτά μεγαλώνουν (Cole & Cole 2001). Μέσα από μελέτες έχει διαφανεί πως η νοημοσύνη εξαρτάται και από την κληρονομικότητα και από το περιβάλλον. Οι μελέτες όμως διαφωνούν στο βαθμό στον οποίο η κληρονομικότητα επηρεάζει τη νοημοσύνη. Ο Burt μιλούσε για 80% κληρονομικότητα της νοημοσύνης, οι μελέτες του όμως είναι πιθανώς σαθρές αφού το δείγμα του ως δια μαγεΐας αυξανόταν με τα χρόνια, είχε δύο πιθανόν φανταστικές βοηθούς κλπ. Οι Cole & Cole κάνουν λόγο για το ότι 50% των διαφορών στα τεστ μέσα στις ίδιες πληθυσμιακές ομάδες ελέγχεται από γενετικούς παράγοντες. Γενικά πολλοί επι-

στήμονες έχουν καταπιαστεί με το ζήτημα αυτό, ένας από του κορυφαίους είναι ο Plomin, και κατέληξαν σε πολύ διαφορετικά συμπεράσματα. Κανένας όμως δεν μπορεί να αποκλείσει την επίδραση που έχουν και οι δύο παράγοντες ως προς την ανάπτυξη της νοημοσύνης.

Κλείνοντας θα ήθελα να παραθέσω την άποψή μου σχετικά με το ζήτημα της νοημοσύνης. Πρόκειται για έναν πολύ εύχρηστο όρο που μπορεί να καταστεί επικίνδυνος τόσο στα χέρια των πολιτικών όσο και στα χέρια των ψυχολόγων. Με την κακή χρήση του άνθρωποι ταπελοποιούνται και γίνονται δέκτες σωρείας συνεπειών που απορρέουν από το γεγονός αυτό και φέρω ως πα-

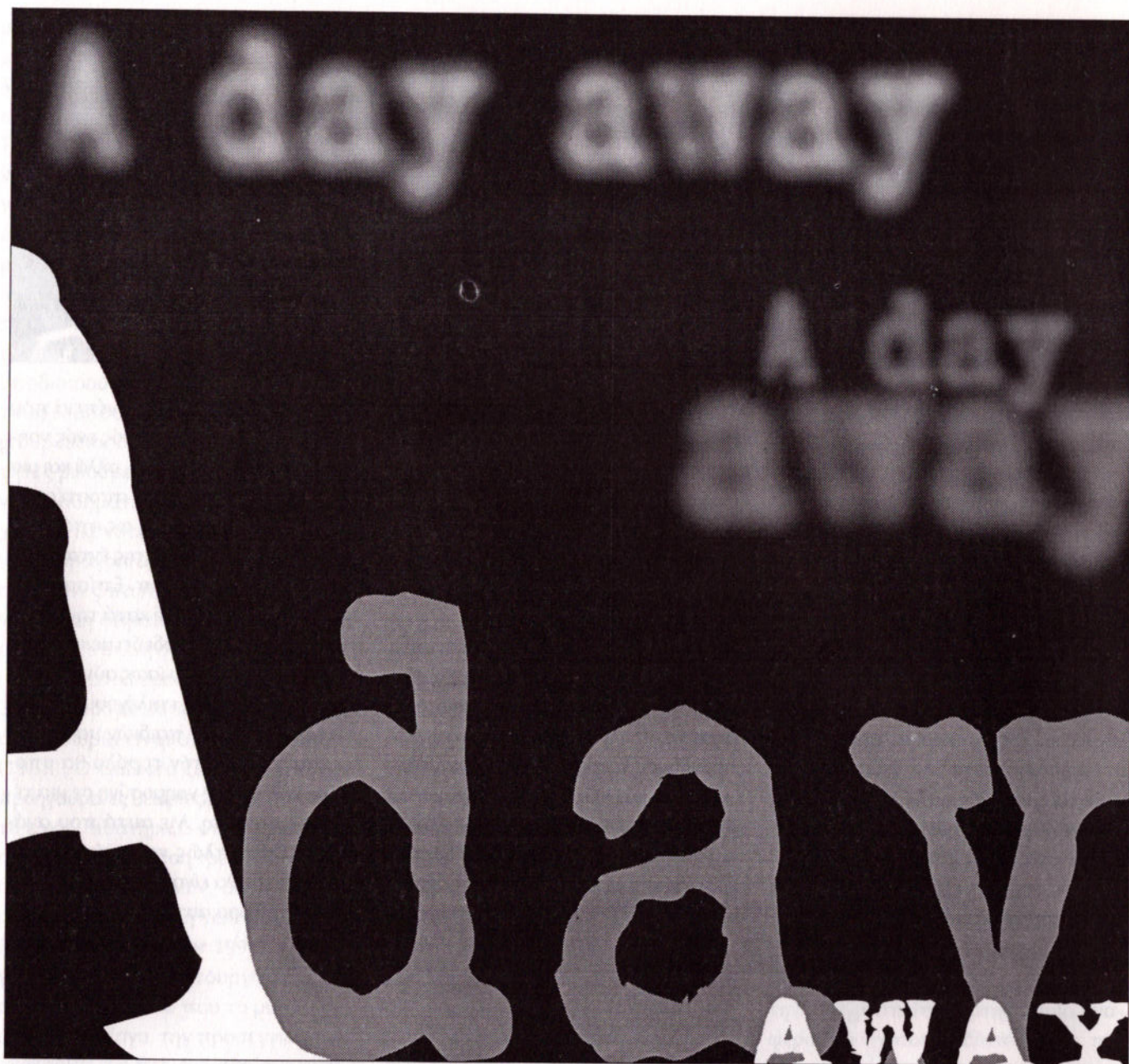
ράδειγμα την πιο μικρή συνέπεια που μπορεί να είναι ο χλευασμός ενός νοητικά «κατώτερου» ατόμου, αλλά και μια από τις μεγαλύτερες, την αποστέρηση μιας φυσιολογικής ζωής, ως απόρροια της ιδρυματοποίησης ή της ένταξης σε ειδική εκπαίδευση κλπ. Επίσης βρισκόμαστε σε μια εποχή κατά την οποία η βιοτεχνολογία προοδεύει με πολύ μεγάλους ρυθμούς που ίσως σύντομα θα είμαστε σε θέση να επιλέγουμε τα χαρακτηριστικά των παιδιών μας, αντιλαμβάνεστε λοιπόν τι ρόλο θα μπορούσε να παίξει η νοημοσύνη σε μια τέτοια περίπτωση. Με αυτά που ανέφερα θέλω απλώς να τονίσω πόσο προσεκτικός θα είναι κάποιος που χειρίζεται τον όρο αυτό. **E**

ισοθεσία κίνησης

*αντικειμενοποίηση: πρόκειται για μια διαδικασία ανύψωσης ενός ψυχολογικού χαρακτηριστικού σε πράγμα.
*150, άλλοι κάνουν λόγο για 120, άλλοι για 150 και άλλοι για 180 εξαρτάται από τις διαστάσεις του κύβου.

Βιβλιογραφία:

- Hayes, N. (1998) Εισαγωγή στην Ψυχολογία (Τόμος 1). Ελληνικά Γράμματα
- Cole, M & Cole, R.S. (2001) Η ανάπτυξη των παιδιών. Γνωστική και ψυχοκοινωνική ανάπτυξη των παιδιών κατά τη νηπιακή και μέση παιδική ηλικία. Εκδόσεις Τυποθήκη
- Murphy, K & Davidshofer, C. (1994). Psychological testing: Principles and Applications. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Κατή, Δ. (1990). Νοημοσύνη και φύλο: ο σεξισμός στις επιστημονικές ιδέες για τις γνωστικές ικανότητες. Αθήνα: Εκδόσεις Οδυσσεΐας
- Σταυρινίδης, Π (2002). Σημειώσεις μαθήματος ΨΥΧ 210. Λευκωσία
- Kaplan, R.M. & Saccuzzo, D.P. (1997). Psychological testing, principles, applications and issues. USA: Brooks/ Cole Publishing Company
- Kline, P. (1991). Intelligence: The psychometric view. London: Routledge
- Sternberg, R.J. (1999). Cognitive Psychology, USA: Harcourt Brace

Της Mayia Aggelou

Wouldn't take
nothing for
my journey now

Συχνά πιστεύουμε ότι οι σχέσεις μας μεγάλες ή μικρές πρέπει να φροντίζονται συνεχώς και λεπτομερώς, αλλιώς ο κόσμος μας θα διαλυθεί και θα χάσουμε τη θέση μας στο σύμπαν. Αυτό δεν είναι αλήθεια γιατί αν ήταν, οι καταστάσεις μας θα ήταν τόσο προσωρινές που θα κατέρρεαν ήδη.

Μια φορά τον χρόνο ή κάτι τέτοιο προσφέρω στον εαυτό μου μια μέρα μακρυά. Την παραμονή της ημέρας που θα απουσιάσω ξεκινώ να λύνω τα δεσμά μου. Πληροφορώ οικιακούς βοηθούς, οικογένεια και φίλους ότι δεν θα είμαι διαθέσιμη για 24 ώρες. Μετά αποσυνδέω το τηλέφωνο, ανοίγω το ραδιόφωνο και συντονίζομαι με ένα σταθμό που παίζει μονάχα μουσική, κατά προτίμηση έναν που να παίζει απαλές, παλιές χρυσές επιτυχίες. Κάθομαι, για τουλάχιστο μια ώρα σε μια πολύ ζεστή μπανιέρα, έπειτα ετοιμάζω τα ρούχα για την πρωινή μου εξόρμηση και γνωρίζοντας πως τίποτα δε θα με διακόψει κοιμάμαι τον ύπνο του δικαίου.

Το πρωί ξυπνώ φυσικά αφού δεν

έχω βάλει ξυπνητήρι, ούτε και έχω πληροφορήσει το βιολογικό μου ρολόι την ώρα αφύπνισής μου. Φορώ άνετα παπούτσια και απλά ρούχα και φεύγω απ'το σπίτι με προορισμό το πουθενά. Αν ζω σε πόλη περιπλανιέμαι στους δρόμους, χαζεύω τις βιτρίνες κι ατενίζω τα κτίρια. Επίσης μπαινωβγαίνω στα πάρκα, τις βιβλιοθήκες, στα λόμπι των ουρανοξυστών και στα σινεμά. Δε μένω πουθενά για πολύ.

Κατά τη διάρκεια της μέρας αυτής προσπαθώ να διακατέχομαι από αμνησία. Δε θέλω να ξέρω ούτε το όνομα μου, αλλά ούτε και πόσες ασήκωτες υποχρεώσεις σηκώνω στους ώμους μου. Απεχθάνομαι να συλλογίζομαι ακόμα και τον πιο στενό φίλο, γιατί τότε θυμάμαι ποιά είμαι και τις συνθήκες της ζωής μου που θα ήθελα για λίγο να ξεχάσω.

Κάθε άνθρωπος χρειάζεται μια μέρα μακρυά. Μια μέρα στη διάρκεια της οποίας διαχωρίζει το παρελθόν από το μέλλον. Δουλειές, ερασιτέρες, οικογένεια, εργοδότες και φίλοι μπορούν να υπάρξουν μια μέρα χωρίς εμάς, κι αν το εγώ μας μας επιτρέπει να το παραδεχτούμε, μπορούν να υπάρξουν για πάντα στην απουσία μας.

Κάθε άνθρωπος αξίζει μια μέρα μα-

κρυά στη διάρκεια της οποίας κανένα πρόβλημα δεν αντιμετωπίζεται, καμία λύση δεν αναζητείται. Καθένας μας χρειάζεται να αποτραβηχτεί από τις φροντίδες, οι οποίες δε θα αποτραβηχτούν από εμάς. Χρειαζόμαστε κάποιες ώρες άσκοπης περιπλάνησης ή άπλετο χρόνο καθισμένοι σ'ένα παγκάκι να παρατηρούμε το μυστηριώδη κόσμο των μυρμηγκιών και τις δενδροκορφές. Αν κάνουμε ένα βήμα πίσω για μια στιγμή, δεν είμαστε όπως κάποιοι θα μπορούσαν να σκεφτούν κι άλλοι να μας κατηγορήσουν, ανεύθυνοι, αλλά αντίθετα προετοιμάζουμε τον εαυτό μας για μια πιό επιδέξια επιτέλεση των καθηκόντων μας κι εκτέλεση των υποχρεώσεών μας.

Όταν επιστρέφω σπίτι με έκπληξη πάντα ανακαλύπτω ότι κάποιες ερωτήσεις που πάλευα να απαντήσω έχουν απαντηθεί και κάποια μπερδέματα από τα οποία ήθελα να ξεφύγω έχουν ξεκαθαρίσει στην απουσία μου.

Μια μέρα μακρυά δρα ως τονοτικό. Μπορεί να σκορπίσει τη μνησικακία, να μεταμορφώσει την αναποφασιστικότητα και να ανανεώσει το πνεύμα. E

“Χρειαζόμαστε κάποιες ώρες άσκοπης περιπλάνησης ή άπλετο χρόνο καθισμένοι σ'ένα παγκάκι να παρατηρούμε το μυστηριώδη κόσμο των μυρμηγκιών και τις δενδροκορφές.”

ΣΚΟΡΠΙΕΣ ΣΚΕΨΕΙΣ

Είναι νύχτες που θέλω να ριχτώ σ'ένα βαρύ ζεϊμπέκικο με τα μαλλιά λιτά και τα μάγουλα να καίνε. Λες και το βαρύ λαϊκό θα σηκώσει τα βάρη των υπαρξιακών μου προβλημάτων, λες και θα μου δώσει το χαμένο νόημα. Ξυπνούμε μέρα τη μέρα και βλέπουμε τη γραμμή, τα στρατά -που είναι τα παιδιά, τ'αδέλφια, οι φίλοι μας- και τελικά ούτε που μας συγκινεί το θέαμα. Κροούν τα τύμπανα του πολέμου, μα είμαστε τόσο βολικά στον καναπέ μας, γιατί ν'ακούσουμε, χάνεται ο συνάνθρωπος, χάνεται ο πλανήτης γιατί να συγκινηθούμε.

Και σκέφτομαι, γιατί ο άνθρωπος ν'αλληλοσφάζεται; Εύκολο, γιατί παλεύει σαν παλεύουν και τα άλλα ζώα να επιβιώσει το καλύτερο, για να διαγωνιστεί το είδος. Αν δεχτούμε όμως και για τον άνθρωπο αυτή την αρχή, τότε παν όλα τα περί πολιτισμού, τα περί ανωτερότητας, τα περί ψυχής.

Τι θλιβερή σκέψη, τι ισοπεδωτική η σκέψη πως όλα είναι ψέματα, πως δε διαφέρουμε σε τίποτε από τα υπόλοιπα ζωντανά.

Ας ήταν να χαμε μια απάντηση για το ποιοί είμαστε και που πάμε! Χρυσίζει τ'απόγευμα σα δύει ο ήλιος ο ουρανός κι άλλες φορές είναι πορτοκαλής κι άλλες βυσσινής και γαλάζιος, τέτοιος που κάνει έκδηλη τη μικρότητα και τη ματαιότητά μας. Ζηλεύω εκείνους που ζουν με τη βεβαιότητα του παραδείσου. Ο μόνος παράδεισος που ξέρω εγώ είναι αυτός που ζούμε τώρα και ριμάζουμε.

Προσπαθώ να σκεφτώ μια ιδανική ιστορική εποχή για να ζει κάποιος και καταλήγω στο ότι δεν υπάρχει τέτοια εποχή όπου όλοι οι άνθρωποι να ζουν καλά. Πάντοτε κάποιος ζούσαν καλά και κάποιος όχι, κάποιος ήσαν οι φιλόσοφοι και κάποιος οι υπηρέτες των, κάποιος οι χοτράτοι και κάποιος οι νηστικοί και πάντοτε υπήρχε πόλεμος και πάντοτε υπήρχε θάνατος.

Λοιπόν; Τίποτε, πάλι μελαγχόλησα και δε βγήκε τίποτε!

Μαργαρίτα

Χορεύοντας με τους παππούδες της Κούβας

Το εγχείρημα του Buena Vista
Social Club

Του Αριστού Τσιάρτα

“Ένας άγγελος ήλθε και με ακούμπησε λέγοντας μου: "Μικρέ έλα να κάνεις αυτό τον δίσκο."

Στην αρχή δεν ήθελα γιατί είχα απογοητευτεί από τη μουσική. Τώρα όμως που έχω τον πρώτο μου δίσκο είμαι πολύ ευτυχισμένος.

Δεν χρειάζεται να γυαλιζω παπούτσια πια.”

Ιμπραήμ Φερέρ, 76 ετών,
μέλος του Buena Vista Social Club.

Δήλωση μετά την κυκλοφορία του πρώτου προσωπικού του δίσκου το 2002.

α τελευταία χρόνια η λαϊκή και παραδοσιακή μουσική της Κούβας έχει γίνει ιδιαίτερα δημοφιλής στο δυτικό κόσμο. Μέσω του δισκογραφικού εγχειρήματος του Buena

Vista Social Club ήλθαν στο διεθνές μουσικό προσκήνιο ξεχασμένοι εβδομηντάρηδες και ογδοντάρηδες Κουβανέζοι μουσικοί που δεν γνώρισαν ποτέ στη ζωή τους στούντιο ηχογράφησης. Ο Wim Wenders πρόσθεσε αργότερα μια νέα κινηματογραφική ματιά στη μουσική της Κούβας δίδοντας, με την ομώνυμη ταινία/ντοκυμανταίρ, νέες προσλαμβάνουσες στην αφροαμερικάνικη μουσική παράδοση.

Πίσω όμως από το γεγονός αυτό κρύβεται μια σπουδαία μουσική παράδοση που διαμορφώνεται αδιάλειπτα τους τελευταίους πέντε αιώνες με επιδράσεις από την Ισπανία και την Αφρική. Η κουβανέζικη όπως και η αφροα-

μερικανική μουσική φέρει μαζί της τα σημάδια της ιστορικοκοινωνικής διαδρομής που ακολούθησε. Αποτελεί προϊόν των πολιτισμικών αλλαγών που επέφερε το δουλεμπόριο. Η ανάμιξη διαφορετικών πληθυσμών με διαφορετική κουλτούρα προκάλεσε νέες ανάγκες και μια σειρά από συγκρούσεις: το αφρικανικό στοιχείο είχε λόγους να συντηρήσει την παράδοση που μετέφερε στο νέο κόσμο ενώ το δυτικό στοιχείο είχε λόγους να επιδιώκει την αφομοίωση και τη λήθη. Η σύζευξη αυτή, που μερικές φορές πήρε εκρηκτικές διαστάσεις, αποτελεί το κύριο χαρακτηριστικό των τόπων όπου άνθησε η δουλεία. Άλλωστε δεν είναι τυχαίο που δύο πολύ γοητευτικά μουσικά ιδιώματα, η αφροαμερικανική και αφροκουβανέζικη μουσική είναι προϊόντα μιας πολιτιστικής σύγκρουσης στην αμερικανική ήπειρο.

Οι αρχές του εικοστού αιώνα σηματοδότησαν για την Κούβα την επικράτηση δύο μουσικών ρευμάτων. Πρωταγωνιστές και των δύο οι μαύροι μου-

σικοί, αυτοί που σε όλη τη διαδρομή της αφροκουβανέζικης μουσικής επεξεργάστηκαν την ανάμιξη του ευρωπαϊκού με το αφρικανικό στοιχείο. Από τη μια το danzon μια καθαρά αστική μουσική που παίζεται από πολυμελείς ορχήστρες με εξευρωπαϊσμένη αισθητική σε συνθετικό επίπεδο. Από την άλλη το son που έχει σαν κέντρο την κουβανέζικη ύπαιθρο που μοιάζει πιο «σκληρό» σε σχέση με το danzon και παίζεται στις λαϊκές συνοικίες από μικρότερα σύνολα.

Ακολούθησε η μεγάλη έκρηξη της κουβανέζικης μουσικής της δεκαετίας του 30 με τη rhumba και λίγο αργότερα της δεκαετίας του 40 με το mambo και το cha cha cha.

Μετά τις πολιτικοκοινωνικές αλλαγές που συντελέστηκαν στην Κούβα λόγω της επανάστασης του 1959, η κουβανέζικη μουσική θα περάσει από μια περίοδο απομόνωσης. Εσωτερικά, οι εξελίξεις αυτές οδήγησαν σε νέες μουσικές αναζητήσεις με αναφορές στο αφρικάνικο παρελθόν και στο φολκλο-

ρικό στοιχείο. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα την ανανέωση της αφροκουβανέζικης μουσικής με κύριο χαρακτηριστικό την απαλλαγή της από το θρησκευτικό φορτίο.

Στις αρχές της δεκαετίας του 90, με τη σταδιακή άρση του εμπάργκο προς την Κούβα, οι κουβανέζοι μουσικοί εμφανίζονται στο εξωτερικό σηματοδοτώντας την τρίτη μεγάλη έκρηξη της κουβανέζικης μουσικής.

Σε διεθνές επίπεδο παρατηρείται μια χωρίς προηγούμενο εξάπλωση της μουσικής ethnic. Η στροφή αυτή δεν είναι άσχετη με τη γενικότερη ανάγκη για επιστροφή σε φόρμες που επαναφέρουν τη γοητεία του αυθεντικού αλλά και με την αδυναμία εξεύρεσης νέων μορφών μουσικής έκφρασης. Έτσι, μουσικές από τα πιο ξεχασμένα μέρη του κόσμου μετατρέπονται εύκολα σε πλανητικά ακούσματα.

Ο αμερικανός μουσικός Ry Cooder και ο κουβανός Juan de Marcos κατόρθωσαν να αναδείξουν τις καινούργιες

τάσεις της αφροκουβανέζικης μουσικής παράδοσης φέρνοντας στην επιφάνεια τον ήχο, τα χρώματα και τα πρόσωπα που την στηρίζουν. Κατάφεραν να αποκαταστήσουν την κουλτούρα της επιθυμίας για χορό που προκαλεί μια μουσική, την εκστατικότητα και αυθεντικότητα της μουσικής παράδοσης και να επαναφέρουν την αυτονόητη αλήθεια: ότι υπάρχει μουσική πέρα από τον πολιτισμό του beat. Είναι γι αυτούς τους λόγους που εκατομμύρια άνθρωποι έρχονται σε επαφή με την άνοιξη της κουβανέζικης μουσικής παράδοσης μέσω των Afro Cuban all stars του Buena Vista Social Club.

Η πρωτοφανής υποδοχή που επιφύλαχθηκε στη νέα άνοιξη της κουβανέζικης μουσικής, μέσω του εγχειρήματος του Buena Vista Social Club, δείχνει ταυτόχρονα ότι το μικρό νησί της καραϊβικής συνεχίζει, κάτω από αντίξοες συνθήκες, να παράγει μουσική μιας μοναδικής αισθητικής ιδιαιτερότητας που ακούγεται τόσο οικεία σε εκα-

τομμύρια ακροατές σε όλο τον κόσμο. Οι συμπαθέστατοι ηλικιωμένοι τροβαδούροι συνεχίζουν και ανανεώνουν δημιουργικά μια τεράστια μουσική παράδοση αποδεικνύοντας ότι η μουσική στην Κούβα είναι μια ανοικτή υπόθεση όπου χωρούν τα πιο ετερόκλητα στοιχεία χωρίς να εμποδίζονται από καμιά προκατάληψη. Χωρά η μουσική της Καραϊβικής, αφομοιώνεται η δυτική μουσική παράδοση, η τζάζ. Παραμένει, όμως, κυρίαρχο το αφρικανικό στοιχείο.

Οι γέρικες και γεμάτες χρώματα φωνές των Ιμπραήμ Φερέρ, Ρούμπεν Γκονσάλες, της Ομάρια Πορτουνάτο και του Κομπάι Σεγκούντο μας διηγούνται τις μικρές προσωπικές τους στιγμές με φόντο την ιστορικοκοινωνική διαδρομή της χώρας τους, μεταδίδουν τη γοητεία μιας μοναδικής μουσικής παράδοσης και προκαλούν, για μια ακόμη φορά, τον πλανήτη να χορέψει. ☐

«ΕΟΚΑ Β ΚΑΙ CIA- Το ελληνοτουρκικό παρακράτος στην Κύπρο»

Του Λούη Λοΐζου

Το βιβλίο του Μακάριου Δρουσιώτη, «ΕΟΚΑ & CIA», είναι αναμφίβολα μια σημαντική συνεισφορά στην προσπάθεια απομυθοποίησης της κυπριακής σύγχρονης ιστορίας, κυρίως τα τελευταία 50 χρόνια, από τη δυναμική έναρξη του Ενωτικού αγώνα και τη μετέπειτα δημιουργία του κυπριακού κράτους μέχρι τα γνωστά γεγονότα του '74.

Είναι ευχάριστο να βλέπεις τα ιδεολογικά κάστρα της κυπριακής αστικής τάξης να καταρρέουν κάτω από το βάρος τεκμηριωμένων γεγονότων και απράνταχτων αποδείξεων – κάστρα τα οποία για χρόνια τώρα χρησιμοποιούνται σαν προπύργια σοβινιστικής, εθνικής και αντικομμουνιστικής προπαγάνδας τα οποία ενισχύουν την ιδεολογική επιβολή της άρχουσας τάξης πάνω στην εργατική τάξη και την κοινωνία γενικότερα.

Οι «τίμιοι και αγνοί» ηγέτες της ΕΟΚΑ αποδείχτηκαν τελικά κοινοί δολοφόνοι, πληρωμένοι πράκτορες, νονοί του υπόκοσμου, όμως πάντοτε παρέμειναν πά-

νω απ' όλα πιστοί υπηρέτες της αστικής τάξης, τα συμφέροντα της οποίας σε τελευταία ανάλυση εξυπηρετούσαν. Ο Γιωρκάτζης ήταν πράκτορας των Άγγλων κατά τη διάρκεια της ΕΟΚΑ και των Αμερικανών αργότερα και συγχρόνως ένας από τους πιο ισχυρούς υπουργούς της κυπριακής ιστορίας. Ο Γρίβας στυγνός δολοφόνος, παθιασμένος αντικομμουνιστής, συνεργάτης των Γερμανών στην κατοχή στην Ελλάδα, πρωτοπαλίκαρο στον ελληνικό εμφύλιο πόλεμο και στενός συνεργάτης των Άγγλων. Έγινε αρχηγός της ΕΟΚΑ και μετέπειτα της ΕΟΚΑ Β'. Ο Μακάριος μοίραζε όπλα σε τουρκοφάγους, λ.χ. Σαμφών, Λυσσαρίδη και καταδίκασε μια εθνική μειονότητα μέχρι το 1974, τους Τουρκοκύπριους, να ζει μέσα σε καθεστώς άπαραχϊντ, αποκλεισμένη σε σιδηρόφρακτους θύλακες, γεγονός που δεν εμπόδιζε όμως να απολαμβάνει συγχρόνως την πλήρη διεθνή αναγνώριση από τους Αγγλοαμερικανούς ιμπεριαλιστές και την 'προοδευτική' Σοβιετική Ένωση.

Παρά το γεγονός ότι το βιβλίο εκδόθηκε σε μια περίοδο που το καθιστά αρκετά επίκαιρο λόγω των ραγδαίων εξελίξεων, ένταξη στην Ε.Ε. και υπο-

βολή σχεδίου Ανάν για διευθέτηση του κυπριακού, ο συγγραφέας παραμένει εγκλωβισμένος σε μια απλοϊκή, επιφανειακή μεθοδολογία ανάλυσης που χρησιμοποιήθηκε πλατιά στην κυπριακή βιβλιογραφία και που υιοθέτησε το ΑΚΕΛ κατά κόρον όλα αυτά τα χρόνια.

Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει στον πρόλογό του ο Δρουσιώτης: «Η διαδρομή της Κύπρου προς την καταστροφή, λοιπόν, είχε προδιαγραφεί από το τέλος του Β' Παγκοσμίου. Πολέμου,...., το ανά χείρας βιβλίο αρχίζει με μια μεγάλη εισαγωγή που καλύπτει την περίοδο 1947-1970, η οποία αναφέρεται στην ίδρυση και τη δράση του ελληνικού και του τουρκικού παρακράτους, τη σχέση του με τις αμερικανικές μυστικές υπηρεσίες και τη δραστηριότητά του στην Κύπρο».

Το σημείο αφετηρίας για ανάλυση των γεγονότων ξεκινά για τον συγγραφέα από τις Αμερικανικές μυστικές υπηρεσίες, τη ΣΙΑ, με τη δημιουργία ενός μυστικού δικτύου αντικομμουνιστικών οργανώσεων με την ονομασία «Stay Behind» σε παγκόσμια κλίμακα.

Στην Ελλάδα η τοπική οργάνωση είχε το όνομα «Προβιά» και στηριζόταν στον

Ιερό Δεσμό Ελλήνων Αξιωματικών (ΙΔΕΑ) ενώ στην Τουρκία το 1952, το χρόνο ένταξης της Ελλάδας και Τουρκίας στο ΝΑΤΟ, ιδρύθηκε η τοπική οργάνωση του δικτύου «Stay Behind» με την ονομασία ΣΤΚ, Συμβούλιο Εποπτείας Επιστράτευσης.

Έτσι το νήμα της ιστορικής ανάλυσης ξετυλίγεται από τις Ιμπεριαλιστικές μυστικές υπηρεσίες και διακλαδώνεται με το παρακράτος σε κάθε χώρα που δρούσε, παίζοντας, κατά το Δρουσιώτη ένα καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση των μελλοντικών εξελίξεων σε κάθε χώρα αντίστοιχα.

Δεν υπάρχει καμία αμφιβολία ότι οι Αμερικανοί και οι Βρετανοί ιμπεριαλιστές χρησιμοποιούσαν όλες τις βρόμικες μεθόδους για να διασφαλίσουν τα συμφέροντά τους στην περιοχή, υποστηρίζοντας τα πιο αντιδραστικά στοιχεία σε κάθε χώρα, όπως τα τάγματα Ασφαλείας στην Ελλάδα, τη Μαφία στην Ιταλία, τους Γκριζους Λύκους στην Τουρκία κ.ο.κ. Όμως οι κοινωνικές ομάδες που παίζουν και διαδραματίζουν πρωταρχικό και καθοριστικό ρόλο στο ιστορικό γίνεσθαι στη σύγχρονη κυπριακή ιστορία είναι η εργατική τάξη και η αστική τάξη και όχι οι μυστικοί πράκτορες.

Ο κυπριακός καπιταλισμός αναπτύχθηκε κάτω από την πίεση της αγγλικής αποικιοκρατίας, ιστορικά καθυστερημένος μέσα στα πλαίσια μιας ανισόμερης και συνδυασμένης ανάπτυξης. Με την εκμετάλλευση των μεταλλείων και τις επενδύσεις των Άγγλων σε έργα κυρίως στρατιωτικής υποδομής, ιδιαίτερα στη διάρκεια του Β' Παγκ. Πολέμου, και σε συνδυασμό με την προλεταριοποίηση ενός μέρους των αγροτών στη δεκαετία του '40 έκανε την παρουσία του ένα μαζικό μαχητικό εργατικό κίνημα, που ένωσε Έλληνες και Τούρκους μαζί.

Αν η Ε/κ αστική τάξη θεωρούσε ότι τα συμφέροντά της διασφαλιζόνταν καλύτερα με την ένωσή της με τον ελληνικό καπιταλισμό, ή στα πλαίσια ανεξάρτητου κράτους, ή όπως τώρα στα πλαίσια της Ε.Ε είναι ένα δευτερεύον θέμα.

Η ουσία είναι ότι μια μικρή μειοψηφία, που έχει όμως τον έλεγχο πάνω

στα μέσα παραγωγής και εκμεταλλεύεται χιλιάδες εργάτες κι αγρότες, κάτω από τη συγκυρία εκείνης της περιόδου, τρομοκρατημένη όμως από τη δυναμική παρουσία του εργατικού κινήματος, αποφασίζει να πάρει την πρωτοβουλία στα χέρια της δημιουργώντας τη δική της τρομοκρατική οργάνωση, την ΕΟΚΑ, θεωρώντας ότι τα ταξικά της συμφέροντα θα διασφαλιζόνταν καλύτερα μέσα στα πλαίσια του ελληνικού κράτους.

Σε μια περίοδο απελευθερωτικών κινήσεων, της αποκορύφωσης του Σταλινισμού με τη νίκη της Ρωσίας επί της Γερμανίας, του εμφύλιου πολέμου στην Ελλάδα, και κάτω από τη επιτήρηση της φθίνουσας αγγλικής αποικιοκρατίας, η πιο βολική ιδεολογική λύση για τον αγώνα για διασφάλιση των δικών της οικονομικών συμφερόντων ήταν η ιδεολογία της Ένωσης, κάτι που της επέτρεψε να επιβληθεί ιδεολογικά μέσα στην Ε/κ κοινότητα.

Μετά την ανεξαρτησία οι διαμάχες μεταξύ διαφόρων τάσεων μέσα στην Ε/κ αστική τάξη, που έφθναν και μέχρι τις ένοπλες συγκρούσεις, δεν ήταν παρά διαφωνίες που πήγαζαν από τη διαφορετική αντίληψη για το πως αυτά τα οικονομικά προνόμια των Ε/κ αστών θα εξυπηρετούνται καλύτερα. Ο Γρίβας και η ακροδεξιά θεωρούσαν ότι μια Κύπρος εναρμονισμένη στα πλαίσια του ΝΑΤΟ και με το μεγαλύτερο κομμάτι προσαρτημένο στην Ελλάδα, ήταν η πιο συμφέρουσα λύση. Το μεγαλύτερο μέρος όμως της αστικής τάξης, με επικεφαλής το Μακάριο, ανακάλυψε γρήγορα τον ανταγωνισμό Ελλάδας – Τουρκίας, την πολιτική αστάθεια στην Ελλάδα, σε συνδυασμό με τις δυνατότητες που δίνει η γειτνίαση με τα αραβικά πετρέλαια, τους επιτρέπει μια πιο γρήγορη και ανεξάρτητη οικονομική ανάπτυξη που στη σειρά της αυξάνει τη δύναμή της, πολιτικά και οικονομικά, στον πόλεμο ενάντια στο εσωτερικό της αντίπαλο, την Τ/κ αστική τάξη, που απαιτούσε ένα μεγάλο μέρος της κρατικής και κατ' επέκταση οικονομικής διαχείρισης.

Δεν ήταν παρακράτος ελεγχόμενο από τη ΣΙΑ που έκανε τις εκάστοτε πολιτικές και οικονομικές επιλογές αλλά η ίδια

η αστική τάξη μέσα από τους κοινωνικούς θεσμούς που ελέγχει, π.χ. Εκκλησία, σχολεία, ΜΜΕ, στηριζόμενη πάντοτε στην κρατική βία, αστυνομία, Εθνική Φρουρά. Όταν το επέβαλλαν οι διεθνείς πολιτικές σκοπιμότητες, το παρακράτος που οπλιζόταν και οργανωνόταν με την άμεση ή έμμεση στήριξη του κρατικού μηχανισμού αναλάμβανε δράση, σφαγές και τρομοκρατία των Τ/κ, πολιτικών αντιπάλων και αριστερών οργανώσεων. Τα συμφέροντα που εξυπηρετούνταν όμως, είναι αυτά του νεογέννητου Ε/κ κράτους και κατ' επέκταση των πλούσιων, της Εκκλησίας, εμποροβιομηχάνων, τραπεζιτών κλπ.

Η πρακτορική αντίληψη της Ιστορίας καταλήγει σε εξίσου παραπλανητικά και λανθασμένα συμπεράσματα και όπως και η ανάλυση των γεγονότων από τη σκοπιά του εθνικού συμφέροντος.

Εάν η ιστορία προκαθορίζεται από τις μηχανορραφίες των μεγάλων δυνάμεων τότε πως να εξηγήσουμε τη νίκη του Βιετναμικού λαού ενάντια στον Αμερικάνικο ιμπεριαλισμό, την ήττα του Ρώσικου ιμπεριαλισμού στο Αφγανιστάν, την ύπαρξη της Κούβας, και τόσα άλλα απελευθερωτικά κινήματα που νίκησαν παρά τις μεγάλες και άμεσες επεμβάσεις των μεγάλων δυνάμεων.

Η κυπριακή εργατική τάξη, Έλληνες και Τούρκοι, πλήρωσαν πολύ βαρύ τίμημα εναποθέτοντας τη διαχείριση της κοινωνίας σε «προοδευτικούς» αστούς, γραφειοκράτες συνδικαλιστές, σταλινικά κόμματα και επιτρέποντας στους αστούς να διασπάσουν την εργατική τάξη σε Έλληνες και Τούρκους, Μακαριακούς και Γριβικούς, εθνικόφρονες και μη. Η Ε/κ αστική τάξη προκάλεσε με την πολιτική της μέσα σε μια περίοδο 14 χρόνων, τρεις πολεμικές συγκρούσεις, πρόσφυγες, μίζερια και εξακολουθεί να καταδικάζει τους Τ/κ σε οικονομική εξαθλίωση.

Υπάρχει ένας ιστορικός «πράκτορας» που με την αυτόνομη δράση του μπορεί να θέσει μια για πάντα τέρμα στη δράση όλων αυτών των μυστικών και μη, αντιδραστικών πρακτόρων και παραοργανώσεων και αυτός ονομάζεται εργατική τάξη. ✠

Για τη διανόηση και τις πατερίτσες

■ Σ. Αφορμή για τον σημερινό διάλογο μου έδωσε μια προσέγγιση του Νίκου Τριμικλιανιώτη στο τελευταίο «Εξ Υπαρχής» (Από την χρεοκοπία στην αυτοαναίρεση. Η διανόηση και οι «αριστερές» πατερίτσες του Κληριδισμού. Φεβρουάριος 2003, σελ.15). Το άρθρο έχει σαν βασικό άξονα τη λογική ότι, αριστερή ψήφος σημαίνει ψήφο στον Παπαδόπουλο και ότι δήποτε άλλο είναι προδοσία. Αναφέρει συγκεκριμένα «... δεν μπορεί μια ομάδα, η οποία διατείνεται ότι θα εργαστεί για την ενότητα της Αριστεράς ή για τη λύση του κυπριακού να ταυτίζεται με τη Δεξιά-ακροδεξιά, ή να κρύβεται πίσω από φόρμουλες τύπου 'άλλοι είναι με τον Μαρκίδη, άλλοι είναι με τον Τάσσο, άλλοι με τον Κληρίδη κι άλλοι θα ρίξουν λευκό'...»

Σύμφωνοι. Δεν πρέπει να ταυτιστούμε με τη δεξιά ή την ακροδεξιά, αλλά δεν έχει το δικαίωμα μια αριστερή κίνηση να

μην συντάσσεται με οποιαδήποτε επιλογή του ηγεμονικού αριστερού κόμματος; Δεν μπορεί μια αριστερή κίνηση να μην μπει στο δίλημμα των εκλογών και να έχει άλλους στόχους η ύπαρξη της; Αυτό την ταυτίζει αυτόματα με την Δεξιά και μάλιστα την ακροδεξιά; (Δεν αντέχω στον πειρασμό να θυμίσω στο Νίκο, ότι το ΑΚΕΛ τατίστηκε ολοκάθαρα με την ακροδεξιά το 1960 και στη συνέχεια με τη δεξιά του Μακάριου και του Κυπριανού).

Τελοσπάντων το θέμα δεν είναι η ιστορία και η πολιτική του ΑΚΕΛ. Αλλά αυτή η νοοτροπία που φαίνεται να διαπνέει την προσέγγιση του Νίκου ότι δεν επιτρέπεται οποιαδήποτε διαφοροποίηση από τις επιλογές του ΑΚΕΛ, γιατί διαφορετικά περνάς στο άλλο στρατόπεδο. Είναι νομίζω μια επικίνδυνη προσέγγιση, χωρίς να μπαίνω στο θέμα αν η ψήφος στον Παπαδόπουλο ήταν ή όχι η σωστή αριστερή ψήφος. Είναι επικίνδυνη γιατί αν την αποδεχτούμε σαν τρόπο λειτουργίας, δεν αφήνει κανένα περιθώριο ανάπτυξης στην αριστερή σκέψη. Δεν επιτρέπει

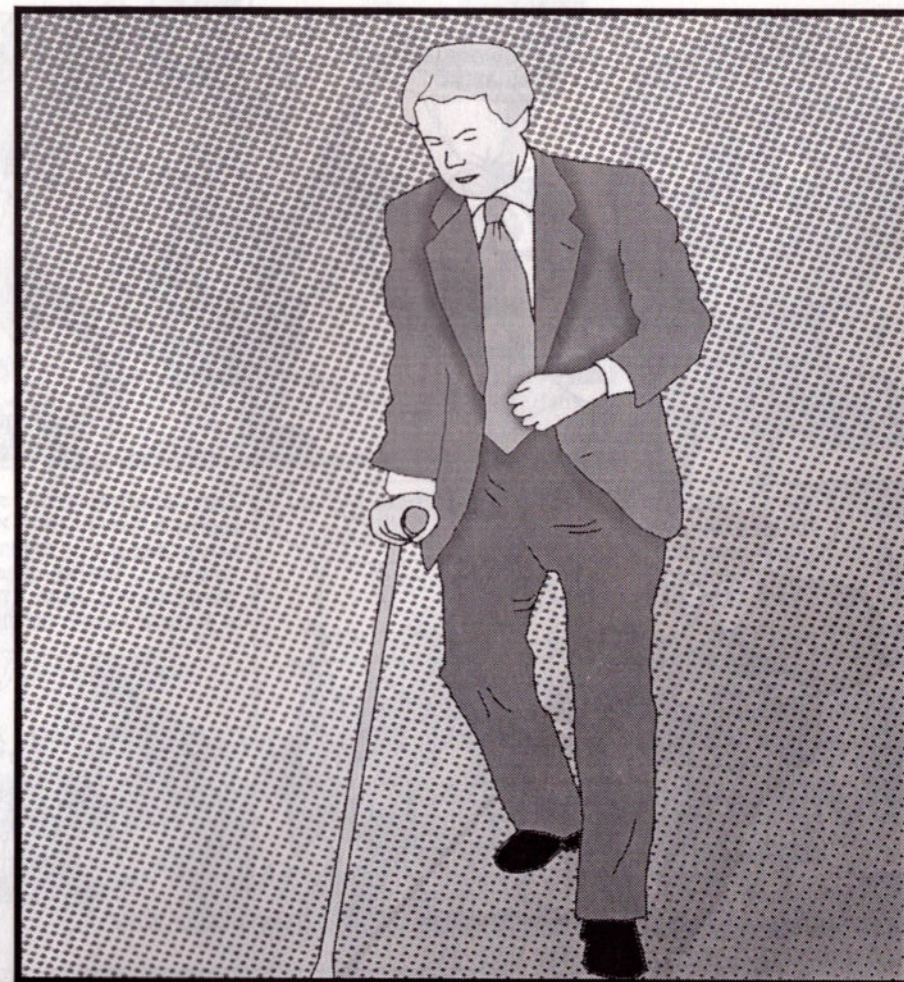
στους αριστερούς να λειτουργήσουν με τη λογική των κινήματων, με την λογική ότι απευθύνονται στην κοινωνία σαν σύνολο. Τους αναγκάζει να περιορίζουν τον ορίζοντα τους μέσα στα στενά πλαίσια που καθορίζει η δύναμη που ηγεμονεύει στον χώρο της αριστεράς.

■ Κ. Πράγματι ένα θέμα είναι η φύση των πρωτοβουλιών κινηματικής λογικής τα οποία βάζουν κάτω το θέμα ή τα θέματα με τα οποία επιθυμούν να απασχοληθούν και την πολιτική που τα στηρίζει. Όταν συγκροτείς μια πρωτοβουλία αυτής της φύσης δεν βάζεις κομματικά ερωτήματα διότι απλά δεν συγκροτείς κόμμα. Όσα θέματα επομένως προκύπτουν στη συνέχεια και δεν εμπίπτουν στη πλατφόρμα σύστασης είτε αντιμετωπίζονται με συναίνεση, οπότε έχουμε μια πολιτική μετεξέλιξη του κινήματος είτε απλά δεν αντιμετωπίζονται. Πρόκειται κατά την γνώμη μου για μια απλή δημοκρατική διαδικασία. Το δεύτερο όμως θέμα το οποίο θέτει ο Νίκος σημειώνοντας μέσα

στον πυρετό της προεκλογικής μάχης κι' ένα χάσμα λογικής είναι η θεώρηση ότι η ενότητα των Ε/Κ και Τ/Κ αριστερών σε επίπεδο πολιτών ή το διαρκές συνέδριο των Ε/Κ και Τ/Κ κομμάτων της Αριστεράς έχει κάποια συγγένεια με το μέτωπο της αντιπολίτευσης υπό τον κύριο Παπαδόπουλο. Κι' ότι αν υποστηρίζεις το ένα πρέπει να υποστηρίζεις και το άλλο. Αν η επιλογή Κληρίδη ήταν μακριά από τη λογική της ενότητας της αριστεράς, άλλο τόσο ή έστω και λίγο λιγότερο είναι η επιλογή Παπαδόπουλου. Όλοι γνωρίζουν ότι αυτή η επιλογή πίκρανε και πολλούς Τουρκοκύπριους Αριστερούς αλλά και πολλούς Ακελιστές. Έχω την εντύπωση μάλιστα ότι η «υπέρβαση της ομάδας Δίγκλη» βοήθησε στη συσπείρωση πολλών αριστερών γύρω από τον κ. Παπαδόπουλο παραπέμποντας σε δεύτερη μοίρα τον θυμό τους για αυτή την συγκεκριμένη επιλογή.

Παρεμπιπτόντως όμως να σημειώσω ότι το επίσημο ΑΚΕΛ για λογαριασμό αυτής της συνεργασίας ξέχασε και την συνεργασία του ΔΗΚΟ με τον Κ. Κληρίδη και την συνεργασία του ΚΙΣΟΣ. Αύριο μην παραξενευτεί κανείς να ξεχάσει και την συνεργασία των ΕΔΗ. Ήδη ο κ. Βασιλείου αναβοσβήνει τα λαμπάκια του.

■ Σ. Φυσικά ανοίγεις το θέμα και μπαίνουμε σε ένα άλλο κεφάλαιο. Πιο σημαντικό ίσως. Πόσο η συμμαχία του ΑΚΕΛ με κάποιες δυνάμεις της Δεξιάς και του κέντρου, συνιστά αριστερό ή προοδευτικό μέτωπο. Νομίζω ότι μπορεί ένα αριστερό εργατικό κόμμα αν συμμαχήσει με δυνάμεις της αστικής τάξης, να πετύχει προοδευτικές αλλαγές. Κάποτε ίσως και πολύ ση-

μαντικές. Όμως υπάρχουν περιπτώσεις που τέτοιες συμμαχίες λειτούργησαν και αντίστροφα. Αυτό που έχει σημασία είναι η σχέση του προγράμματος της συμμαχίας με τα ζητήματα που είναι καθοριστικά για την αριστερά στη χρονική στιγμή. Και αυτό που είναι καθοριστικό σήμερα είναι η σχέση του ελληνοκυπριακού με το τουρκοκυπριακό αριστερό κίνημα. Η συμμαχία Παπαδόπουλου-ΑΚΕΛ είναι εμπόδιο στο κτίσιμο της ενότητας της κυπριακής αριστεράς. Δεν χρειάζεται να πούμε πολλά για να το δούμε. Το πιο πασιφανές. Στην πιο κρίσιμη περίοδο στις σχέσεις Ε/Κ-Τ/Κ με τις τεράστιες διαδηλώσεις Τ/Κ, το ΑΚΕΛ είχε την πιο αναιμική κοινοτική-επαναπροσεγγιστική δραστηριότητα του. Βρέθηκε ανίκανο να συσχετιστεί με

την πιο σημαντική, την πιο πολιτική εξέγερση που έγινε ποτέ ανάμεσα στους Τ/Κ. Θέλω να πω με λίγα λόγια ότι η δυναμική του μετώπου για την εκλογή Παπαδόπουλου, λειτούργησε ενάντια σ' αυτό που σήμερα έχει σημασία για τους αριστερούς, την ενότητα της Κυπριακής Αριστεράς. Αντί λοιπόν να βαφτίζουμε προδότες όσους δεν συντάσσονται στην πρώτη γραμμή με τις επιλογές του ΑΚΕΛ, ας συζητήσουμε συντροφικά αν αυτές οι επιλογές βοηθούν να έρθουν πιο κοντά τα οράματα του αριστερού και εργατικού κινήματος.

Zivania

LOEL

45

GRADUS

η πρώτη επιλογή

Η πρώτη και καθιερωμένη πια Ζιβανία που δίνει στην Κύπρο την οΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ της ταυτότητα.

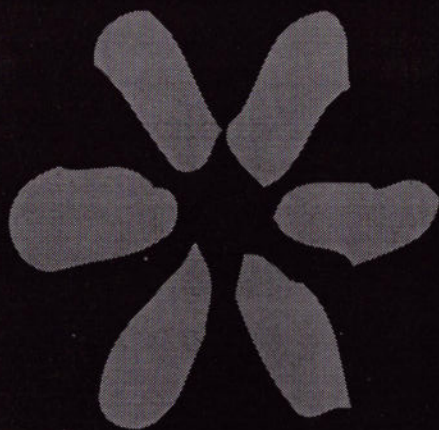
Με την προσεγμένη διαλογή των στεμφύλων (Ζίβανα), την περίτεχνη διαδικασία απόσταξης και την επιστημονική παρατήρηση των συστατικών για την απομόνωση των ανεπιθύμητων ουσιών και την τόνωση των ελκυστικών χαρακτηριστικών της.

Η μοναδική μας λοιπόν Ζιβανία, πέρα από την πρωτιά στη ΛΟΕΛ, δίνει στην Κύπρο ένα προϊόν απόλυτα άξιο για ευνοϊκές συγκρίσεις στο σίβο των οΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΩΔΩΝ οποιασδήποτε χώρας.

- ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ
- ΑΥΘΕΝΤΙΚΗ
- ΦΥΣΙΚΗ
- ΥΓΙΕΙΝΗ

ΛΟΕΛ ΛΤΔ, ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ 18,
Τ.Κ. 50139, 3601 ΛΕΜΕΣΟΣ
ΤΗΛ.: 25579344, 25579345, 25579346
ΦΑΞ: 25564042
e-mail: loel @ zenon. logos. cy. Net

εξ υπαρχής

Πολυαγαπημένοι μου
συνδρομητές και συνδρομητρίες,
νιώθω τη θερμότητα των χεριών σας
στο σώμα μου και αντικαθρεφτίζω
το ενδιαφέρον της ματιάς σας
στο πρόσωπό μου.

Θα ήταν άραγε πολύ να σας ζητήσω
να μου βρείτε ακόμα ένα συνδρομητή/συνδρομητρία
ο καθένας σας ή η κάθε μια σας;

Τώρα που περάσαμε
τις δυσκολίες των βουνών,
συνοδέψτε με για λίγο
στις δυσκολίες των πεδιάδων.